

**KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN KENTSEL AİDİYET DUYGUSU ÜZERİNDEKİ
ETKİSİ: KIRŞEHİR İLİ ÖRNEĞİ**

TÜBA DERİNGÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

OCAK, 2017

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren altı (6) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Tüba
Soyadı : DERİNGÖZ
Bölümü : Kamu Yönetimi
İmza :
Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı: Kentsel Dönüşümün Kentsel Aidiyet Duygusu Üzerindeki Etkisi: Kırşehir İli Örneği

İngilizce Adı: The Effect of Urban Transformation on Urban Belonging Sense: Case of Kırşehir Province

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Tüba DERİNGÖZ

İmza :

Jüri onay sayfası

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

JÜRİ ONAY SAYFASI

Tüba DERİNGÖZ tarafından hazırlanan “Kentsel Dönüşümün Kentsel Aidiyet Duygusu Üzerindeki Etkisi: Kırşehir İli Örneği” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Yusuf ŞAHİN

(Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Aksaray Üniversitesi)

Üye: Yrd. Doç. Dr. Esra Banu SİPAHİ

(Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Necmettin Erbakan Üniversitesi)

Üye: Yrd. Doç. Dr. Aysun YEMEN

(Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Aksaray Üniversitesi)

Tez Savunma Tarihi: 05/01/2017

Sosyal bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun 01.02.2017 tarih ve 2017/06-11 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Öğrenci

Tüba DERİNGÖZ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yrd. Doç. Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın hazırlanmasında, idarî görev ve sorumluluklarına rağmen, kıymetli zamanını benimle paylaşarak yardımlarını ve bilgisini esirgemeyen danışmanım, Sayın Prof. Dr. Yusuf Şahin'e teşekkürlerimi borç bilirim.

Çalışmalarımız esnasında sınırsız destek sağlayan eşime ve çalışma saatlerimde yaşının çok ötesinde bir olgunluk sergileyen oğluma teşekkür ederim.

Verilerin değerlendirilmesinde bilgi ve yardımlarını bizden esirgemeyen Sayın Yrd. Doç. Dr. Okan Kuzu'ya teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN KENTSEL AİDİYET DUYGUSU ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: KIRŞEHİR İLİ ÖRNEĞİ

Tüba DERİNGÖZ

Aksaray Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Yusuf ŞAHİN

Tarih boyunca insanlar kentleri şekillendirirken, kentler de, insanların duygu ve düşüncelerine yön veren, insanlara belli bir yaşama disiplini kazandıran, toplumsal normları özümsemelerini kolaylaştıran, karşılıklı etkileşimin süregittiği bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsan ırkı var olduğu sürece, değişen, gelişen ve yenilenen kentlerin var olması da kaçınılmazdır.

Ülkemizde 1950’li yıllardan itibaren yaşanan hızlı kentleşme sonucunda ortaya çıkan çarpık kentleşmeye, ıslah imar planları ile çözüm getirilmeye çalışılsa da mutlak bir başarı sağlanamamış olması, günümüzde kentsel dönüşüm çalışmalarını zorunlu hale getirmiştir. Öte yandan, kentlerimizde dönüşüm gerçekleşirken ulaşılmaması gereken en önemli hedeflerden biri, toplumda, kentlilik bilinci ve kentsel aidiyet duygusu düzeyinin artırılması olmalıdır.

Bu çalışma, 2015-2016 yılları arasında Kırşehir’de ikamet eden bireylerin, Kırşehir ilinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm uygulamaları sonucunda kentlilik bilinci ve kentsel aidiyet duygusu düzeylerini incelemektedir. İlgili literatür taranarak ve uzman görüşleri alınarak tarafımızca hazırlanan 38 maddelik “Kentsel Aidiyet Duygusu Anket Formu” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Veriler, 400 katılımcıdan, yüz yüze anket yöntemi ile elde edilmiş ve elde edilen veriler ilgili analiz programı ile analiz edilerek çalışmada sunulmuştur.

Çalışmanın sonucunda, kentsel dönüşümün, Kırşehir ilinde ikamet eden bireylerin aidiyet duygusu düzeyleri üzerinde etkisinin sınırlı olduğu görülmüştür. Bu çalışmaya göre, Kırşehir iline aidiyet hissedilen bireylerin ortak noktası, Kırşehir doğumlu ya da uzun yıllardır Kırşehir ilinde ikamet ediyor olmalarıdır.

2017, 108 sayfa

Anahtar Kelimeler: Kentsel dönüşüm, kentlilik bilinci, kentsel aidiyet.

ABSTRACT

Master of Science Thesis

THE EFFECT OF URBAN TRANSFORMATION ON URBAN BELONGİNG SENSE: CASE OF KIRŞEHİR PROVINCE

Tüba DERİNGÖZ

Aksaray University

Graduate School of Institute of Social Sciences

Department of Public Administration

Supervisor: Prof. Dr. Yusuf ŞAHİN

Throughout the history, while human beings were forming cities, the cities became a fact directing the sense and the thought of humans, enabling them to get a certain discipline of life, making them to internalize social norms and having an ongoing mutual interaction. The existence of transforming, developing, and modernizing cities is inevitable as long as human beings exist.

Although authorities have tried to find solutions to unplanned urbanization which has emerged as a result of rapid urbanization with new reconstruction plans since 1950, today urban transformation projects have become a must for societies. On the other hand, while transforming cities, one of aims which must be achieved is to increase the level of urban belonging and the awareness of urbanity.

In this research, as a consequence of urban transformation projects, the level of urban belonging sense and the urbanity awareness of people who are living in Kırşehir between 2015 and 2016 is analysed. A questionnaire composed of 38 items, named as “The Sense of Urban Belonging”, and prepared by the researcher by reviewing the related literature and getting the opinions of experts was used as data collection tool. The data obtained from the questionnaires of 400 participants were analyzed by related analysis program and are presented in this study.

The results show that in Kırşehir, urban transformation has limited effect on individuals sense of belonging. According to the results, the common feature of the individuals who have sense of belonging to Kırşehir is the fact that they were born or have been living in Kırşehir for many years.

2017, 108 pages

Key Words: Urban transformation, urbanity awareness, urban belonging

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	vii
TABLolar DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xv
GİRİŞ.....	1
1. KENTSEL DÖNÜŞÜM	4
1.1. KENT KAVRAMI.....	4
1.2. KENTSEL OLANIN TANIMLANMASI.....	6
1.3. KENTSEL DÖNÜŞÜM	7
1.3.1. Kentsel Dönüşümün Amacı ve Kapsamı	8
1.3.2. Kentsel Dönüşüm Olgusunun Ortaya Çıkışı.....	9
1.3.2.1. Kıtasal Gelişim Süreçlerine Göre Kentsel Dönüşüm	9
1.3.2.2. Toplumsal Özelliklere Göre Kentsel Dönüşüm	12
1.3.3. Kentsel Dönüşümün Boyutları.....	14

1.3.3.1. Kentsel Dönüşümün Sosyal Boyutu.....	14
1.3.3.2. Kentsel Dönüşümün Ekonomik Boyutu.....	16
1.3.3.3. Kentsel Dönüşümün Yasal ve Yönetsel Boyutu	17
1.3.3.4. Kentsel Dönüşümün Planlama ve Tasarım Boyutu.....	17
1.3.4. Kentsel Dönüşümün Uygulanma Yöntemleri	19
1.3.4.1. Alansal Temizleme (<i>Urban Clearance</i>)	19
1.3.4.2. Yeniden Canlanma-Canlandırma (<i>Revival-Revitalization</i>)	19
1.3.4.3. Soylulaştırma (<i>Gentrification</i>)	20
1.3.4.4. Yenileme-Yenilenme (<i>Renewal-Renovation</i>)	21
1.3.4.5. Yeniden Geliştirme (<i>Redevelopment</i>)	21
1.3.4.6. Yeniden Üretim (<i>Regeneration</i>).....	22
1.3.4.7. Eski Haline Getirme, Esenleştirme, Sağıklaştırma (<i>Rehabilitation</i>).....	22
1.3.5. Türkiye’de Kentsel Dönüşüm	22
1.3.5.1. Türkiye’de Kentsel Dönüşümün Yasal Boyutu	26
1.3.5.2. AB Sürecinde Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Uygulama ve Politikaları.....	30
1.4. KENTLİLİK BİLİNCİ.....	34
1.4.1. Kentlilik Bilincini Etkileyen Faktörler	38
1.4.1.1. Bireysel Faktörler	38
1.4.1.2. Sosyal Faktörler.....	39
1.4.1.3. Ekonomik Faktörler.....	39
1.4.1.4. Fizikî Faktörler	40
1.5. KENTSEL YAŞAM KALİTESİ, KENTLİLİK BİLİNCİ VE KENTSEL AİDİYET	40
2. KIRŞEHİR İLİNDE İKAMET EDEN BİREYLERİN KENTSEL DÖNÜŞÜM FAALİYETLERİ SONRASI KENTLİLİK BİLİNCİ VE KENTSEL AİDİYET DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ	44
2.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	45
2.2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ	45

2.3.1. Demografik Bilgiler	47
2.3.2. Bulgular ve Yorum	48
2.3.2.1. Kentsel Dönüşüm Projelerinden Duyulan Memnuniyete İlişkin Analizler	48
2.3.2.2. Kentlilik Bilinci Düzeyinin Ölçülmesine İlişkin Analizler	56
2.3.2.3. Kentsel Aidiyet Düzeyine İlişkin Analizler.....	62
2.3.2.4. Projelerin Kentlilik Bilinci ve Kentsel Aidiyet Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi	82
SONUÇ	85
KAYNAKLAR.....	90
EKLER.....	99
EK1.....	99
EK 2.	107

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. $\alpha = 0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri	46
Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	47
Tablo 3. Katılımcıların İkamet Ettiği Mahalleye Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	48
Tablo 4. Cinsiyet ile Kırşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Bazı Projeler Arasındaki İlişki.....	49
Tablo 5. İkizarası Kent Park’a Gitme Sıklığının Yüzde Frekans Tablosu.....	50
Tablo 6. Yaş ile İkizarası Kent Park’a Gitme Sıklığı Arasındaki İlişki.....	50
Tablo 7. Cinsiyet ile İkizarası Kent Park Manzaralı Bir Evde Oturma İsteği Arasındaki İlişki.....	51
Tablo 8. Yaş ile İkizarası Kent Park Manzaralı Bir Evde Oturma İsteği Arasındaki İlişki	52
Tablo 9. Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Projesinin Yeni Hali ile Eski Hali Arasındaki İlişki	53
Tablo 10. Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Projesi Alanının Yeni Halinin Eski Haline Tercih Edilme Sebeplerinin Yüzde Frekans Tablosu	54
Tablo 11. Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Projesi Kapsamında Yapılan TOKİ Konutlarında ikamet etmeyi İstemeye Dair Yüzde Frekans Tablosu.....	55
Tablo 12. Katılımcıların Bağbaşı Mahallesi’nde Çocuklarını Büyütmek İstemelerine Dair Yüzde Frekans Tablosu.....	56
Tablo 13. İkizarası Kent Park’ta Bulunulan Zaman Diliminde Canınızı Sıkan ve Müdahale Etme İsteği Uyandıran Davranış Biçimlerinin Yüzde Frekans Tablosu	56
Tablo 14. İkizarası Kent Park’a İlişkin Komisyonunda Yer Almayı İsteme Durumu Yüzde Frekans Tablosu.....	57

Tablo 15. Eğitim Durumu ile Komisyonda Yer Almayı İsteme Arasındaki İlişki	58
Tablo 16. Kentlilik Bilincine Yönelik Seminerlere Ayrılan Zaman Yüzde Frekans Tablosu.....	59
Tablo 17. Eğitim Durumu ile Seminere Ayrılan Zaman Arasındaki İlişki	59
Tablo 18. Bağbaşı Mahallesi’ni Temsil Etmek Üzere Kent Konseyi’ne Katılma İsteği	60
Tablo 19. Yaş ile Bağbaşı Mahallesi için Kırşehir Kent Konseyine Katılım İsteği Arasındaki İlişki	61
Tablo 20. Bağbaşı Mahallesi’ni Güzelleştirme Derneğinde Aktif Görev Alma İsteği Yüzde Frekans Tablosu.....	61
Tablo 21. Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Alanının Altyapısında Aksaklık Olduğunda Yetkililere Haber Etme Durumu Yüzde Frekans Tablosu	62
Tablo 22. İkizarası Kent Park’ta Bulunulan Zamanlarda Hissedilen Duyguların Yüzde Frekans Tablosu	63
Tablo 23. Kırşehir Kentinin Tanıtılmasında İkizarası Kent Park Projesinden Bahsedilme Durumlarının Yüzde Frekans Tablosu	63
Tablo 24. Kırşehir Kentine Gelen Misafirlerin İkizarası Kent Park’a Götürülme Durumlarının Yüzde Frekans Tablosu	64
Tablo 25. Cinsiyet ile Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumu Arasındaki İlişki.....	65
Tablo 26. Yaş ile Kırşehir İlinden Ayrılmayı Düşünme Durumu Arasındaki İlişki	66
Tablo 27. Doğum Yeri ile Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumu Arasındaki İlişki.....	67
Tablo 28. Eğitim Durumu ile Kırşehir Kentinden Ayrılmaya İsteği Arasındaki İlişki.....	68
Tablo 29. Medeni Durum ile Kırşehir Kentinden Ayrılmaya İsteği Arasındaki İlişki	69
Tablo 30. Mahalle ile Kırşehir Kentinden Ayrılmaya İsteği Arasındaki İlişki.....	70
Tablo 31. Kırşehir Kentinde Yaşanan Süre ile Kırşehir Kentinden Ayrılmaya İsteği Arasındaki İlişki	71
Tablo 32. Yaş ile Kırşehir Kentine Duyulan Özlem Arasındaki İlişki Arasındaki İlişki.....	72

Tablo 33. Doğum Yeri ile Kırşehir Kentine Duyulan Özlem Arasındaki İlişki	73
Tablo 34. Eğitim Durumu ile Kırşehir Kentine Duyulan Özlem Arasındaki İlişki	74
Tablo 35. Mahalle ile Kırşehir Kentine Duyulan Özlem Arasındaki İlişki	76
Tablo 36. Kırşehir Kentinde Yaşanan Süre ile Kırşehir Kentine Duyulan Özlem Arasındaki İlişki	77
Tablo 37. Doğum Yeri ile Kendini Kırşehir Kentinin Bir Üyesi Görme Arasındaki İlişki	78
Tablo 38. Eğitim Durumu ile Kendini Kırşehir Kentinin Bir Üyesi Olarak Görme Durumu Arasındaki İlişki	79
Tablo 39. Mahalle ile Kırşehir Kentinin Bir Üyesi Olarak Görme Arasındaki İlişki	80
Tablo 40. Kırşehir Kentinde Yaşanan Süre ile Kendini Kırşehir Kentinin Bir Üyesi Olarak Görme Arasındaki İlişki	81
Tablo 41. Kırşehir Kentine Duyulan Özlem ile Yapılan Projeler Arasındaki İlişki	82
Tablo 42. Kendisini Kırşehirli Hissetme Durumu ile Yapılan Projeler Arasındaki İlişki	83

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Kırşehir Belediyesinin Yapmış Olduğu Projelerin Beğeni Frekansları	49
Şekil 2. İkizarası Kent Park’a Gitme Sıklığının Yaşa Göre Dağılımı.....	51
Şekil 3. Kent Park Manzaralı Bir Evde Oturmayı İsteme Nedenlerinin Dağılımı	52
Şekil 4. Kent Park Manzaralı Bir Evde Oturma İsteğinin Yaşlara Göre Dağılımı	53
Şekil 5. Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Projesinin Tercih Edilme Nedenlerinin Dağılımı.....	54
Şekil 6. TOKİ Konutlarında İkamet Etmeyi İsteme Nedenlerinin Dağılımı.....	55
Şekil 7. İkizarası Kent Park’ta Canınızı Sıkan Davranış Biçimlerinin Dağılımı	57
Şekil 8. Komisyona Katılma İsteğinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	58
Şekil 9. Seminere Ayrılan Zamanın Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	60
Şekil 10. İkizarası Kent Park’ta Bulunulan Zamanlarda Hissedilen Duyguların Dağılımı.....	62
Şekil 11. Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumlarına Göre Dağılım.....	64
Şekil 12. Kırşehir İlinden Ayrılmayı Düşünme Durumlarının Cinsiyete Göre Dağılımı	65
Şekil 13. Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumunun Yaşlara Göre Dağılımı	66
Şekil 14. Kırşehir Kentinden Ayrılmaya İsteğinin Doğum Yerine Göre Dağılımı	67
Şekil 15. Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumunun Eğitim Durumuna Göre Dağılımı.....	68
Şekil 16. Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumunun Medeni Duruma Göre Dağılımı.....	69
Şekil 17. Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumunun Mahallelere Göre Dağılımı.....	71

Şekil 18. Kırşehir Kentinden Ayrılmayı İsteme Durumunun Kentte Yaşanan Süreye Göre Dağılımı.....	72
Şekil 19. Kırşehir Kentine Duyulan Özlemin Yaşa Göre Dağılımı	73
Şekil 20. Kırşehir Kentine Duyulan Özlemin Doğum Yerine Göre Dağılımı	74
Şekil 21. Kırşehir Kentine Duyulan Özlemin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	75
Şekil 22. Kırşehir Kentine Duyulan Özlemin Mahallelere Göre Dağılımı	75
Şekil 23. Kırşehir Kentine Duyulan Özlem Durumunun Kentte Yaşanan Süreye Göre Dağılımı.....	77
Şekil 24. Kırşehir Kentinin Bir Üyesi Olarak Görmenin Doğum Yerine Göre Dağılımı	78
Şekil 25. Kırşehir Kentinin Üyesi Olarak Görmenin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	80
Şekil 26. Kırşehir Kentinin Bir Üyesi Olarak Görme Durumunun Mahallelere Göre Dağılımı.....	81
Şekil 27. Kendini Kırşehir Kentinin Bir Üyesi Olarak Görme Durumunun Kentte Yaşanan Süreye Göre Dağılımı.....	82
Şekil 28. Kırşehir Kentinin Özlenmesinde Yapılan Projelerin Etkisi	83

KISALTMALAR DİZİNİ

AB : Avrupa Birliği

DİE : Devlet İstatistik Enstitüsü

DPT : Devlet Planlama Teşkilatı

GİRİŞ

Bir kentte yaşayan bireylerin kolayca ulaşabildiği, yapılaşmış ya da doğal halinde bulunan her türlü çevreyi ifade eden kentsel mekânlar, yolları, caddeleri, meydanları, konut yerleşim alanlarını, parkları ve kamusal veya özel tüm alanları kapsamaktadır. Bireylerin, kentin sunduğu bu fırsatlardan eşit ve dengeli şekilde yararlanma hakkına sahip olmasının yanında, onların değişiklik gösteren ve artan beklentilerinin karşılanması da kentsel yaşam kalitesini ifade etmektedir.

Kentler yaşayan mekânlardır ve yaşamlarını sağlıklı sürdürebilmeleri için benimsenmeye, korunmaya ve planlı yapılaşmaya ihtiyaçları vardır. Bireyler için de kentler artık, sadece bir yerleşim yeri olmaktan çıkmıştır. Günümüzde kent insanı, kentlerin sunduğu imkânların geliştirilmesi ve sürdürülebilir kentler oluşturulması için devlet ve yerel birimler kadar sorumluluk sahibidir. Bilinçli kentli, kentin geleceğinin kendi geleceği olacağının farkındadır. Bu nedenle kent ile, tıpkı hanesi ile kurduğu bağ gibi, bir bağ kurar. Bu bağ sayesinde toplumsal farklılıklara saygılı, kente karşı sorumlu ve kent kültürüne uyumlu hale gelmektedir. Öte yandan kentli bireylerin kent ile kuracakları bağın gücünü belirleyen temel unsur da kentin, kentte yaşayan tüm bireyleri kucaklaması ve eşit derecede hizmet sunmasıdır.

Köhnemiş yapıların bulunduğu, alt yapı sorunlarının yaşandığı, ulaşımın düzenli olmadığı atıl alanlarda yaşayan kentli bireylerin kent ve kentte yaşayan diğer bireylerle olumlu bir bağ kurmaları beklenemez. İşte bu noktada, kentsel dönüşüm faaliyetleri devreye sokularak bölgenin alt yapı ve ulaşım sıkıntısı giderilebilir, böylece bireylerdeki dışlanmışlık hissi azaltılabilir ve köhnemiş alanlarda sağlıklı yapılar inşa edilerek bölge cazip hale getirilebilir. Yüksek yaşam kalitesinin sağlanması, bireylerin yaşadıkları kentlerle ilişki kurmalarını, kentlere bağlanmalarını ve aidiyet hissetmelerini, kentleri kendileriyle özdeşleştirmeleri sayesinde hatırlamalarını ve özlemelerini sağlar. Kentsel yaşam kalitesinin yükseltilmesindeki

en etkili faktör ise, şüphesiz ki, kentlerin ekonomik, sosyal ve fiziksel dönüşümünün gerçekleştirilmesidir.

Kenti koruyan, kentin geleceğini güvence altına alan bireylerin var olabilmesi, bireyin kenti algılama düzeyine, kentsel yaşama uyumuna, kentle kurulan aidiyet ilişkisine kısacası kentlileşmesine bağlıdır. Kentlileşen bireyin bilinç düzeyinin yükseleceği varsayılmaktadır. Bilinç düzeyi yükselen birey, kendini kent içinde konumlandırır. Kent içerisinde kendine ait bir yer gören birey ise, kenti sahiplenir, kentin sorunlarına karşı ilgi duyar ve kentin korunmasında öncülük eder.

Literatürde, kentlerin fiziksel, sosyal ve ekonomik dönüşümünün o kentte yaşayan bireylerin kente duydukları aidiyet hissini artıracak ve kentlilik bilincini geliştireceği öngörülmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, Kırşehir ilinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm çalışmalarının, Kırşehir ilinde ikamet eden bireylerin kente duydukları aidiyet ve sorumluluk duyguları temelinde kentlilik bilinci düzeylerini nasıl ve ne derecede etkilediğini incelemektir. Çalışmanın temel varsayımı, Kırşehir ilinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm faaliyetlerinin, Kırşehir ilinde ikamet eden bireylerin kentsel aidiyet ve kentlilik bilinci düzeylerini artırdığıdır.

Çalışma, iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, ilk olarak kavramsal çerçeve oluşturulmaya çalışılarak kent, kentleşme, kentlileşme kavramları verilmiş ve kentsel dönüşüm kavramı ile kentsel dönüşümün amacı, kapsamı ve ortaya çıkışına değinilmiştir. Ardından kentsel dönüşümün düşünsel evreleri, boyutları ve uygulama yöntemleri ile Türkiye’de kentsel dönüşüm uygulamalarının yasal boyutu ele alındıktan sonra Ankara Portakal Çiçeği Vadisi Projesi, Ankara Dikmen Vadisi Kentsel Dönüşüm Projesi, İstanbul Zeytinburnu Kentsel Dönüşüm Projesi ve Küçükçekmece Kentsel Dönüşüm Projesi’ne yer verilmiştir. Yine bu bölümde ele alınan konulardan birisi kentlilik bilinci kavramıdır. Kentlilik bilincini etkileyen faktörler ve kentsel yaşam kalitesinin kentlilik bilinci ve kentsel aidiyet duygusu üzerindeki etkisi açıklanmaya çalışılmıştır.

İkinci bölümde, oluşturulan anket sorularıyla, Kırşehir ilinde ikamet eden bireylerin kentlilik bilinci düzeyleri ve kentsel aidiyetleri ölçülmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda yüz yüze anket yöntemi ile elde edilen veriler ilgili analiz programı ile analiz edilmiş ve araştırmanın sonuçları üzerinde durulmuştur. Sonuç olarak, Kırşehir ilinde ikamet eden bireylerin kentsel aidiyet ve kentlilik bilinci düzeylerinin, son dönemde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projelerinden bağımsız olduğu ve Kırşehir doğumlu olanlar ile uzun yıllardır Kırşehir ilinde

ikamet eden bireylerin kentsel aidiyet duygularının daha gelişmiş ve kentlilik bilinci düzeylerinin de daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

1. KENTSEL DÖNÜŞÜM

Çalışmanın bu ilk bölümünde kent kavramının akabinde kentleşme ve kentlileşmeye değinilecek, kentsel dönüşüm kavramının ortaya çıkışı, boyutları ve uygulama yöntemleri ele alınarak Türkiye tarihindeki kentsel dönüşüm ihtiyacı ve uygulamalarından söz edilecektir. Ardından kentlilik bilinci kavramı açıklanacak ve kentsel yaşam kalitesi ile kentlilik bilinci ve kentsel aidiyet arasındaki bağ irdelenecektir.

1.1. Kent Kavramı

Kent, henüz sabit bir yerleşim alanı olmadan önce bile, insanların belli dönemler bir araya geldikleri bir toplanma yeri olarak hayatına başlar. Kentin ilk tohumu, insanların hac amacıyla gittikleri bir törensel toplanma yeri olarak atılmıştır diyebiliriz (Mumford, 2007: 21). Fakat bu toplanma yerlerinin, yerleşim alanlarına dönüşüp kent olarak tanımlanabilmesi için, zaman ve mekân içinde belli aşamalardan geçerek, bu yerleşmeyi karakterize eden bir takım değişkenleri kazanması gerekmiştir. Bu değişkenlerden temel nitelikte olanları İlhan Tekeli, önem sırasına göre şu şekilde ifade etmiştir (Tekeli, 2011: 18):

- (i) Üretim özelliği: Tamamen tarımsal olandan, tamamen tarım dışı olana kadar üretimin özelliğini gösteren değişken. Tarım dışı üretimin toplam üretim içindeki oranı ile ölçülebilir (tarım dışı üretim deyimi, hizmet üretimini de kapsamaktadır).
- (ii) Büyüklik: Nüfusla ölçülebilir.
- (iii) Yoğunluk: Birim alanda oturan nüfusla ölçülebilir.
- (iv) Heterojenlik: Çok işlevlilik, her tür görünümde çeşitlilik. Toprak kullanma işlevlerinin çeşitliliği ile ölçülebilir. Birim olarak, örneğin bir yerleşme için alınan, ayrıntı düzeyinde gözlenen değişik araç kullanma tipleri sayısının, yine baz olarak alınacak uygun büyüklükteki bir sayı (örneğin 1000) içindeki oranı kullanılabilir.
- (v) Bütünleşme: Ulaşım ve haberleşme yoluyla gerçekleşen insan ilişkilerinin, söz konusu yerleşmenin coğrafi alanına ne biçimde dağıldığını ve bu ilişkilerin yoğunluğunu gösteren değişken.

İktisadi kriter ışığında yapılan kent tanımına göre, bir yerleşim yerindeki hâkim iktisadî faaliyetlerin tarıma dayalı olmaması, o yerleşim yerinin kent olarak tanımlanması için yeterlidir. Fakat bu tanıma göre, ekonomik faaliyetlerini tarım ağırlıklı sürdüren, özellikle İç

Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki bazı ilçelerimizi kent statüsünden çıkarmamız gerekmektedir (Şahin, 2013: 3).

Siyasî kritere göre, kent tanımının çerçevesini siyasî iktidar çizer. Başka bir ifadeyle siyasî iktidarın “kent” dediği yerleşim birimleri kenttir. Ülkemizde bu yetki, temsili demokrasinin gereği olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne aittir ve TBMM tarafından çıkarılan 5393 sayılı Belediyeler Kanunu’na göre “Nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilir. İl ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur.” Kanunda geçen “kurulabilir” ifadesi, nüfusu 5.000’i geçen yerleşim yerlerinin kent kabul edilip edilmemesini, siyasî iktidarın inisiyatifine bırakmaktadır (Şahin, 2013: 3).

Demografik kritere baktığımızda, nüfus bilimcilerin, nüfusu belli bir sayıyı aşan yerleşim yerlerinin kent olarak nitelendirilmesi yönündeki görüşlerine uygun olarak, Türkiye İstatistik Enstitüsü’nün ve eski adıyla Devlet Planlama Teşkilatı, yeni adıyla Kalkınma Bakanlığı’nın (2011’den bu yana), nüfusu 20.000’i aşan yerleşim yerlerini kent olarak kabul ettikleri görülmektedir (Şahin, 2013: 5).

Sosyolojik kritere baktığımızda ise, bazı sosyologların kenti, kentsel ve kırsal yaşamdaki insan ilişkilerine bakarak tanımladıkları görülmektedir. Akrabalık ilişkilerinin zayıflaması, komşuların birbirlerini tanımayacak kadar kopuk hayatlar yaşaması gibi veriler kırsal yaşamdaki samimi ve yakın ilişkilerin karşısına oturtulmaktadır (Şahin, 2013: 5).

Bu bilgiler doğrultusunda birbirinden farklı kent tanımları vermek mümkündür:

- (i) “Kent, sürekli toplumsal gelişme içerisinde bulunan ve toplumun, yerleşme, barınma, gidiş geliş, çalışma, dinlenme, eğlenme gibi gereksinmelerinin karşılandığı, pek az kimsenin tarımsal uğraşlarda bulunduğu, köylere bakarak nüfus yönünden daha yoğun olan ve küçük komşuluk birimlerinden oluşan, yerleşme birimleridir” (Keleş, 1998: 75).
- (ii) “Kent, tarımsal olmayan üretim yapılan ve tüm üretimin denetlendiği, dağıtımının koordine edildiği, belirli teknolojinin beraberinde getirdiği, büyüklük, yoğunluk, heterojenlik ve bütünleşme düzeylerine varmış yerleşme türüdür” (Tekeli, 2011: 20).
- (iii) “Kent, çevre yerleşmelerin iktisadi faaliyetlerini denetleyen, ona göre ihtisaslaşan, üretimde bulunan ve bunun sonucunda toplumsal ve idari yönden de çevresi üzerinde denetimci bir görev yüklenen yerleşme merkezidir” (Ortaylı, 2010: 279).
- (iv) “Kent, nüfusu, belirli bir büyüklüğü ve yoğunluğu aşan, ekonomisi daha çok tarım dışı etkinliklerde yoğunlaşan ve kendi nüfusundan başka, etki alanı içinde yaşayanlara da hizmet sağlayan yerleşim şeklinde tanımlanabilir. Bütün bu tanımlardan oldukça farklı –ama belki

daha kuşatıcı olduğu ileri sürülebilecek olan- bir tanım daha yapılabilir: Kent, farklılıkların mekânıdır” (Şahin, 2013: 6).

Kent, salt fiziksel bir mekanizma ve/veya yapay bir tasarım olarak mülâhaza edilemez. Kenti kent yapan temel olgu, kenti meydana getiren bireylerin yaşamsal eylemleridir, insanın doğasıdır. Dolayısıyla kent son derece canlı bir organizmadır. Sabit, durgun ve çizgisel bir doğası yoktur. Kente bu canlılığı katan olgu, onu oluşturan bireylerin hareketleri ve bu hareketler sonucu hayat bulan kültürel eylemleri ve sosyoekonomik aktiviteleridir (Kurt, 2012: 85).

1.2. Kentsel Olanın Tanımlanması

Kentleşme dar anlamda, kent sayısının ve kentte yaşayan nüfusun, doğumlar ve kırsal alandan gelen göçlerle artmasını ifade eder. Yani kentleşmenin dar anlamdaki tanımı demografik özellik taşıır, niceldir.

Oysa kentleşme, yalnız bir nüfus hareketi olarak görülürse eksik kavranmış olur. Kentleşmenin, ekonomik, toplumsal ve siyasal boyutlarını da hesaba katan geniş anlamda bir tanımı şu şekilde verilebilir: Sanayileşmeye ve ekonomik gelişmeye koşut olarak kent sayısının artması ve bugünkü kentlerin nüfus büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında, artan oranda örgütleşme, iş bölümü ve uzmanlaşma yaratan, insan davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikimi sürecidir (Keleş, 1998: 80).

Kentleşme, demografik, sosyal ve ekonomik açıdan değerlendirilebilir. Demografik olarak, kırdan kente yaşanan göçlerle kentte artan nüfus yoğunluğunu ifade eder. Ekonomik olarak, tarım dışı faaliyetlerin, yani sanayi ve hizmet sektöründeki faaliyetlerin artmasıdır. Sosyal açıdan ise farklılaşma, uzmanlaşma, örgütlenme sürecini kapsayan bir dönüşüm ve davranış biçimidir (Kaya vd., 2007: 17).

Kentleşmeyle ilgili şu tanımlar verilebilir:

- (i) “Kentleşme, tüm ülke çapındaki değişimleri, nüfus ve kaynak akımlarını, ekonomik ve sosyal açıdan ortaya çıkan ciddi dönüşümleri kapsar. Çağımız kentleşmesi ise, özellikle nüfus patlaması nedeniyle ve köylerin besleyemediği nüfusun kentlere akması sonucu oluşmaktadır” (Görmez, 1997: 11).
- (ii) “Kentleşme, insan yerleşimlerinin dağınık bir kalıbından, kentler ve kasabalar etrafında yoğunlaşmış bir başka kalıbına doğru bir geçiş olarak görülebilir” (Şahin, 2013: 8).

(iii) “Bir yerleşmede ya da bir ülkenin yerleşmelerinde tarımsal olmayan üretim oranının artması ve tüm üretimin denetim ve koordinasyonunun yoğunlaşması sonucu, bütünlük, yoğunluk, heterojenlik bütünleşme derecelerinin artması olayıdır” (Tekeli, 2011: 20).

Kentlileşme ise, kentleşme süreci sonucunda, toplumsal değişimin insan davranışlarında ve ilişkilerinde, değer yargılarında, maddi ve manevi yaşam biçimlerinde değişiklikler yaratması sürecidir (Torlak ve Polat, 2006: 76). Yani kentlileşme, toplum düzeyindeki kentleşme sürecinin birey düzeyindeki yansımasıdır. Kentsel yaşam süresince edinilen kültür birikiminin kent yaşamına uyum sağlamadaki etkisi kentlileşme olarak karşımıza çıkar.

Bu bağlamda kentlileşme, çoğulculuğun, farklılığın ve çeşitliliğin egemen olduğu kentsel mekânda, kentsel fırsatlardan farklılıklar doğrultusunda yararlanan bir kentli kültürünün oluşumu olarak tanımlanabilir (Güçlü, 2002: 15). Doğal olarak genel bir kentli insan ideal tipi oluşturulsa da esas olarak zamana, topluma, kente ve kent kültürüne bağlı olarak gerçekleşen bir kentlileşme süreci ve bunun sonunda kabul gören bir kentli insan modeli oluşur (Arslan vd., 2015: 29).

1.3. Kentsel Dönüşüm

Genel olarak aynı olguyu ifade etmekle birlikte, kentsel dönüşüm kavramı farklı tanımlara sahiptir:

- (i) Kentin imar planına uymayan, ruhsatsız binalarının yıkılıp, plana uygun olarak toplu yerleşim alanlarının oluşturulması olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2013).
- (ii) Çeşitli kriterler göz önüne alınarak modern, sağlıklı yerleşim alanları elde etmek, yeni imar planlı alanlar kazanmak, sosyal ve kamusal kullanım alanları oluşturmak gibi kentin ihtiyacını karşılamaya yönelik çalışmaların bütünüdür (Yılmaz ve Bozkurt, 2008: 6).
- (iii) Roberts’a göre kentsel dönüşüm, yenilenecek olan alanın ekonomik, fiziksel, sosyal ve çevresel koşullarının sürekli iyileştirilmesini sağlama amacı güden ve kentsel problemlerin çözümünü sağlayan kapsamlı ve tümleşik bir eylemdir (Akt. Kalaycıoğlu vd., 2009: 895).
- (iv) Kamu girişimi ya da yardımıyla, yapıların iyileştirilmesi, korunması, daha iyi barınma koşulları, tecim ve işleyim olanakları, kamu yapıları sağlanması amacıyla, yerel tasar ve izlenceler uyarınca, kentleri ve kent özeklerinin tümünü ya da bir bölümünü, günün değişen koşullarına daha iyi yanıt verebilecek duruma getirmektir (Keleş, 1998: 93).
- (v) Eskiye, köhneye, yıpranan, sağlıklı/yasadışı gelişen ve yaygın bir yoksulluğun hüküm sürdüğü kent dokusunun, altyapısının sosyal ve ekonomik programlarla oluşturulup beslendiği bir stratejik yaklaşım içinde, günün sosyo-ekonomik ve fiziksel şartlarına uygun

olarak değiştirilmesi, geliştirilmesi, yeniden canlandırılması ve bazen de yeniden üretilmesi eylemidir (Özden, 2008: 44).

1.3.1. Kentsel Dönüşümün Amacı ve Kapsamı

Kentin ayırıcı yönü onun değişime açıklığıdır. Bu açıdan kent, bir sembolüdür. Değişimin merkezinde olan kent, farklı çağlara, zamanlara ve dönemlere tanıklık ederek bu özelliğini korumaktadır. Akış halindeki doğal yaşam, kent için de geçerlidir. Kentler değişir, değiştirir, başkalaşır ve bu süreçleri yapılandırır (Şentürk, 2014: 88).

Kentsel dönüşüm kavramını teorik olarak kurgulamak kolayken, uygulama safhasına geçildiğinde teori ile pratiğin örtüşmediği görülmektedir (Sağır, 2009: 59). Bu nedenle, kentsel dönüşümün amacını ortaya koyabilmek ve kavrayabilmek adına kentsel dönüşümü gerektiren dışsal ve içsel etkenlerin tam olarak belirlenerek konunun buna göre ele alınması gerekmektedir (Çakallı, 2012: 23).

Kentsel dönüşümü gerektiren öncül, kentsel bir mekânda bir çöküntü, köhneme ya da bozulma durumunun yaşanmasıdır. Bu mekânların kente tekrar kazandırılmasının yolu ise öncelikli olarak fiziksel dönüşümden geçer. Yani diyebiliriz ki, kentlerin fiziksel dönüşümün amacı, kent için önem arz eden bu yerleşim alanlarının, sosyal ve ekonomik dönüşümünü de sağlamak suretiyle kentsel mekânda yeniden konumlandırılmasıdır.

Kentsel dönüşümün tanımlamak, temizlemek ve sağlıklı hale getirmek, düzenlemek ve estetik görünüm kazandırmak, planlamak ve rasyonelleştirmek, ölçüyü/ölçeği değiştirmek, güvenli hale getirmek, ekonomik canlılık kazandırmak gibi amaçları ve ilkeleri bulunmaktadır. Kent içinde mekânsal bir değişim ya da üretim, bu amaçlar doğrultusunda gerçekleşmektedir (Şentürk, 2014: 96).

Mevcut dokunun doluluk ve boşluk oranları ele alınarak yenilenmesi, mevcut ve yeni yapılacak yapılara ilişkin kararların alınması, korunacak yapılara ilişkin koruma kriterlerinin belirlenmesi, ulaşım ağının gözden geçirilmesi, alanın yeniden kullanılabilir hale getirilmesi, sosyal profile ilişkin politikaların belirlenmesi gibi son derece önemli ve kapsamlı hedefleri olan bir uygulamadır (Özden, 2008: 46).

Kentsel dönüşüm hedefleri şu şekilde sıralanabilir (Aaen'den akt. Ören ve Yüksel, 2013: 66):

- (i) Kentsel yenileme, yapı ve çevre standartlarını iyileştirmek suretiyle, yüksek yaşam kalitesi sunarak alanda yaşayanlara fayda sağlamalıdır.

- (ii) Prensip, konut alanlarının iyileştirilmesinin maliyeti yerleşmede yaşayanlarca karşılanması gerektiğinden, konutların maliyeti sanayi sektöründeki ortalama maaşların % 20'sini aşmamalıdır.
- (iii) Düşük gelirli ev sahiplerini, daha iyi konut standartlarına kavuşturabilecek konut yardımları verilmelidir.
- (iv) Mülk sahibi olmanın, alanda yaşayanlar tarafından yapıların daha iyi bakımı ve daha iyi bir çevre yönetimi sağlanması açısından teşvik edici olduğu kabul edilir. Bu nedenle kiracıları ev sahibi yapmak da hedefler arasındadır.
- (v) Kentsel yenileme, uzun dönemde, çevreyi iyileştirerek, sosyal aktiviteler, sosyal servisler sağlayarak, çocuklu ailelere daha geniş konutlar temin ederek daha normal bir nüfus yapısına ulaşmayı da hedeflemelidir.

1.3.2. Kentsel Dönüşüm Olgusunun Ortaya Çıkışı

Kentsel dönüşüm projeleri, tarihsel süreç içerisinde bakıldığında niteliksel değişime uğramıştır. İkinci Dünya Savaşından sonra fordist ekonomik sistem ve Keynesçi refah politikaları çerçevesinde büyüyen kentlerde yıkılan Avrupa'nın yeniden inşası amacıyla kentsel dönüşüm projeleri gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra kentlerin çeperlerinde artan konut talebini karşılamak amacıyla uydu kent projeleri ile “modern” Avrupa kentleri kamu desteği ile inşa edilmiştir. 1970'lere kadar kamu kaynakları ile desteklenen kentsel dönüşüm projelerinin içerikleri, finansmanı ve organizasyonları dünya ekonomik bunalımı ve neo-liberal ekonomik politikaların benimsenmesi ile değişime uğramıştır. 1980'lerden bu yana Avrupa ve Amerika'da kentsel dönüşüm projelerinde devlet, sivil toplum ve özel sektör ortaklıkları ağırlık taşımaktadır (Sönmez, 2005: 16).

1.3.2.1. Kıtasal Gelişim Süreçlerine Göre Kentsel Dönüşüm

Kentsel dönüşüm olgusu, toplumlarda farklı süreçlerin sonucunda ortaya çıkmaktadır. Dönüşüm ihtiyacının ortaya çıkmasında çarpık kentleşme, gecekondulaşma, doğal afetler, savaşlar, sosyokültürel ya da ekonomik çöküntüler gibi çeşitli etkenler olabilir. Birçok ülkede bu dönüşümlere paralel olarak zamana ve mekâna göre değişen farklı müdahaleler söz konusu olur (Aydınlı ve Turan, 2012: 64). Bununla birlikte Avrupa'nın, kentsel dönüşümün doğuşu ve gelişimindeki katkıları yadsınamaz derecede önemlidir.

Fransız İhtilali'nin yıkımlarının ardından, kültür varlıklarının korunması gerektiği düşüncesi ortaya çıkmış, Sanayi Devrimi ile ortaya çıkan sanayi kentlerine büyük kitlelerin akın etmesi sonucunda kentlerin dönüşüm süreci de başlamıştır. 19. yy başlarında İngiltere ve Fransa gibi

lkelerde, kentlerin kenar mahallelerinde baş gösteren salgın hastalıkları önlemek amacıyla başlatılan temizlik operasyonları, Almanya’da liman ard bölgelerinin açılması kentsel dönüşümün en eski örneklerindendir (Genç, 2012: 140). 1. Dünya Savaşı’nın ardından kentlerin tahrip olan bölümlerinin iyileştirilmesi amacıyla kent ölçeğinde koruma çalışmaları ön plana çıkarken, 2. Dünya Savaşı nedeniyle birçok kenti harabe haline gelen, İngiltere, Almanya, Hollanda gibi ülkelerde gecekondular alanları temizlenerek yerlerine yeni konut ve iş alanları inşa edilmiş ve altyapı yenilenmiştir. Sefalet yuvaları olarak bilinen “slum”ların temizlenmesini içeren bu dönüşüm, ilk kentsel dönüşüm eylemleridir.

1960’larda tarihi yapıların korunması düşüncesinin gelişmesiyle birlikte, kentsel alan parçasının yıkılarak yerine yeni bir kent dokusunun inşa edilmesi yönündeki uygulamalar azalmıştır. 1970’lerde ise bambaşka bir kimlikle karşımıza çıkan kentsel dönüşüm proje ve uygulamalarında temel amaç, kentsel alanların korunması ve yenilenmesinin yre sakinleriyle birlikte sağlanmasıdır. 2. Dünya Savaşı sonrasında gelişen büyük sosyal konut alanlarında 1980’lerde, yeni ve umulmadık bir kentsel dönüşüm konusu ortaya çıkmıştır. Bu alanlarda meydana gelen teknik kusurlar ve toplumsal kargaşa, kamu otoritelerinin müdahalesini zorunlu kılmıştır. Bu deneyim, birçok ülkede, kentsel yenilemenin içeriğinde, hedef odaklı bir yenileme anlayışı yerine sürdürülebilirliği olan ve yerleşmelerdeki sosyal ve fiziksel sorunları birlikte çözme amacı güden bir anlayışla değişiklikler yapılmasını gerektirmiştir (Andersen’den akt. Özden, 2008: 53).

Avrupa Konseyi 1981’de “Urban Renaissance” adlı kampanya ile kentlerde yaşam kalitesinin artırılması üzerinde durmuş, 1987’de savaş sonrası kentlerin yeniden inşası amacıyla farklı disiplinleri bir araya getiren Bellagio Konferansı düzenlenmiş, 1990’da Avrupa Topluluğu, Green Paper adlı raporla Batı Avrupa lkelerinin kendi kent yenileme planlarını ortaya koymalarını sağlamıştır. 1992 yılında oluşturulan Avrupa Kentsel şartı, ideal kenti, “kentli haklarının korunduğu, en iyi yaşam koşullarının sağlandığı, halka iyi bir yaşam biçiminin sunulduğu, değerini orada yaşayan, ziyaret eden, çalışan ve ticaret yapan, eğlence, kültür ve bilgiyi orada arayan ve eğitim görenlerden alarak birçok sektör ve aktiviteyi bir arada, uyum içinde barındıran yer” olarak tanımlamış ve 1993’te Konut Araştırmaları Avrupa Ağı tarafından düzenlenen konferansın ardından “konut rehabilitasyonu ve yenilemesi” adlı bir çalışma grubu kurularak Batı Avrupa’da kentsel yenileme konusunda karşılaştırmalı çalışmalar yapılmıştır. 2007’de Leibzig şartı ye ülkelerin kentlerin sorunlu bölgelerinde fiziksel evre, sürdürülebilir ulaşım, yerel ekonomik kalkınma, eğitimi içeren dengeli, çok merkezli mekân örgütlenmelerini oluştırmaları için teşvik edilmesi fikrine dayanarak

hazırlanmıştır. 2010'da AB kentsel gelişme bakanları tarafından yayınlanan Toledo Deklarasyonu sürdürülebilir bir Avrupa kentsel alanı oluşturma amacını ortaya koymaktadır (Genç, 2012: 141; Özden, 2008: 54).

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kentsel dönüşüm faaliyetlerinin geçmişine baktığımızda, 1850'li yıllarda yoğun olarak yaşanan kırdan kente göçün, özellikle Kuzey Amerika kentlerinde hızlı kentleşmeye neden olmak suretiyle sosyokültürel ve ekonomik sorunları tetiklediğini görürüz. Bu yıllarda yaşanan konut sıkıntısı 1950'lerde yerini konut patlamasına bırakmış fakat bu da beraberinde yeni sorunlar getirmiştir. Ulaşım, yoksulluk, sağlıksız konutlar, suç ve toplumsal düzensizlik gibi olumsuzluklara kentsel konsept içerisinde çözüm arayan plancılar 1960 yılına gelindiğinde bambaşka bir kentsel gelişimle karşılaşmışlardır: Kentsel saçaklanma. Kentsel saçaklanma, konut ve iş alanlarının kent merkezlerinden banliyölere doğru kayarak yayılmasını ifade eder ve trafik, işsizlik, yolsuzluk gibi pek çok sorunun temelini oluşturabilecek olan olumsuz bir gelişmedir. Yalnızca gündüz nüfusunun yaşadığı kentlerin geceleri boş alanlar haline gelmesi, buralarda suç oranını artırmakta, çevresel koşullarda ve çevre kalitesinde düşüşler yaşanmakta ve kent içinde çöküntü alanları ortaya çıkmaya başlamaktadır. Bu nedenle, kent plancıları, kent politikacıları ve çevre kuruluşlarının bir araya getirilmesiyle oluşturulan "*Smart Growth Network*" adlı kuruluş, banliyölerde yaşayan nüfusu metropoliten alanlara çekmek ve böylece vergi ödentilerini kent merkezlerine çekerek kentleri kalkındırmak adına çalışmalar yapmıştır (Özden, 2008: 62).

1949-1962 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri'nde izlenen kentsel dönüşüm faaliyetlerinin çağdaş yöntemlerden oluşmadığı açıktır. 1949 Konut Yasası ile kentsel dönüşümün temel prensipleri ve amaçları belirlenmiştir. Yasada kentsel dönüşümün amaçları;

- (i) Düşük standartlarda konutların sayısının azaltılması,
- (ii) Şehir ekonomilerinin yeniden yapılandırılması,
- (iii) Sağlıklı konut alanlarının oluşturulması, şeklinde yer almıştır.

Bunların sağlanması için yeniden inşa etme ve temizleme uygulamaları yapılmakta, yerel kurullar tarafından yürütülen program, federal fonlar tarafından karşılanmaktadır (Levy'den akt. Akalın, 2003: 14). Bu dönem eski yerleşim alanlarının dozerlerle yıkılıp yerine modern yaşam alanlarının inşa edildiği ve bunlar olurken de elli binden fazla ailenin, hükûmetin desteği olmaksızın işlerinden ve evlerinden yoksun bırakıldığı zaman dilimi olarak tarihe geçmiştir.

1980’lerde, 1970’li yıllarda boşalan kent merkezlerindeki çöküntü alanları yeniden kullanılabilir hale getirilmiş ve büyük kent merkezleri yönetim merkezleri olmuştur. Özellikle kent merkezlerindeki çöküntü alanlarında görülen kentsel problemleri ele alan, alanın sosyal, fiziksel ve çevresel yapısının uzun vadeli olarak iyileştirilmesini hedefleyen kentsel dönüşüm projeleri büyük önem kazanmıştır (Naomi Carmon ve Peter Roberts’ten akt. Kaban, 2011: 22). 1990’lardan itibaren, kentsel dönüşüm salt fizik mekân odaklı bir eylem alanı olmaktan çıkarak, sosyal ve ekonomik dönüşüm, fiziksel yeniden yapılanma çalışmaları kadar odak noktası haline gelmiş ve sürdürülebilir kalkınma için bu üç sahayı içeren çalışmalar birlikte yürütülmeye başlanmıştır. Bu şekilde, önceki yıllarda uygulanan kentsel dönüşüm projelerinin eksik yönlerinin giderilmesi ve olumsuzlukların asgariye indirilmesi amaçlanmıştır.

Bu değişim sürecinde, modern kent post-modern kente dönüşmeye başlamış ve buna bağlı olarak da modernist planlama anlayışından içinde yapısal planlama, parçacı planlama, kent projeleri ve kent tasarımı gibi yeni araçları da barındıran daha farklı ve çok yönlü bir planlama yaklaşımına geçilmiştir (Çakallı, 2012: 38).

1.3.2.2. Toplumsal Özelliklere Göre Kentsel Dönüşüm

Kentsel dönüşüm, kentlerin yenileme ihtiyacına cevap verebilmek amacıyla tüm dünyada erken ve geç sanayileşmiş ülkelerin temel uğraş alanlarından biri olmuştur (Aydınlı ve Turan, 2012: 62). Gelişmiş ülkeler ile gelişmekte olan ülkelerde dönüşümün ortaya çıkışı ve yönü farklı olmaktadır. Toplumsal özellikler, hükûmetlerin dönüşüme karşı tutumları ve kent yönetim politikaları, dönüşümün çıkış noktasını ve yönünü belirlemede etkili faktörlerdir. İş gücünün yer değiştirmesi, kentsel alana sermaye aktarımı ve bu sermayenin çeşitli noktalarda yığılması ve yoğunlaşması gibi ekonomik faktörler de kentlerin biçimlenişi, değişimi ve gelişiminde önemli rol oynamaktadırlar (Özden, 2008: 66).

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler ile gelişmiş ülkeler arasında, sanayileşmeye bağlı olarak birbirinden farklı kentsel sorunlar ortaya çıkmaktadır. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde kentsel dönüşümün, iç göçler sonucu çarpık kentleşme, plansız ve kaçak yapılaşma, gecekondulaşma, imar hukukunun yetersiz olması ya da uygulanamaması, düşük kalitede sanayileşme, kamu arazilerinin işgali ve zaten sağlıklı bir model oluşturamamış olan kentsel mekânda küreselleşmenin olumsuz etkileri gibi nedenleri vardır. Üstelik bu ülke kentlerinin metropolitenleşmeye olan eğilimleri, göç sonucu kente gelen fakat kent merkezinde yer edinemeyen kişilerin kentin hemen dışındaki alanlarda kendi “altkentlerini” kurarak yerleşmeleri, metropoliten alan ve banliyölerini doğurur. Böylece pek çok kentsel sorun geleceğe taşınmış olur.

Yine bu sürecin bir parçası olarak az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde, sanayileşme orta ölçeğe ulaştığında, kent merkezlerinde yerleşmekte ve beraberinde yan işyerlerini de getirmektedir. İşyeri çapı, adedi, işgücü oranı, satın alma gücü ve yaşam biçimindeki bu dinamizm, konut alanlarını, çarşuyu ve yakın çevreyi tekrar tekrar yıkıp yeniden yapmaya varan kontrolsüz bir sürece uzanmaktadır (Mübeccel Kıray'dan akt. Özden, 2008: 69). Bunun sonucunda fizikî çevre bozularak, eski kimliğinden giderek uzaklaşmaktadır. İşte bu aşamada kentsel alanın sosyokültürel ve ekonomik açıdan iyileştirilmesi ve fiziksel çevre kalitesinin artırılması bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır (Özden, 2008: 69).

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde çöküntü ve köhneleşmeyi hızlandıran bir başka neden de yasal prosedürün tam gelişmemiş olması ya da işlerliğinin düşük olmasıdır. Yasalardaki boşluklara bir de karar ve denetim mekanizmalarının kentleşme hızının gerisinde kalması eklenince, yasadışı yapılaşma adeta teşvik edilmiş olmaktadır. Bu kontrolsüz büyüme sağlıklı kentler ve sağlıklı toplumlara zemin hazırlamaktadır. Buna ek olarak yerel yönetimlerin yalnızca kısa vadede getirisi olan ana cadde ve meydan gibi alanların inşaa ve denetimine önem verirken, çağdaş kentler oluşturulması yönünde gerekli hassasiyeti göstermemesi ve pasif kalması ve alt gelir grubunun yaşadığı alanlara şehir merkezlerine gösterdikleri ilgiyi göstermemeleri de çöküntü sürecine hız kazandırmaktadır.

Küreselleşme olgusunun az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki etkisi ise sermaye hareketlerinden kaynaklanmaktadır. Gerçekte uluslararası sermaye hareketleri, küreselleşmenin belirleyici ögesidir. Başka bir deyişle, ekonomik küreselleşmenin itici gücü uluslararası sermaye hareketlerinin sağlanması ile sermaye piyasalarının önündeki engellerin kaldırılmasıdır (Doğan, 2011: 22). Sermaye piyasalarının önündeki engelleri kaldırmada ve finansal bunalımları önlemede yetersiz kalan bu ülkeler, bir yandan metropolleşme eğiliminin getirdiği kentsel sorunlarla mücadele ederken bir yandan da sosyokültürel sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Büyük kentlerdeki toplumsal çatışmalar, sınıfsal farklılıklar ve kutuplaşmalar, fizikî mekâna da yansır ve kentin dönüşümü zarurî hale gelir.

Günümüz gelişmiş ülkelerinin yirminci yüzyılda geçirdiği hızlı sanayileşme ve kentleşme süreci kent merkezlerinde boşalmalara sebep olmuş ve bu alanlar çöküntü bölgeleri haline gelmiştir. Ayrıca yoksulluk bölgeleri olarak nitelendirilen işçi konutlarındaki sağlıklı koşulların tüm şehrin sağlığını tehdit eder hale gelmesi de dönüşümü gerekli kılan bir diğer etkidir (Polat ve Dostoğlu, 2007:63). Bunlara ek olarak 2. Dünya Savaşı sırasında tahrip edilen Avrupa kentlerinin de sağlıklı kentlere dönüştürülmesi gerekmiştir.

Çöküntü alanlarının kente yeniden kazandırılması düşüncesinin ortaya çıkmasıyla birlikte, bu hedefi gerçekleştirmeye yönelik araç ve yöntemler araştırılmaya başlanmıştır. Yerleşmenin niteliğine göre iyileştirme, canlandırma, yenileme, kentsel dönüşüm ya da benzeri politikalarla eski kent parçalarına yeniden kente kazandırılmıştır (Özden, 2008: 73).

Farklı ülkelerdeki kentsel dönüşüm, farklı değişkenlerin bir araya gelmesi ile oluşsa da kent mekânında değişmeyi ve dönüşmeyi sürekli gündemde tutan ortak nedenler bulunmaktadır. Bunlar kentin nüfusunun sürekli artması, kentin ekonomisinin gelişmesi ve dünyaya eklemlenme biçiminin değişmesi, yapıların eskimesi ve performanslarının düşmesi, yangın, deprem, su baskını gibi nedenlerden dolayı büyük kayıpların olması şeklinde sıralanabilir (Ulutaş'tan akt. Kalaycıoğlu vd., 2009: 895).

1.3.3. Kentsel Dönüşümün Boyutları

Zaman içinde çöküntü alan haline gelen kent parçaları, günün ekonomik, sosyal, fiziksel ve çevresel koşulları doğrultusunda, kamu veya sivil toplum örgütlerinin öncülüğünde yeniden ele alınmaktadır. Mevcut dokunun daha iyi duruma getirilmesi gibi yerel uygulamaların yanında, kent bütünüyle ilişkilendirilen kentsel alanlar olarak daha kapsamlı ve bütünleşik yaklaşımlarla da yeniden yapılandırılmaktadır (Erdoğan, 2015: 58). Bir kentsel mekânda dönüşüm söz konusu olduğunda, fiziksel mekân ve insan ögesinin yanında o yerin ekonomik ve kültürel değerlerinin de dikkate alınması gerekir. Bu nedenle dönüşüm kavramının kapsamına bu hususların da dâhil edilmesi zorunludur. Başlangıçta dönüşüm ile kültür ve ekonomi arasında ilgi kurulması zor gibi görünse de fiziksel mekânın, kültürel ve ekonomik kaygı ve gerekliliklere göre dizayn edilmesi mecburiyeti bu iki unsurun da dönüşüm yapılırken dikkate alınmasını gerektirir. Günümüz rekabetçi, üretken ve kültür kentlerine ulaşmada kentsel dönüşümün bir araç olarak kullanımı bu gereklilikten kaynaklanmaktadır (Çakallı, 2012: 96).

1.3.3.1. Kentsel Dönüşümün Sosyal Boyutu

Genelde dönüşüm sorunları fiziksel mekânın dönüşümüne indirgenmiş, dönüşümün toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutları göz ardı edilmiştir. Halbuki, kentsel dönüşüm, fiziksel mekânın dönüşümünün yanı sıra, sosyal gelişim, ekonomik kalkınma, ekolojik ve doğal dengenin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması ile birlikte kapsamlı ve bütünleşik bir yaklaşımla ele alındığı takdirde başarıya ulaşabilir. (Akkar, 2006:35). Kentsel dönüşüm alanlarında fiziksel çevrenin değişimi ile birlikte, farklı ekonomik sektörlerin ve istihdam olanaklarının yaratılması, toplumsal hayatın geliştirilmesi, hayat standardının

yükseltilmesi, kollektif faaliyetlerin ve buna imkan verecek mekanların oluşturulması ihtiyacı vardır (Balamir'den akt. Ataöv ve Osmay, 2007: 73). Sosyal düzeyde bir dönüşümün gerçekleştirilebilmesi için dikkate alınması gereken en önemli unsur toplumsal özellikler olmalıdır. Bunlar bölge halkının eğitim durumu, bölgeden hoşnut olup olmadığı, kültür özellikleri, ekonomik durumu ve bilinç düzeyi şeklinde sıralanabilir. Dönüşüm alanları ile ilgili alınan kararlar ve geliştirilen stratejiler toplumsal özelliklerle ne derece uyumlu ise uygulama aşamasında o derece başarılı olacaktır. Örneğin, dönüşümün gerçekleştiği mahalledeki yerel halkın toplumsal değişimini gerçekleştirmek için bizzat katılımlarının sağlanması ve ihtiyaçlarının tespit edilmesi ve giderilmesine yönelik örgütlenmesiyle sağlanabilir (Ataöv ve Osmay, 2007:74).

Dönüşümün gerçekleştirileceği alanda yaşayan bireylerin, uzun süredir yaşadıkları yerde gerçekleşecek olan uygulamalara karşı çıkması ve/veya şüpheyile yaklaşması doğal bir davranış olarak kabul edilmelidir. Dahası, alanda nüfus yoğunluğunun azaltılması ya da mevcut nüfusun başka bir alana nakledilmesi gibi kararlar söz konusu ise, daha ciddi sıkıntılar yaşanabilecektir. Bu durumu aşmanın yolu ise toplumu ikna etmekten ve yenileme uygulaması konusunda bilinçlendirerek projeyi sahiplenmelerinden geçmektedir (Özden, 2008: 79). Ayrıca bölge halkının yaşadıkları alandan hoşnutlukları da değerlendirilmeye alınarak hoşnut olmadıkları noktaların dönüşüm aracılığıyla giderilmesi gerekmektedir.

Dönüşüm alanı içerisinde bulunan yapı ve arsaların mülkiyeti ya da kullanım haklarından kaynaklanan sorunlar zaman zaman projenin ilerlemesine ket vurabilmektedir. Yapı ve arsaların büyük çoğunluğunun kamuya ait olması sürecin hızlı işlemlerini sağlarken, aksi durumda yani özel mülkiyetin çok olduğu hallerde mülk sahiplerini ve/veya mülklerin içinde oturan kiracıların ikna edilmesi aşaması süreci olumsuz etkilemektedir. Kentsel dönüşüm kapsamında yapılacak kamulaştırmalarda, kanunda ayrı bir düzenleme olmadığından, kamulaştırma kanunu hükümleri uygulanacaktır (Yasin, 2005:125).

Sosyal boyutu yüksek olan dönüşüm girişimlere yerel katılımın da yoğun olması muhtemeldir. Bunun amacı, yerel ihtiyaçlara uygun olmaları ve strateji ile sonucundaki faaliyetler konusunda bir dereceye kadar yerel "sahiplenme" oluşmasını sağlamaktır. Bölge halkı, strateji hakkında karar vermeye ve bu stratejiyi uygulamaya dâhil olabilir. Ayrıca bireyler, özel program ve projeler yönetebilir, bu planlarda çalışabilirler. Toplum bireyleri dönüşüm programlarına meşruiyet, güvenilirlik, yerel bilgi ve aidiyet katabilir; bu da onların bu programlara sahip çıkmasını sağlar (Turok'tan akt. Çakallı, 2012: 114).

1.3.3.2. Kentsel Dönüşümün Ekonomik Boyutu

Kentsel dönüşüm olgusu, yapısı gereği ekonomik değişkenleri de kapsar. Kentsel dönüşüm fikrinin ilk ortaya çıktığı Sanayi Devrimi sonrası yıllarda dahi yetersiz altyapıya sahip konut alanlarında yaşayan kitlenin, alt gelir grubuna dahil olduğunu görürüz. Bu da kentsel dönüşümün her dönemde ekonomik boyutunun olduğu gerçeğini gösterir.

Ekonomik kaygılar dönüşümün temelini oluşturur. Dönüşüm yapılacak alanlarda ekonomi, piyasanın istediği şekilde işlememektedir. Bu alanlarda ekonominin çeşitlendirilmesi amacıyla yeni iş alanlarının kurulması hedeflenmektedir. Böylece işsizlik sorununa da çözüm bulmak hedeflenmektedir (Özkan ve Sıdal, 2008: 36).

Ekonomik boyut, seçilen alan ve çevresindeki iş olanaklarının nitelik ve niceliklerini yükseltmeyi kapsamaktadır (Şişman ve Kibaroglu, 2009: 2). Ekonomik canlılık, değişimin, gelişimin ve daha fazla talebin anahtarıdır. Bu nedenle kentsel dönüşümü, ekonomik faaliyetlerden ayrı düşünmek mümkün değildir. Fiziksel ve toplumsal açıdan çöküntü haline gelmiş kent parçalarında ekonomik canlılığı sağlamak maksadıyla yeni yöntemler geliştirmek kentsel dönüşümün amaçlarındanıdır. Kentsel dönüşümün bölgeye sağladığı ekonomik canlılık nedeniyle, refah ve yaşam kalitesi de artmış olacaktır (Karagöl, 2013: 12).

Kentsel dönüşüm, genellikle, başlangıçta büyük maliyetler gerektiren bir iştir. Ancak başarılı bir kentsel dönüşüm uygulaması gerçekleştirilirse, sonunda elde edilen rant, bu maliyeti rahatlıkla geri kazanabilmektedir. Bu nedenle, bir alanın "dönüşüm alanı" olarak ilan edilmesinden önce, fayda-maliyet analizleri yapmak, maliyetin kesin hesabını çıkartmak ve elde edilecek rantın da projeksiyonunu ortaya koymak bir zorunluluktur (Özden, 2008: 87). Kentsel dönüşümün maliyetinin hesaplanmasında, dönüşüm alanının yatırımcının mülkiyetine geçmesine yönelik maliyet dikkate alınırken, yıpranmış yapıların yıkımı, taşınmaz ve enkaz bedellerinin hak sahiplerine ödenmesi ve alan halkının ikamet için aktarıldıkları yerde ödeyecekleri kira bedelleri de göz ardı edilmemelidir.

Öte yandan kentsel dönüşümde özel sektör açısından rant en önemli unsurdur. Bu nedenle yatırımcının kamu değil de özel sektör olduğu durumlarda maliyetin yüksek olması, rantı düşüreceğinden, yatırımcının üretmekten vazgeçmesi söz konusu olabilir. Bu nedenle özel sektörün girmek istemediği ancak dönüşüm ihtiyacı olan alanlarda, kâr beklentisi olmayan kamunun, ilk adımı atarak alanda ekonomik hareketlenmeyi başlatması, girişimciyi teşvik etmesi açısından önemlidir.

Kentsel dönüşümün ekonomik amaçlarını şu şekilde sıralamak mümkündür (Uslugil, 2010: 46);

- (i) Yeni istihdam alanları yaratılması,
- (ii) Ekonomik canlılığını yitiren alanlara yeni ekonomik faaliyetlerin çekilmesi,
- (iii) Yerel girişimciliği destekleyen kredi programlarının oluşturulması,
- (iv) Vasıfsız iş gücü kalitesinin artırılmasına yönelik eğitim kurs ve programlarının açılması,
- (v) Gecekondu bölgelerinde iyileştirme çabaları ve o bölge halkının ulaşım, altyapı, elektrik, su, eğitim sağlık gibi sorunlarına çözümler getirme amaçlı finansal kaynak oluşturulması.

Kentsel dönüşüm alanının sınırlarının belirlenmesi ekonomik süreci de başlatan etkidir. Proje alanı belirlendikten sonra öncelik alanın kamulaştırılması ve mülkiyetin tek elde toplanmasıdır. Bu işlem genellikle zorunlu arazi düzenlemelerine başvurularak gerçekleştirilir ve bu noktada yerel yönetimlerin rolü büyüktür. Bu işlem esnasında arsa ve gayrimenkullerin gerçek bedellerinin hesaplanarak hak sahiplerinin haklarının gözetilmesi ve bölgede ikamet edenlerin proje süresince başka yerleşim alanlarına taşınmalarına yardımcı olunması projenin bölge halkı tarafından sahiplenilmesi ve desteklenmesini sağlayacaktır. Proje bittiğinde bölgenin istihdam olanaklarının gelişmiş olması da projeye ayrıca değer katacaktır.

1.3.3.3. Kentsel Dönüşümün Yasal ve Yönetsel Boyutu

Yasal ve yönetsel boyut, yerel karar verme mekanizmasının yapısı, yerel halkla ilişkiler, diğer çıkar gruplarının katılımı ve liderliğin türü gibi koşulları içerir (Polat ve Dostoğlu, 2007: 65). Dönüşümün yasal boyutu da tıpkı ekonomik ve sosyal boyutu gibi geçmişe dayanmaktadır. Farklı bölgelerden sanayi kentlerine olan göçler sağlıklı yaşam koşulları meydana getirmiş ve olumsuz yaşam koşulları da bu bölgelerin sağlıklı hale getirilmesi için projeler üretilmesine ve yasal düzenlemelere gidilmesine neden olmuştur (Sönmez, 2005: 16).

Kentsel dönüşüm projelerinin uygulama aşamasında en çok sorun, yasal ve yönetsel konularda yaşanmaktadır. Eğer kentsel dönüşüm yasalarla belirlenmiş ve sınırları çizilmişse uygulama aşamasında ciddi sorunlarla karşılaşmayacaktır. Birbiriyle uyumlu ve birbirinin eksiklerini tamamlar nitelikte hazırlanan yasalara ek olarak proje boyunca yetki paylaşımı ve koordinasyonun sağlandığı, denetim mekanizmalarının sağlıklı bir şekilde işlediği, eğer özel sektör ile görev paylaşımı yapılmışsa özel sektörün denetiminin gerçekleştirildiği bir sistemin oluşturulması dönüşümü hedefine taşıyacaktır.

1.3.3.4. Kentsel Dönüşümün Planlama ve Tasarım Boyutu

Planlama, hükümetlerin yenileme politikaları ve programlarının uygulama aracıdır ve kentsel dönüşümü somutlaştırır (Özden, 2008: 98). Yeniden yapılanmanın sağlıklı bir şekilde

gerçekleştirilebilmesi için, sınırları doğru belirlenmiş bir bölgede çalışmak gerekir. Klasik planlama anlayışındaki gibi kent bütününe bakmaksızın, küçük alanlarda kentsel dönüşümü uygulamaya çalışmak, çöküntü alanı haline gelmiş veya hızlı ve düzenli gelişmesi beklenen alanların sorunlarına çözüm getirmekten çok uzaktır.

Bugünkü egemen planlama yaklaşımı, refah sağlayıcı, sosyal adaletçi, eşitlikçi, çevreci, demokratik karar üretme niteliklerini bir arada içeren geniş kapsamlı bir sürdürülebilirlik anlayışı üzerine kurulmuştur (Sönmez, 2005: 19). Yasaları, politikaları, ekonomik karar ve tercihleri içeren çok çeşitli aktörlerin yer aldığı planlama eylemi, katılımcı, sosyal adalet ilkelerine dayanan, doğa koruma ilkeleriyle çelişmeyen ve kamu yararına öncelik veren bir anlayışla sürdürülmelidir. Bunun sağlanabilmesi için yapılması gereken her ölçekte ciddi yönetim planlamasıdır. Planlamaya dahil olan aktörler için uygun müzakere ortamının yaratılması ve aktörler arasındaki dengenin sağlanması için yönetim kaçınılmazdır.

Öte yandan planlama aşamasında, yeni altyapının oluşturulması, ulaşım olanaklarının ve altyapısının sağlanması veya yeniden düzenlenmesi, fonksiyon dağılımının gerçekleştirilmesi önemlidir. Ayrıca sınırları çizilmiş ve belirli süreli oluşturulan bu eylem planları üst planlarda da uyumlu olmalıdır.

Planda yer alan bir alanı, plan bütünlüğüne uygun biçimde tasarlamayı ifade eden kentsel tasarımda konu, bir mahalle, cadde, sokak olabileceği gibi bir bina da olabilir. Dönüşüm projelerinde, planlamanın üst ölçeklerinden mekânsal niteliklere hakim olmak mümkün olmadığından, kentsel tasarım ölçeğindeki uygulamalar dönüşümün hedeflediği fiziksel çevrelerin oluşumunu sağlamaktadır. Örneğin makro ölçekte estetik yargılardan söz etmek mümkün değildir. Bu açığın kapatılmasını kentsel tasarım mümkün kılmaktadır (Dayıoğlu, 2006: 49).

Özden'e göre kentsel dönüşümün tasarıma yönelik hedeflerini birkaç maddede vermek mümkündür(Özden, 2008: 99):

- (i) Kentsel projeler, yapıları, açık alanları, caddeleri ve kamuya açık alanları kapsayan bir bütüncül tasarım ana fikrini benimsemelidir.
- (ii) Faydacıl tasarım, hiçbir şeyi göz ardı etmeden, otobüs durak cephelerinden sokak yüzlerine, yaya kaldırımlarından kenar taşlarına ve işaretlere kadar her şeyi içine almalı ve kaliteli bir çevreyi amaçlamalıdır.
- (iii) Genç, yaşlı, aile ve engellilerin her türlü gereksinimlerini karşılayacak şekilde tüm toplumu hedeflemelidir.
- (iv) Otobüsler, taksiler, bisikletliler, yayalar, bebek arabalı anneler, engelliler vb. için uygun yol ve park alanları temin etmelidir.

- (v) Su yolları, eski şapeller gibi terk edilmiş yapılardan faydalanmalı, onları dönüştürerek kullanmalı ve mümkün olan yerlerde yeni atölyeler, iş alanları ve beceri kursları yaratmalıdır.
- (vi) Düzenli trafik, özenli mimari, kötü hava koşullarına karşı gerekli tedbirler, polis karakolları ve gece aktiviteleri için fırsatlar yaratılması gibi konularda tam güvenlik sağlanmalıdır.
- (vii) Nirengilerden ve manzara noktalarından faydalanmalı ve devamlılığı sağlayan şaşırtıcı modellerle yeni manzaralar, semt parkları yaratılmalıdır.
- (viii) Heykel, sergi alanları, müzeler vasıtasıyla tarihî çevreye ve yerel kimliğe saygılı olunmalıdır.
- (ix) Rijid cadde şemaları, sokak mobilyaları, kaldırım taşları gibi standart çözümlerden olabildiğince kaçınılmalıdır.
- (x) Yerel bayramlar, kutlamalar, sanatsal olaylarda kullanılmak üzere açık ve kapalı kamusal alan sayısı artırılmalıdır.
- (xi) İdaresi ve sürdürülebilirliği kolay, dayanıklı ve doğal malzemeler kullanılmalıdır.

1.3.4. Kentsel Dönüşümün Uygulanma Yöntemleri

Kentsel dönüşüm uygulanacak alanlarda, alanın durumu ve bireylerin zarara uğramaması dikkate alınarak en uygun uygulama yöntemi tercih edilmelidir.

1.3.4.1. Alansal Temizleme (*Urban Clearence*)

“Alt gelir gruplarının yaşadığı bölgelerdeki konutların ve diğer yapıların sağlığa aykırı niteliklerinin giderilmesi” şeklinde tanımlanmaktadır (Ertaş, 2011: 5). Yani köhnemiş bir kentsel alan parçasındaki yapıların tümüyle yıkılıp yerine yeni yapıların inşa edilmesini ifade eder.

Bu yöntem çoğunlukla arazi ve üzerindeki yapıların kamulaştırılmasıyla hayata geçirilir. Yerel yönetimler ve proje görevlileri mülk sahiplerini ikna ederek kamulaştırma işlemini gerçekleştiremez ise mal sahibi, üçüncü kişilerce belirlenen bedel karşılığında, idarenin sahip olduğu icrai yetki ve zorlama gücü vasıtasıyla malını satması için zorlanabilir. Bütün alanın devralınmasından sonra, yerel yönetimler en kısa süre içerisinde alanda yaşayan ve ticari faaliyet gösteren birimleri başka bölgelere yerleştirerek, alandaki tüm yapıları temizleyip alanı dönüşüme hazır hale getirmelidir. Alansal temizleme gerçekleştirildikten sonra bölgenin dönüşümü çerçevesinde gerekli alt ve üst yapılar tamamlanmalıdır. Kullanıma hazır hale getirilen alan için yerel yönetim birimi, satış, kiralama, bağış ya da mülkiyeti ve kullanım hakkı kendisinde kalacak şekilde kamuya açma kararı verebilir (Arabulan, 2015:6).

1.3.4.2. Yeniden Canlanma-Canlandırma (*Revival-Revitalization*)

Sözlük anlamı olarak revival, "yeniden canlandırma, taze hayat bulma, ayılma, kendine gelme, yeniden revaç bulma, uyarma" olarak tanımlanmaktadır. Vitalization karşılığı olarak ise, "canlandırma, hayat verme, diriltme, kuvvet verme" ifadeleri kullanılmaktadır.

Dolayısıyla revitalization sözcüğü karşılığında, "yeniden canlandırma, hayat verme, diriltme, tekrar kuvvet verme" ifadeleri kullanılabilir (Redhouse'den akt. Özden, 2008: 166).

Kentsel yeniden canlandırma uygulamalarının 20.yy başlarından itibaren uygulandığı bilinmektedir. Ancak, 20.yy.'ın son çeyreğinden itibaren, neo-liberal ekonomi politikalarının bir uzantısı olarak kentlerin pazarlanması amacıyla yeniden canlandırma uygulamaları daha yaygın hale gelmiştir (Çetin ve Sönmez, 2013: 18). Şehirlerdeki çöküntü alanlarında 1950-60'lı yıllarda yaygın şekilde uygulanan yeniden geliştirme ve büyük ölçekli temizleme gibi uygulama biçimlerinin yerini, özellikle tarihsel niteliği olan alanlarda, bu alanları tekrar şehrin yaşayan canlı bir parçası haline getirmeyi amaçlayan yeniden canlandırma uygulamaları almıştır. Bu uygulama yaklaşımıyla eskime bölgesi tekrar yaşamak, çalışmak, vakit geçirmek ve yatırım için çekici bir nitelik kazanmaktadır (Oruç ve Giritlioğlu, 2006: 235).

Planlama programları içerisinde en önemli konulardan birisi, çöküntü alanlarının yeniden canlandırılmasıdır. Büyük kentlerdeki çöküntü alanlarında yapı bloklarının yıkılmasının ya da terk edilmesinin ardından, eski altyapı bir süre daha olduğu gibi kalmaktadır. Kaynakların boşa harcanmaması için planlama mevcut kaynakların tekrar kullanımını amaçlamaktadır (Özden, 2008: 168).

1.3.4.3. Soylulaştırma (*Gentrification*)

Kentsel yeniden yapılanmanın bir parçası olan soylulaştırma en genel tanımıyla, gerilemiş olan eski kent içi mekânlardaki yeni bir sınıfsal ve mekânsal ayrışmayı ifade eder (Şen, 2005: 128). "Gentrification" kavramı İngiliz kökenli bir sözcük olan ve "orta sınıf, aydın tabaka" anlamındaki "gentry" sözcüğünden gelmektedir. Meslek sahibi üst-orta sınıftan konut sahiplerinin, kentin belirli semtlerine yeniden yerleşmesini ifade eden bu eylem türünde fiziksel çevrenin iyileştirilmesi de önemlidir. Ancak nüfus dönüşümleri, fiziksel dönüşümlerden daha büyük önem taşımaktadır (Özden, 2008: 168).

Batı kentlerinde 1960'lı yıllardan itibaren uygulanan soylulaştırma önemli bir sorunu da beraberinde getirmiştir. Bu da, yeni orta sınıfların, eski işçi sınıfı semt/mahallelerine akını ve bu kesimi yerinden etmesidir (Şen, 2006: 183). Özden ise soylulaştırmaya, eski sakinlerin yerinden edilme süreci olarak bakan kentsel yenileme yaklaşımını benimsemeyerek, soylulaştırmada önceliğin, yeni bir sınıfın "sosyo-kültürel açıdan bozulmuş, çöküntüye uğramış, dolayısıyla fiziksel çevresi de bozulmuş alanlarda, özellikle de tarihi kent parçalarında sosyal yapının ıslah edilmesi" ne verilmesi gerektiğini belirtmektedir (Uysal, 2006: 80). Özden'e göre "soylulaştırma kavramını, tek başına üst ya da üst-orta gelir

grubunun belirlenen alana yerleşmesi ve eski nüfus grubunun yerini alması olarak ele almak ve alanı bu anlamda yeni bir sosyal tabakaya ikram etmek” aslında üzerinde tartışılması gereken ciddi bir konudur. Bu nedenle soylulaştırmayı, alanı terk eden nüfus temelinde değil, alana yerleşen yeni nüfusu baz alarak tanımlamak daha doğru olacaktır.

1.3.4.4. Yenileme-Yenilenme (*Renewal-Renovation*)

Renewal, sözlük anlamı ile "yenileme, tamir, tekerrür, yenileşme, tazelenme, canlanma" ve urban renewal “kenti yeniden oturulabilir şekle koyma planı” olarak ifade edilmekteyken, renovation ise, "yenileme, tazeleme” gibi kavramları içermektedir (Özden, 2008: 175). Yenileme daha geniş bir anlatımla, yerleşme düzeni veya yapıların durumu nedeniyle sağlıklı yaşam sunamayan yerlerin, iyileştirilmesi mümkün olmayan mevcut bir alanda rantların çok düşmesi halinde o alanlardaki yapıların bir bölümünün veya tamamının yıkılarak yeniden yapılması olarak tanımlanabilir (Saraç, 2014: 20).

Yenileme, tüm bir yerleşmenin kalitesini yükseltmek amacı taşıyan fiziksel bir müdahaledir. Açık alanların iyileştirilmesi, trafik düzenlemelerinin yapılması, daha iyi bir kentsel altyapı gibi düzenlemeler bu kavrama dahildir (Özden, 2008: 176). Fakat insanların yaşadıkları mekânlardan uzaklaştırılmalarının olumsuz psikolojik etkileri, sağlıklı hale getirilebilecek olan tarihi merkezdeki dokunun yok edilmesi, yeni evlere yerleştirilen insanların karar verme sürecine katılımlarının sağlanmaması, düşük gelirli ailelerin devasa bloklara yerleştirilerek yeni sorunlu yaşamlara itilmesi gibi nedenlerle, bu yaklaşım günümüzde büyük ölçüde terk edilmiştir.

1.3.4.5. Yeniden Geliştirme (*Redevelopment*)

Keleş tarafından, “ekonomik ve yapısal özellikleri, iyileştirilmesine olanak vermeyecek ölçüde kötüleşmiş olan yoksul konutlarının yıkılması ve bunların oluşturduğu kent bölümlerinin yeni bir tasarlama düzeni içinde bayındırılması” (Keleş, 1998: 139) şeklinde tanımlanan yeniden geliştirme, kentsel dönüşümde en etkili yöntemlerden biridir. Çetiner ise yeniden geliştirmeyi, “uzun dönemde arazi kullanışı ve nüfus politikalarını yansıtan, kent ölçeğinde bir nazım plana uygun olarak evvelce inşa edilmiş bir alanı istimlak etme, bu alanı temizleme ve yeniden yapma, mevcut arazi kullanımını ve nüfus dağılım şeklini değiştirme ve elden geçirme olayı” olarak ele almaktadır (Özden, 2008: 177).

Önemli ölçüde bozulmuş ve korunacak değeri olmayan yapıların bulunduğu alanlarda uygulanan bir yaklaşımdır. Bu yöntem yerel yönetimler için, şehir merkezlerine daha yüksek gelirli grupların ve aktivitelerin gelmesi açısından cazip gözükse de, yerleşik kent nüfusunun

şehrin bir başka yerine yerleştirilmesini öngördüğü için işlevsel olan sosyal sistemin yıkımı kaçınılmazdır. Kiracılar, mal sahipleri, iş sahipleri ve yaşlılar için bölgenin yıkımı, sosyal ve psikolojik kayıplara neden olur.

1.3.4.6. Yeniden Üretim (*Regeneration*)

Yeniden üretim, çöküntü bölgelerinde yeni dokuların inşa edilmesini ve ıslah edilebilecek durumda olan yapıların iyileştirilerek yenilenmiş alana kazandırılmasını ifade etmektedir (Arabulan, 2015:8). Bölgenin fiziksel ve sosyal dönüşümünün gerçekleştirilmesi ve çöküntü alanının yeniden canlandırılması için kamu, özel sektör ve halkın yenileme sürecine dâhil edilmesi gerekmektedir.

Kentsel yeniden oluşumun, rehabilitasyon, yeniden geliştirme, yeniden canlandırma ve yenileme gibi metotlardan farkı daha uzun dönemli, daha stratejik ve daha kararlı bir tutum göstermesidir. Bu yanıla daha uzun soluklu olan ve proje öncesi hazırlık aşamalarının ileriye dönük güçlü tahmin ve olasılıkları içermesi gereken bir metottur (Çakallı, 2012: 85).

1.3.4.7. Eski Haline Getirme, Esenleştirme, Sağıklaştırma (*Rehabilitation*)

Rehabilitasyon, sağıksız kentsel gelişim nedeniyle bozulmaların başladığı fakat henüz özgün niteliğini kaybetmemiş olan alanların yeniden eski haline kavuşturulmasına yönelik çalışmaları ifade eder. Eski kent dokusunun ve çöküntü alanlarının kısmî yenileme ile kullanıma açılmasıdır (Polat, 2008: 54).

Keleş'e göre kentsel iyileştirmenin amacı, deformasyonun başladığı ancak özgün niteliği henüz kaybolmamış olan kent parçalarının eski hallerine kavuşturulmasıdır (akt. Demirkıran, 2008: 34). Uygulamada, rehabilitasyon yönteminin tercih edilmesine sebep iki olgu vardır. Birincisi, kentsel alanda tarihi yapı stoku bulunması, ikincisi de bu tarihi yapıların sağıksız koşullarda olmasıdır. Kentsel alanın özgün yapısına zarar veren tüm yeni oluşumların ayıklanarak alanın özgünlüğünü korumanın amaçlandığı bu yöntemde, arsa sahiplerinde değişim söz konusu olmadığından, yani bölge halkının alandaki varlığı korunduğundan, halkın projeye desteği ve katılımı daha yüksektir.

1.3.5. Türkiye'de Kentsel Dönüşüm

Rolleri ve sorumlulukları sosyo-ekonomik ve politik değişimler etkisinde biçimlenen dönemlere göre farklılaşan ama başat aktörleri kamu, özel sektör ve sivil toplum olan kentsel dönüşümün yaşadığı deneyimlerin aşağıda sıralanan dört aşamadan geçtiği ifade edilebilir (Görgülü, 2009: 770):

- (i) 1960'lara kadar devam eden "devlet eliyle toptan yeniden geliştirme ve kentsel yenileme",
- (ii) 1960'ların ortalarından 1970'lere kadar devam eden çok boyutlu "yeniden gelişim" ve "sağlıklaştırma" çalışmaları,
- (iii) 1970'lerden 1990'lara kadar devam eden "gayrimenkul eksenli kamu-özel ortaklığı dönüşümleri",
- (iv) 1990'ların ikinci yarısından itibaren ortaklık modellerinin çeşitlenerek devam ettiği ve "toplumun yeniden hatırlandığı" dönüşüm çalışmaları.

Türk kentleri kentsel dönüşüm konusunda Batı ile benzerliklerle birlikte, oldukça önemli farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklar, Türkiye'nin yaşadığı ekonomik ve siyasal koşullarla birlikte, tarihi, toplumsal, kültürel yapısından kaynaklanmaktadır. Türk kentlerinin mekânsal yapısı ve dönüşüm süreçlerinin şekillenmesinde, bu dinamiklerin etkisi büyüktür (Atabek, 2009: 26). Türkiye'deki kentsel dönüşüm sürecinin temel sorunu; kaçak yapılaşmış ve ıslah imar planları ile daha da sağlıksız hale gelmiş olan kentsel alanlardır. Bu dinamikler Türkiye'deki kentsel dönüşüm sürecinin sadece fiziksel dokunun yıkılıp yeniden inşa edilmesi olarak algılanmasını getirmiştir. 1950'li yıllardan itibaren kentlerin biçimlenmesinde belirleyici rol oynayan gecekondu ve kaçak yapılaşma sürecine karşı, kamu farklı dönemlerde farklı yaklaşımlar sergilemiştir (Görgülü vd., 2006: 26).

Türkiye'de göç, özellikle 1950'li yıllarda sanayileşme ile kırdan kente şeklinde başlamıştır. Bir yandan tarımda makineleşmeyle birlikte kırsal alanda işsizlik baş gösterirken, diğer yandan da kentlerde kurulan fabrikalarda iş gücüne talep doğmuştur. Ayrıca o dönemde devlet tarafından da kentlere göç teşvik edilmiştir. Buna ilaveten özellikle 1980'lerde baş gösteren terörle birlikte de sanayi açısından gelişmemiş olan Diyarbakır, Gaziantep, Urfa gibi kentlere de göç olmuştur (Koçak, 2014: 1413). Bu göçlerden kaynaklanan aşırı nüfus yığılmalarıyla birlikte afet tehlike ve riskleri, yanlış yer seçimi kararları gibi çeşitli nedenler ülkemizde kentsel dönüşüm ihtiyacını doğurmuştur. Kentsel dönüşüm kavramının, kentleşme ve planlama pratiğine girişi, 1970'li yıllara uzanmakla birlikte, planlamada bir uygulama aracı olarak kullanılmaya başlanması 1980'lere denk düşmektedir (Sönmez, 2006: 121).

1950'lerde uydu kentlerin ortaya çıkması ile kentte yaşayan nüfusun bir bölümü bu bölgelere yerleşmiştir. Uydu kentlere yerleşen nüfusun kent merkezinde boşalttığı konut alanları ise daha düşük gelir grupları tarafından kullanılmış ve bir taraftan da çöküntü alanları ortaya çıkmıştır. 1960'larda kent merkezlerindeki çöküntü alanlarında canlandırma çabaları sürerken kent çeperinde de gelişmeler devam etmiştir. 1950'li ve 1960'lı yılların önemli bir özelliği de kent merkezindeki çöküntü alanlarının tamamen yıkılarak yenilenmesidir (Uzun'dan akt. Aydın ve Turan, 2012: 65). Yine bu dönemde, özellikle 1960'lardan sonra, küçük ölçekli üreticiler bir yandan kent merkezinde yer seçerken; sayıları giderek artan küçük ölçekli sanayi

siteleri, devlet desteği ile kent dışında yer seçmişlerdir. Ayrıca, bu dönemde, kent dışında büyük sanayi de yer seçmeye başlamıştır. 1965 öncesi küçük üretim faaliyetleri tarihi kent merkezlerinde yoğunlaşmış, ancak, çevresini harap ederek gelişmiştir. Bunu, karayollarına önem verilmesi sonucu artan motorlu araç sayısı ve kent içinde yoğunlaşan trafik desteklemiştir (Ataöv ve Osmay, 2007: 63). 1960'larda gecekonduyunun biçim değiştirmeye başlaması, yasadışı yapılanma sonucu ortaya çıkan konut dokusu, 1970'lere gelindiğinde kentleri örgütlü bir yağmacılık sistemi ile tehdit eder hale gelmiştir. Bu dönemde arka arkaya çıkarılan imar afları sorunu gidermek yerine daha da kötüye götürmüş, özellikle yoğun göç alan büyük kentlerimizde en üst düzeylere ulaşan plansızlık, sağlıksız kent dokularının hızla artmasına neden olmuştur (Özden, 2006: 220). 1970'lerde sanayi kuruluşları merkezin dışına çıkmaya başlamış, yeni alt merkezlerin oluşması ile de eski kent merkezlerinde çöküntü alanlarının oluşumu hızlanmıştır (Uzun'dan akt. Aydın ve Turan, 2012: 65).

1950-1980 yılları arasında yaşanan ekonomik büyüme ve göç sonucunda metropoliten kentlerde görülen gecekondulaşma açısından bu yıllarda gözlenen en önemli kentsel dönüşüm, gecekondu mahallelerinin sağlıklaştırılması, apartmanlaştırılması ve temizlenerek farklı nüfus gruplarına sunulması şeklinde olmuştur. Yine bu dönemde çeşitli isimler altında çıkarılan "imar afları" kentsel dönüşümü imkânsız hâle getirmiştir. Ne yazık ki bu dönem, yerel yönetimlerimizin, kentsel dönüşüm kavramına çok yabancı oldukları ve kentsel bozulmalara seyirci kaldıkları bir zaman dilimi olarak tarihe geçmiştir.

Ülkemizde 1980 sonrası kentsel planlama ve denetleme pratikleri 'tepeden inme' ve 'merkeziyetçi' özelliklerini kaybetmeye başlamış, toplumu dışlamayan, katılımlı planlamaya yönelik tartışmalar, uygulamalar ve kurumsal düzenlemeler yapılmaya başlanmıştır (Türel'den akt. Akkar, 2006: 36). 1980-2000 yılları arasında metropoliten kentlerde, bir yandan ruhsatlı ve ruhsatsız pek çok yapı oluşurken öte yandan yerleşim alanları şehir merkezinden uzaklaşmıştır. Yaşam kalitesi düşmüş, köhnemiş alanların sağlıklaştırılması veya yeniden canlandırılması politikalarının, kent içi konut alanları kadar sanayi, merkez ve kıyı alanlarını da kapsamaları, dönemin kentsel dönüşüm çalışmalarının önemli bir özelliğidir. Bir diğer özellik ise tarihî değeri olan alanlarda soylulaştırma yönteminin tercih edilmesidir. 1996 yılında İstanbul'da düzenlenen HABİTAT II toplantısı ile kentsel dönüşüm olgusu, ulusal plan ve raporlarda, yeni bir yerel politika alanı olarak yerini almaya başlamıştır (Genç, 2012: 147).

Ayrıca 1980 öncesi dönemde gecekonduların yasallaşmaya başlaması ve pazarlanabilir hale gelmiş olması, bu dönemin sosyo-ekonomik yapısını etkilemiştir. Gecekonduyunun organize bir

şekilde üretilmesine temel hazırlamış; gerek bireysel gerek yasadışı örgütlenmeler eliyle gecekondü üretiminde kiralık ve mülk sahipliliği artmıştır. Ruhsatsız yapılaşma sorununa çözüm olması amacıyla 1983 ve 1988 yılları arasında birbiriyle ilişkili beş af yasası çıkartılmıştır. Bu yasa grubu, gecekondü alanlarının mülkiyet sorunlarını çözmeyi ve gecekondü stokunun apartman türü konuta dönüşümünü amaçlamıştır. Ancak, dönüşümü piyasa koşullarına bırakarak yapmıştır (Ataöv ve Osmay, 2007: 66).

Türkiye’de büyük kentlerde yaşanan bu dönüşüm kentlerin inşa biçimindeki bir değişimle birlikte gerçekleşmiştir. 1950’li, 1960’lı yıllarda kentler tek tek binaların eklenmesiyle, ana yollar boyunca yağ lekesi halinde büyürken, 1980’li yıllardan sonra kentlerin büyüme biçimleri değişmiş ve kentler, kent parçalarının eklenmesiyle büyümeye başlamıştır. Toplu konutlar, organize sanayi bölgeleri, üniversite kampüsleri, serbest bölgeler, AVM’ler vb. için gerekli sermayeyi bir araya getirme mekanizmaları gelişmiş ve bu inşaatları yüklenebilen büyük inşaat şirketleri oluşmuştur. Türkiye’deki azman sanayi kentlerinin çok merkezli bir kentsel bölgeye dönüşmesi inşaat ve emlak piyasasının bu yeni aktörleri eliyle gerçekleşmektedir (Tekeli, 2014: 69).

Son dönem, yani 2000’li yıllar, yerel yönetimin özel sektörle işbirliğinin arttığı ve ilk kez ‘dönüşüm’ün strateji olarak tanımlandığı dönemdir. Ancak dönüşüm stratejisi sadece kentsel yenileme olarak tanımlanmış ve bu yaklaşım farklı kent parçalarının farklı kullanımlara dönüştürülmesi için uygulanmaya başlanmıştır. Bunun yanında tarihi konut alanlarının soylulaştırılarak korunması ve apartman alanlarının iyileştirilmesi uygulamaları da göze çarpmaktadır (Ataöv ve Osmay, 2007: 59). Ayrıca 1999 yılında yaşanan Marmara Depremi’nde çok büyük kayıplar vermiş olmamız ve sonrasında ülkemizin başka yerleşim alanlarında da depremler yaşanması, insanların şehir merkezine olan yakınlık isteklerini azaltmış, güvenlik ihtiyacı ön plana geçtiği için sağlam zeminli bölgeler tercih edilmiştir. Bu da boşalan şehir merkezlerinin köhnemesi sonucunu doğurduğu için kentlerde yeni dönüşümlerin başlamasına sebep olmuştur.

Bu yıllarda ulaşılabilirlik ve yeni iletişim teknolojisi sayesinde çevre yolları boyunca yeni finans merkezleri oluşmuştur. İstanbul’da İkitelli, böyle bir ticaret ve medya merkezi gelişimine örnektir. Buna karşılık, kentin eski ticaret merkezinde de yoğunluğu artıran bir dönüşüm devam etmektedir. Diğer yandan tarihi kent merkezleri - İstiklal Caddesi’nde ve tarihi yarımada olduğu gibi - turizm ağırlıklı işyerlerinin ve hizmetlerin yoğunlaştığı alanlara dönüşmektedir (Ataöv ve Osmay, 2007: 72).

Bu dönemde kent planlamasında katılımcı modelin benimsenmesinde ulusal etkenler kadar küresel etkenler de rol oynamıştır. AB'ye uyum süreci, uluslararası ortaklıklar, kamuda özelleştirmenin yaygınlaşması, büyük kentlerde artan sosyo-ekonomik kutuplaşmalar gibi etkenlerden söz edilebilir. Yalnız her ne kadar düzenlenen yasalarda, karar verme süreçlerinde, mahalle muhtarları, il kamu kuruluşları, meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar ve ilgili sivil toplum kuruluşlarının somut katılımı öngörülüyor olsa da, bu katılım fikir verme aşamasından öteye geçmemektedir. Karar alma ve uygulanan planın denetimi söz konusu olduğunda, katılımcılıktan uzak kapalı bir sistemle karşılaşırız.

1.3.5.1. Türkiye’de Kentsel Dönüşümün Yasal Boyutu

Ülkemizde, özellikle sanayileşme sonucunda kentlerimizde görülen kaçak ve sağlıksız yapıların imarı, köhnemiş kentsel alanların yeniden kentlerimize kazandırılması ve kentsel yaşam kalitesinin yükseltilmesi hedefi ile çeşitli yasal düzenlemelere gidilmiştir.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu

2005 yılında kabul olunan 5393 sayılı yeni belediye kanunuyla kentsel dönüşüm konusunda önemli adımlar atılmış ve belediyelere ilk kez kentsel dönüşüm konusunda görevler verilmiştir. Kanunun “Arsa ve Konut Üretimi” başlıklı 69. maddesi, belediyelere, düzenli kentleşmeyi sağlamak amacıyla özel kanunlara göre korunması gerekli yerler ile tarım arazileri hariç, imarlı ve altyapılı arsalar üretmek, toplu konut yapmak, satmak, kiralamak, kamulaştırma yapmak gibi yetkiler tanımıştır. “Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Alanı” başlıklı 73. madde ise, belediye meclisi kararı olması kaydıyla belediyelere, kentin eskiyen kısımlarını kentin gelişimine uygun olarak yeniden inşa etme ve restore etme, sanayi ve ticaret alanları oluşturma, sosyal ve teknolojik donatıları sağlama, deprem riskine karşı tedbirler alma vb. amaçlarla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulama yetkisi sağlamıştır (5393 Sayılı Belediye Kanunu).

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 7.e maddesi ile büyükşehir belediyelerinin görev, yetki ve sorumlulukları arasına 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 69. ve 73.maddelerindeki yetkilerin kullanılması dâhil edilmiştir. Buna göre, büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı ilan etmeye büyükşehir belediyeleri yetkili kılınmıştır. Büyükşehir belediye meclisinin uygun görmesi şartıyla ilçe belediyelerine de kendi sınırları içerisinde kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilme yetkisi verilmiştir. Bu kapsamda, büyükşehir belediyeleri tarafından yapılacak kentsel dönüşüm ve gelişim projelerine ilişkin her ölçekteki imar planı, parselasyon planı,

bina inşaat ruhsatı, yapı kullanma izni gibi tüm imar işlemleri ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nda belediyelere verilen yetkileri kullanmaya büyükşehir belediyeleri yetkili kılınmıştır (Kara, 2010: 189).

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında yıkılıp yeniden inşa edilecek münferit yapılarda ilgili resim ve harçların dörtte biri alınır. Bir yerin kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı olarak ilân edilebilmesi için; o yerin belediye veya mücavir alan sınırları içerisinde bulunması ve en az 50.000 metrekare olması şarttır. Bu alanlarda bulunan yapıların boşaltılması, yıkımı ve kamulaştırılmasında anlaşma yolu esas alınır. Kentsel dönüşüm ve gelişim projesi kapsamında bulunan mülk sahipleri tarafından açılacak davalar, mahkemelerde öncelikle görüşülür ve karara bağlanır (Özden, 2008: 321).

775 Sayılı Gecekondu Kanunu

Kentlerin sağlıklılaştırılması ve yenilenmesi amacı taşıyan kanunun temelinde, ıslah ve yeni gecekondu yapımının önlenmesi vardır. Kanunun 3. Maddesinde yer alan, belediyelere arsa sağlanması yönündeki hükümler, belediyelere kentsel dönüşüm amacı ile kullanılabilecek araziler sağlarken bir yandan da sahipsiz arazilerin belediyelerce sahiplenilmesiyle, ya arsaların içinde yer alan konutlarla birlikte sağlıklı bir hale getirilmesini ya da yeni gecekondu alanlarının oluşumunun önüne geçmeyi amaçlamaktaydı. 2003 yılında yapılan değişikliklerle kanunun bu maddesi yürürlükten kaldırılmıştır (775 Sayılı Gecekondu Kanunu).

Farklı tarihlerde Kanun'da yapılan değişikliklerle TOKİ'ye gecekondu alanlarının planlanması konusunda önemli yetkiler verilmiştir. Bu kapsamda, ıslahı veya tasfiyesi gereken gecekondu bölgeleri ile yeniden halk konutu veya nüve konut yapımına tahsis edilecek sahalardan seçimi, haritalarının hazırlanması, imar ve ıslah planlarının düzenlenmesi, TOKİ'nin denetimi altında, ilgili belediyelerce yapılır veya yaptırılır. TOKİ hazırlanan harita ve planları, reddetmeye, düzeltilmek üzere geri göndermeye, olduğu gibi veya değiştirerek onaylamaya ve lüzum gördüğü hallerde bu hizmetleri kendisi yapmaya veya yaptırmaya yetkilidir. ıslah ve tasfiye bölgelerinin program ve öncelik sırası TOKİ tarafından belirlenir. Belediyeler bu program ve öncelik sırasına ve TOKİ tarafından tespit edilecek diğer esaslara göre kendi çalışma programlarını yapmaya ve onanmak üzere TOKİ'ye göndermeye mecburdurlar. İdare bu çalışma planlarını değiştirmeye yetkilidir (Kara, 2010: 190). Ancak ne yazık ki kanunun çıktığı günden bu yana gecekondu sayısının katlanarak artmış olması, kentsel gelişmelerin başka dinamiklerin etkisi altında devam ettiğini açıkça ortaya koymaktadır (Özden, 2008: 324).

2985 Sayılı Toplu Konut Kanunu

Bu kanunun amacı, konut inşaatı yapanların tabi olacağı usul ve esasların belirlenmesidir. Devletin malî desteğinin aktarılması için kurulan Toplu Konut Fonu, ferdi ve toplu konut kredisi, konut sübvansiyonu, toplu konut alanlarına arsa temini ve afet işlerinin karşılanması gibi alanlarda kullanılmış fakat 2001 Haziran ayında çıkarılan bir yasa ile fon kaldırılmış ve bu 2002 Ocak ayında yürürlüğe girmiştir (2985 Sayılı Toplu Konut Kanunu).

Toplu Konut Kanununa 1990 yılında bir madde eklenerek Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ) kurulmuştur. TOKİ'nin konut kredileri, belediye kredileri, şehit kredileri ve deprem kredileri gibi farklı kredilendirme sistemleri bulunmaktadır. Son yıllarda TOKİ'nin büyük ve yaygın bir konut üretimine başladığı ve kent içindeki boş alanların yanı sıra gecekondu bölgeleri üzerinde de farklı gelir gruplarına hitap eden konutlar ürettiği izlenmektedir (Özden, 2008: 332).

3194 Sayılı İmar Kanunu

3194 sayılı İmar Kanunu ile planlama yetkilerinin yerel yönetimlere devredilmesi Türkiye'de planlama açısından yeni bir dönemi başlatmış ve bu kanunla farklı ölçekteki planlar tanımlanmış ve planlama kademelenmesi çeşitlendirilmiştir (Çakallı, 2012: 49). Büyükşehir belediyeleri tarafından gerçekleştirilecek olan kentsel dönüşüm ve gelişim projelerine ilişkin imar planı, parselasyon planı, bina inşaat ruhsatı, yapı kullanma izni gibi tüm imar işlemleri ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nda belediyelere verilen yetkileri kullanmaya büyükşehir belediyeleri yetkili kılınmıştır (Kara, 2010: 189).

Kentsel dönüşümün esas düzenlemelerini içermesi gereken bu kanun yeterli değildir. Kentsel dönüşüm uygulamaları açısından referans kanun özelliği taşımasının yanı sıra bu kanunun en uygulanabilir maddesi, sağlıksız dokuya sahip alanların sağlıklılaştırılması gibi faaliyetlerle kentsel toplam kalitenin yükseltilmesini sağlayan, arazi ve arsa düzenlemelerini konu alan 18. maddesidir. Bu maddeye göre imar sınırları içinde bulunan binalı veya binasız arsa ve arazileri malikleri veya diğer hak sahiplerinin muvafakati aranmaksızın birbirleri ile, yol fazlaları ile, kamu kurumlarına veya belediyelere ait bulunan yerlerle birleştirmeye, bunları yeniden imar planına uygun ada veya parsellere ayırmaya müstakil, hisseli veya kat mülkiyeti esaslarına göre hak sahiplerine dağıtmaya ve re'sen tescil işlemlerini yaptırmaya belediyeler yetkilidir. Sözü edilen yerler belediye ve mücavir alan dışında ise bu yetkiler valilikçe kullanılır (3194 Sayılı İmar Kanunu).

5226 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu

Ülkemizin tarihî ve kültürel mirası olan mimari yapıların korunması ihtiyacı, kentsel dönüşüm uygulamalarında bu kanun hükümlerinin uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. Ayrıca kentsel dönüşüm alanları içinde yer alan sit alanlarının koruma planları ile dönüşüm planlarının uyumlu olması da gerekmektedir.

Kanun, koruma amaçlı imar planını, “Kanun uyarınca belirlenen sit alanlarında, alanın etkileşim sahasını da göz önünde bulundurarak, kültür ve tabiat varlıklarının sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda korunması amacıyla...koruma esasları ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamalarını, sağlıklılaştırma, yenileme alan ve projelerini, uygulama etap ve programlarını, ...de içerecek şekilde hazırlanan, hedefler, araçlar, stratejiler ile plânlama kararları, tutumları, plân notları ve açıklama raporu ile bir bütün olan nazım ve uygulama imar plânlarının gerektirdiği ölçekteki plânlardır.” şeklinde tanımlamaktadır (5226 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu).

5366 Sayılı Yıpranan Tarihî ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun

Kanunun amacı (m.1), sit alanı olarak tescil ve ilan edilen bölgeler ile bu bölgelere ait koruma alanlarının bölgenin gelişimine uygun olarak yeniden inşa ve restore edilerek bu bölgelerde konut, ticaret, kültür, turizm ve sosyal donatı alanları oluşturulması, doğal afet risklerine karşı önlem alınması, tarihi ve kültürel taşınmaz varlıkların yenilenerek korunması ve yaşatılarak kullanılmasıdır (5366 Sayılı Yıpranan Tarihî ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun).

Kanunun 3. maddesi ile kentlerdeki yenileme alanlarının tespiti ile teknik altyapı ve yapısal standartların belirlenmesi; projelerin oluşturulması; uygulama, örgütlenme, yönetim, denetim, katılım ve kullanımına ilişkin konularda il özel idareleri ve belediyelerin TOKİ ile ortak uygulama yapabilmelerine ya da TOKİ'ye uygulama yaptırabilmelerine olanak sağlanmıştır (Kara, 2010: 189).

5366 sayılı kanunda da dönüşüm alanlarını belirleme kriterleri tanımlanmamış, bu süreçte il özel idareleri ve belediyelerin proje uygulama, denetim gibi süreçlerdeki yetki ve sorumlulukları detaylı biçimde ele alınmıştır. Bu durum, uygulamada bu birimler arasında yetki karmaşası ortaya çıkarmaktadır (Genç, 2008: 124). Ayrıca çerçeve bir kanun niteliği taşıyan ve konuya ilişkin tek doğrudan düzenleme olan bu kanunun, planlamadan kopuk olması, dönüşümü sosyal ve ekonomik boyutları göz ardı ederek ele alması gibi negatif tarafları da mevcuttur.

6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun

Türkiye aktif deprem kuşaklarından birinde yer alması nedeniyle yıllardan beri deprem afeti ile yüzleşmektedir. Ülkenin yaklaşık yarısına (%42) yakın kenti birinci derece deprem kuşağında yer almaktadır. 2012 yılında Türkiye’de 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun’un kabul edilmesi ile birlikte son yıllarda ülkemizde depreme karşı binaların güçlendirilmesi veya yıkılıp tekrar yapılması adına adımlar atılmıştır (Daşkiran ve Baydur, 2015: 508).

Deprem, yangın, sel, heyelan gibi doğal afetler sonucu meydana gelmesi muhtemel can ve mal kaybının önlenmesi amacıyla, afet bölgesinde yer alan ve risk oluşturan yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde, sağlıklı, güvenli, sürdürülebilir yaşam alanları oluşturulması için iyileştirme, tasfiye ve yenileme yapılmasına ilişkin usul ve esasları içeren kanundur (6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun). Kamuoyunda kentsel dönüşüm kanunu olarak addedilen bu kanun, daha çok deprem riski endişesiyle hazırlanmış bir kanun olduğu için tarihi, ekonomik, siyasal ve toplumsal, kültürel ve çevresel dinamikler göz ardı edilerek hazırlanmıştır. Genel anlamda mülkiyet hakkını da kısıtlamaya gidecek kadar radikal uygulamalar getirmektedir.

6306 Sayılı kanun afet ve deprem konusunda TOKİ’ye bazı görevler yüklemektedir (Saraç, 2014: 86):

- (i) Konut inşaatı ile ilgili sanayi kuruluşlarını veya bu alanda çalışanları desteklemek,
- (ii) Konut sektörüyle ilgili şirketler kurmak veya kurulmuş şirketlere ve finans kurumlarına ortak olmak,
- (iii) Köy mimarisinin geliştirilmesine, gecekondu alanlarının dönüşümüne, tarihi doku ve yöresel mimarinin korunması ve yenilenmesine yönelik uygulamaları gerçekleştirmek ve bu konulardaki projeleri kredilendirmek, yurt içi ve yurt dışında doğrudan veya iştirakleri aracılığıyla proje geliştirmek, konut, alt yapı ve sosyal donatı uygulamaları yapmak veya yaptırmak,
- (iv) İdareye kaynak sağlanması için kar amaçlı projelerle uygulamalar yapmak veya yaptırmak,
- (v) Doğal afet meydana gelen bölgelerde gerek görüldüğü takdirde konut ve sosyal donatıları, alt yapıları ile birlikte inşa etmek, teşvik etmek ve desteklemek.

1.3.5.2. AB Sürecinde Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Uygulama ve Politikaları

AB’nin birlik politikaları, planlama sürecinde üye ülkelerin hem ulusal sistemlerinde hem de çevre ve mekânsal politikalarında etkili olmaktadır (Akay ve Akgün, 2014: 95). AB için 14 Nisan 1987’de tam üyelik başvurusu yapan Türkiye, 10-11 Aralık 1999 Helsinki Zirvesiyle aday ülke kabul edilmiş ve 3 Ekim 2005 tarihinde müzakereler başlamıştır. Halen devam eden bu süreçte Türkiye, AB ölçütlerine uygunluk çalışmalarını sürdürmektedir.

AB sürecinde Türkiye'nin kentleşme politikalarına bakıldığında, kuramsal anlamda Birlik'in kentleşme hedefleri ile bir paralellik bulunsa da uygulamada aynı paralelliğin yakalanamadığı görülmektedir. Oysaki Türkiye'nin kentsel alanda AB ölçütlerini yakalaması şarttır. Çünkü bu, bütün politika alanlarında uyum sağlaması anlamına gelecektir. Her türlü ortak ve toplumsal gereksinimlerin karşılandığı, gündelik yaşamın kalbinin attığı kentler, bir anlamda yukarıdan alınan soyut nitelikteki kararların uygulamaya geçirildiği, can bulduğu alanlardır. Bu nedenle kentlerde etkisini göstermeyen hiçbir politika kararına rastlanamaz. İkinci olarak kentler, Birleşik Avrupa tasarımıyla en önemli birleştirici unsurlardan birini oluşturmaktadır (Duru, 2005: 1).

Bölgeler Komitesi, çeşitli tarihlerde, kentsel dönüşüme ilişkin görüşlerini bildirirken, bu konuda yerel yönetimlere düşen görevler üzerinde durmuş ve kentsel dönüşümü var olan yapının korunması temelinde ele almıştır. Bölgeler Komitesi'nin sürdürülebilir ulaşım sistemini açıklayan görüşüne göre, kentsel yenileme programının bir parçası olarak iyileştirilmiş ulaşım sistemi, yoksun bir kentsel alanın sosyal ve ekonomik yeniden oluşumunun temel faktörlerinden biridir (Özden, 2008: 344).

AB uyum sürecinde Türkiye'de izlenen kentsel politikalarla baktığımızda ilk kez adaylık döneminde gündeme gelen katılım ortaklığı belgesi ve ilerleme raporu karşımıza çıkmaktadır. AB'nin temel politikalarının çerçevesini çizen düzenlemelerde doğrudan doğruya kentsel politika hakkında bir hüküm bulunmamaktadır. Bu durumun doğal bir sonucu olarak Türkiye'nin katılım ortaklığı belgesinde ve düzenli olarak yayınlanan ilerleme raporlarında kentsel politikalar ayrı bir başlık altında ele alınmamış olsa da çevre, enerji, ulaşım gibi konulara ilişkin bölümlerde kentsel yaşamın türlü yönlerine ilişkin değerlendirmeler mevcuttur (Duru, 2005: 9).

Öte yandan Türkiye kentlerinin, ideal Avrupa kentlerindeki standardı yakalayamayışın sebebi, düşünüldüğü gibi ekonomik ya da fiziksel değil, aksine kültürel ve toplumsaldır. İdeal Avrupa kenti statüsüne ulaşılabilmesi için gerekli ekonomik ve teknolojik olgunluğun yanı sıra kentlilik bilinci ve kent kültürünün de oluşması gerekmektedir.

Ankara Portakal Çiçeği Vadisi Projesi

1984-1989 yılları arasında gerçekleştirilen projenin hedefleri, çağdaş bir kentsel alan oluşturmak, belediyeden veya şahıslardan kaynak desteği olmaksızın projenin kendi kaynağını yaratması yoluyla dönüşümü gerçekleştirmek, geçmiş yıllarda imar hakkı kazananlar açısından eşitlik ilkesinin sağlanması, vadinin en az % 70-80'inin yeşil alan olarak düzenlenmesi şeklinde sıralanabilir. Projenin temel ilkesi kamulaştırma yapılmadan, vadide

meydana gelecek değer artışıının, arsa sahipleriyle uzlaşılarak paylaşımı esasına dayanır. Bunun sebebi, önceki örneklerde, kamulaştırma sisteminin proje süreçlerini zora soktuğunun ve süreyi uzattığının görülmüş olmasıdır. Ayrıca proje senaryosu projeden doğrudan etkilenen kişilerle birlikte tasarlanmış ve böylece proje, mülkiyetin toplulaştırılması, finansmanın sağlanması, proje yönetim biçimi ile planlama yöntem ve stratejilerinin belirlenmesi konularını içeren bir dinamizme ve sürece sahip olmuştur (Göksu, 2007: 2).

Yıkımdan sonra tekrar yapılanma şeklinde ilerleyen bu dönüşüm projesiyle, sosyal ve fizikî donatıları düşük gecekondulu alanı, çağdaş ve kentsel değeri yüksek bir kentsel mekâna dönüşmüştür. Gecekondulu bölgesinde yaşayanlar, proje kapsamında olmasa da gecekondulu önleme bölgesi içerisinde kendilerine yeni yaşam alanları oluşturmuşlardır. Bu yönüyle Portakal Çiçeği Vadisi Projesi, sosyal boyutundan ziyade mekânsal boyutuyla ön plana çıkan bir projedir.

Ankara Dikmen Vadisi Kentsel Dönüşüm Projesi

1957 yılında çıkarılan imar planında yeşil alan olarak belirlenen Dikmen Vadisi'nde gecekondulaşmanın önüne geçilememiş ve bu nedenle vadinin tekrar yeşil alana dönüştürülmesi için 1986 yılında, Ankara Büyükşehir Belediyesi çalışmalara başlamıştır. Fakat çeşitli sebeplerden kesintiye uğrayan bu çalışmalar 1989 yılında tekrar gündeme gelmiştir. 1994 yılına kadar projenin 1. Etabı tamamlanmıştır. 250 hektarlık bir alanda 2500 gecekonduluyu kapsayan Dikmen Vadisi Konut ve Çevre Geliştirme Projesi, merkez ile gecekondulu bölgesi arasında bulunan, kenti ortadan ikiye ayıran bir projedir.. Proje kapsamında kent merkezi ile gecekondulu bölgeleri arasında oluşturulacak bilim parkları ile kentsel gelişmeyi hızlandırmanın da hedeflendiği projede en büyük amaç, kent merkezinin hemen yanı başında bulunan gecekonduları çağdaş, yaşanabilir konutlar haline dönüştürmek olmuştur. 1990 yılında onaylanan Dikmen Vadisi Konut ve Çevre Geliştirme Nazım ve Uygulama İmar Planları'na göre, 1986 projesinde sadece yeşil alan olarak planlanan vadi bu kez içerisinde konutu ve çeşitli sosyal donanımları da barındıracak şekilde planlanmıştır (Balcı, 2008: 246).

Bu projede klasik kamulaştırma yönteminin yanında, proje alanı içerisinde 2981 Sayılı İmar Affı Yasası uyarınca gerekli koşulları taşıyan gecekondularla, taşınmazları karşılığı proje alanı içinde yapılacak konutlara sahip olmaları koşuluyla uzlaşılma sağlanmıştır. Hak sahibi tanımına giren gecekonduların kurduğu kooperatifler aracılığıyla, kararların, her aşamada vadede yaşayanlarla birlikte değerlendirildiği katılımcı bir yaklaşımın ürünü olarak Dikmen Vadisi Karar Kurulu oluşturulmuştur (Dikmen Vadisi Projesi, 2007: 16). Dikmen Vadisi

Projesi bu yönleriyle, başta Portakal Çiçeği Vadisi Projesi olmak üzere pek çok projeye örnek olmuştur.

İlk etabı 2000 yılında tamamlanan projeyle ilk aşamada, gecekondü alanının planlı bir yerleşim mekânına dönüşümü gerçekleştirilmiştir. Yamaçların yerleşime uygun üst katlarında yapılaşma yoğunlaşmış, vadi tabanına yakın kesimlerde ise yeşil alan kullanımıyla uyumlu olacak şekilde sosyal, kültürel ve sportif faaliyet alanları yer almıştır.

İstanbul Zeytinburnu Kentsel Dönüşüm Projesi

2005 yılında çalışmalarına başlanılan projenin, İstanbul Büyükşehir Belediyesi şehircilik Atölyesi (İŞAT) ve Zeytinburnu Şehircilik Atölyesi (ZEŞAT) tarafından gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. Projenin amacı, Zeytinburnu ilçesindeki deprem riski yüksek alanlarda, AB uyum programları temel alınarak ve İstanbul'a özgü değerler korunarak, daha güvenli ve yaşanabilir kentsel mekânlar oluşturmaktır. Konum ve yakın çevre, doğal riskler, yerleşim, ulaşım ilişkileri, çevresel doku gibi analiz çalışmalarının yanında kat yüksekliği, bina durumları, afet risk durumları, mekânsal gelişme tarzları, konut tipleri gibi analizlerle belirlenen pilot proje alanında tespit edilen 161 binada, 1080 adet konut, 263 adet ticarî mekân mevcuttur. Projenin ana hedefi, ekonomik, sosyal ve mekânsal ilişkilerin birlikte ele alınması ve üst ölçekte oluşturulacak ticaret aksı ile Zeytinburnu'na yeni bir kimlik yüklenmesidir. Ayrıca kentsel bozulmalar için örnek projelerin oluşturulması açısından önemli olan projede, model oluşturulurken farklılıklar yapılmış parçalı yapı adaları ve yeşil alanlar tasarlanmıştır. Yapı adaları içinde ortak yeşil mekân, otopark ve çocuk oyun alanları oluşturulması tasarlanmıştır. Yeşil alan potansiyelleri kıyı ilişkileri ile de düşünülmüş, donatı alanları, merkez ve ticaret ilişkileri eklenerek yeni toplu ulaşım sistemi önerilmiştir (Kaban, 2011: 19).

Küçükçekmece Kentsel Dönüşüm Projeleri

2004 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin önderliğinde düzenlenen Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu ile Cennet, Kanarya, Ayazma, Tepeüstü mahalleleri gibi birbirinden farklı sosyal, kültürel, fizikî ve ekonomik özelliklere sahip alanlar dönüşüm alanı olarak belirlenmiştir. Yüksek deprem riski taşımasının yanı sıra bu alanların diğer özellikleri plansız ve / veya plana aykırı, altyapısız, teknik ve sosyal altyapıdan yoksun, çevre ulaşım bağlantıları sorunlu, sağlıksız, mekânsal kaliteden yoksun olmaları ve toplumsal sorunlar içermeleri şeklinde sıralanabilir.

Ayazma-Tepeüstü Kentsel Dönüşüm Projesi, altyapısız, plansız, hiçbir donatı alanının bulunmadığı, sosyal dışlanmanın hat safhada yaşandığı gecekondü alanlarının dönüşümünü

sağlamak amacıyla kurgulanmıştır. Projenin çıkış noktasındaki temel kabuller ise şöyle özetlenebilir (Turgut ve Ceylan, 2009: 29):

- (i) Deprem riskine karşı güvenli yaşam alanları oluşturmak,
- (ii) Yasadışı yapılaşmaların yoğun olduğu bölgeleri ıslah etmek,
- (iii) Bölge nüfusunun sosyal projelerle desteklenmesini sağlayarak sosyal kalkınmanın önünü açmak,
- (iv) Atatürk Olimpiyat Stadı çevresinde yapılacak olan Olimpiyat Koyu için bütüncül ve kapsamlı bir planlama ve tasarım uygulaması gerçekleştirmek,
- (v) Tüm ilçe için bir pilot proje oluşturabilmesi amacıyla süreci olumlu yönde tetikleyecek bir “bayrak proje” olarak planlamak ve yönetmek.

Alanda arazi tespit çalışmasının yapılmış ve daha sonra Küçükçekmece Belediyesi, kentsel dönüşüm faaliyetleri kapsamında detaylı bir sosyo-ekonomik analiz gerçekleştirmiştir. Böylelikle Kentsel dönüşümün sadece fizik-mekân şartlarının değiştirilmesi ve kesinlikle bir toplu konut üretim süreci olmadığı, içerisinde sosyal kalkınma kavramını da barındıran bir olgu olarak, öncelikle yaşam kalitesini iyileştirmeye odaklanan bir eylemler bütünü olarak görülmesi gerekliliği esas alınmıştır (Turgut ve Ceylan, 2009: 38).

1.4. Kentlilik Bilinci

“Kentte yaşayan” ile “kentli”yi birbirinden ayıran temel faktör “bilinç” kavramıdır. Bilinç, “farkındalık”, “aidiyet” ve “sorumluluk”u bünyesinde barındırır. Kentlilik de bir bilinç durumudur ve aktif çaba ister (Işığışık vd., 2015: 5). Kentlilik bilinci, kentte yaşamının bilincine varmak, kentimizi tanıyıp idrak edebilmek ve yaşadığımız kenti sahiplenerek bu yaşadığımız kentin dışında bir geleceğimizin olmadığını, geleceğimizin ancak birlikte kurulabileceğinin bilincinde olmaktır (Şan, 2008: 3).

Kentlilik bilinci kentle ve kentsel yaşamla, yani söz konusu toplumun o güne kadar ürettiği maddî yaşamla ilişkilendirilerek ele alınmalıdır (Keskinok, 2009: 37). Toplumsal kurumlar kendini yeni koşullara uyumlu hale gelirken, bireyin aile ve toplum içindeki rolü ve işlevi de dönüşmekte, birey, sosyal sistemle farklı bir ilişki tarzına girmektedir. Bu dönüşümün etkileri çok geniş bir alanı kapsayacak ve muhtemelen geçen yüzyıllarda Endüstrileşme ve Fransız İhtilali’nin gösterdiği etkiye benzer bir etki göstererek, içerisinde bulunduğumuz yüzyılın entelektüel gündemini de belirleyen temel gelişme olacaktır (Alptekin, 2014: 35).

Kentlilik bilinci, son dönemde yerel yönetimlerin popüler kavramlarından biridir. Bir kentin orada yaşayanlar tarafından nasıl kullanılması ve sağlıklı gelişmesi gerektiği ile ilgili kavramların tümünü kapsayan kentlilik bilinci, bireylerin yaşadıkları kente sahip çıkmasıyla ilişkili olması nedeniyle çağdaş yerel yönetim anlayışı açısından büyük önem taşımaktadır (Birol, 2008: 28). Çünkü bir kentin kendi iç dinamikleriyle sürdürülebilirliğinin sağlanması

ancak kentte ikamet eden bireylerin bilinç düzeyinin artırılmasıyla mümkündür (Kentleşme Şûrası, 2009: 15).

Kentlilik bilinci kavramı, kentleşme, kentlileşme ve kent kültürünün kesişiminden ortaya çıkar. Kentlilik bilinci, kent kültürünü anlamak, kendini kente, kentin dinamiklerine ait ve güvende hissetmek, kentsel oluşumlardan sorumluluk duymak olarak kavramsallaştırılabilir (Kentleşme Şûrası, 2009: 17).

Kentlilik bilinci kavramı genel olarak, kentte yaşamaktan kaynaklanan bilgilerimizin oluşturduğu tutumlar, değerler, davranışları kapsamaktadır. Kent, homojen bir sosyal yapı olmadığına göre, kentte yaşayan bireylerin kentlilik bilinci düzeyleri de farklı olacaktır. Kentlilik bilincinin ilk basamağı ise kişinin kendini kentli olarak görmesi ve tanımlamasıdır. İkinci önemli nokta, kişinin kendini o yere ait hissetmesidir. Bir yerin kimliği, yaşanan kentin diğerlerinden ayırt edilmesi, “benim kentim” şeklinde nitelendirilmesiyle gerçek ve sembolik olarak inşa edilmektedir (Güçlü, 2002: 18). Kendisini yaşadığı kentle özdeşleştiremeyen bireylerde kente karşı bir sorumluluk duygusu da oluşmamaktadır. Bu da sahipsiz kentlerin meydana gelmesine ve bu mekânların hor görülmesine, tahrip edilmesine, gelişmemesine neden olmaktadır. Kentlilik bilincinin gelişmesi için ortak bir kentte yaşamak tek başına yeterli bir özellik değildir. Bir şehirde yaşayan bireylerin yaşadıkları şehri korumaları, geliştirmeleri, şehrin mimari ve yönetimine katılmaları ile bireyler yaşadıkları şehre karşı aitlik duygusu kazanacaktır. İnsanlar kendilerinin içinde oldukları olguları daha kolay sahiplenmektedirler (Acungil, 2012: 39).

Kentlilik bilincinin ilişkili olduğu kente karşı sorumlu olmak, kente ve kentliye saygılı olmak, kente aidiyet, kent kültürü, kentsel yaşam, kente bağımlılık, kentli olmak, vb. kavramlar, yazında kentlilik bilinci kapsamında değerlendirilen kavramlardır (Beyazlı ve Aydemir, 2008: 51). Genel ve özel boyutlu kent kültürü unsurlarından oluşan kentlilik bilincinin açıklanmasında, bireyin kent yaşamında kendisini nerede ve kim olarak gördüğünü ifade eden kent kültürünün özel boyutunu incelememizde yarar var:

Kentsel Aidiyet: Aidiyet, ortaya çıkarılmış mekânı işleyen bir kavramdır. Dolayısıyla aidiyet, ifade edilme olanağı buldukça kendini var edebilen bir mekânsal araçtır (Yapıcıoğlu ve Güvenç, 2013: 560). Kentlilik bilincinin en önemli göstergesi olan kente ait olma duygusu, bireyin kendini kentli olarak görmesi ve kendini yaşadığı kente ait ve hatta kendisinin de yaşadığı kentin bir parçası olduğunu hissetmesidir. Kentsel aidiyet duygusunun varlığının göstergesi ise bireyin, bu aitlik hissini kent içi davranışlarda sergilemesidir.

Avrupa Komisyonu'nun *Green Paper on the Urban Environment* başlıklı yazanağında da kentsel planlama, gelişme ve yönetime böyle bir perspektiften bakılarak, 'yer duygusu'nun geliştirilmesi ve korunmasının önemi vurgulanmıştır (Oktay, 2001: 45). Kişilerin yaşadıkları mekân ile ilişki kurmasındaki en önemli etkenlerden biri, aidiyet duyulacak 'yer'i diğerlerinden farklı kılan özellikleridir. Bu özellikler aynı zamanda mekânın kimliğini oluşturmaktadır. Aidiyet duyulan mekânlar sahip oldukları kimlik özellikleri sayesinde orada yaşayanlar açısından anlamlı hale gelmektedir (Eryazıcıoğlu ve Markoç, 2014: 11).

Yere bağlılık, insanların mekâna yönelik yaşadıkları duygusal bağ ifade etmektedir. Yer kimliği ise, yer ve yere ilişkin anlamların insanın benlik kavramının bir parçası haline gelmesini ifade eder. Mekâna bağlılık ve aidiyet duygusu tek taraflı bireysel bir oluşum değildir. Kişiler, kimlikler ve mekânlar arasındaki karşılıklı etkileşim kolektif bir oluşumu gerektirmektedir. Bu bağlamda kente bağlılığın anlaşılması, kent kimliği ve topluluğa bağlılık duygusu kavramlarının birlikte düşünülmesini zorunlu kılmaktadır (Şeker vd., 2015: 81).

Aidiyetin fiziksel ve sosyal çevre ile bireysel nitelik gibi bileşenleri vardır. Fiziksel bileşenler, konut kalitesi, yeterli alan büyüklüğü, nüfus yoğunluğunun yüksek olmaması, bakım ve yönetim, müstakil bir evde oturma, görünüm ve özellikler, hizmetlere erişim ve güvenlik algısı olarak sıralanabilir. Sosyal bileşenler ise, semtin prestijli oluşu ve başkaları tarafından iyi anılması, dostluk algılaması gibi özelliklerdir (Ertürk, 2011: 21). Ev sahipliği, medeni durum, yaş faktörü ve ikamet süresi de bireysel nitelikler olarak sıralanabilir.

Çağdaş kent yaşamında toplumsal bütünlüğün sağlanabilmesi, hem beşeri unsurlara hem de fiziksel donanımlara karşı olumlu hassasiyet duyulmasına bağlıdır. Dolayısıyla kentli bireylerin birbirleriyle iletişimi son derece önemlidir. Bu kent kültürünü daha devingen ve zengin hâle getirir. Kısacası bir kentte yaşayan bireylerin ben algıları ile kente aidiyetleri ve o kentli olma bilinçleri arasında birebir bir ilişki söz konusudur (Kurt, 2012: 88).

Sosyolog Herbert J. Gans, kentlerdeki yerleşik bireylerin, yaşadıkları topluma aidiyet duygusu hissetmeleriyle geliştiklerini öne sürmektedir (Bahar, 2009: 286). Aidiyet, tekil değil bütüncül bir bakış açısından oluşmaktadır. Kendini aşarak ilerleyen bu tavır her evresinde kapsayıcılığını arttırmaktadır (Geçkili, 2015). Daha önce, evin, özel alanın, cemaatin bize verdiği aidiyet, güven, bağlanma, tutunma hissini modernite ile birlikte kentsel mekânlar sunar hale gelmiştir. Bu yüzden geniş yığınlar kentsel mekânlarla özdeşlik ve bağlanma ilişkisi kurmakta, zamanlarının önemli bir kısmını ve gündelik yaşamlarını bu mekânların sundukları kültürel, sanatsal ürünleri/etkinlikleri tüketmekle geçirmektedirler (Aytaç, 2007: 203).

Kente aidiyetsizlik istisnai ve geçici bir anomali olarak kabul edilmelidir. Aksi takdirde bu tür bir problem giderek topluma, ulusa, ulusal bütünlüğüne ve hatta insanlığa aidiyetsizlik sonucu getirir. Zira kente aidiyet hiçbir maddi değerle ölçülmeyecek bir zenginlik kaynağıdır (Kurt, 2012: 87).

Kenti Sahiplenme: Bireyin kenti koruması ve kentin gelişimine katkıda bulunma çabası olarak ifade edilen kenti sahiplenme duygusu, kentsel aidiyet kavramı ile yakın ilişki içindedir (Mutlu, 2011: 16). Kentsel aidiyet duygusu gelişmiş olan birey, kenti kendi evi gibi görür. Bu durumda bireyde, kendi evi gibi gördüğü kenti sahiplenme içgüdüsüyle kenti koruma duygusunun oluşması da şaşırtıcı olmayacaktır. Yaşadığı çevreyi benimseyen bireyin kent hakkındaki bilgisel donanımının gelişmesiyle de bilinçli kentli oluşumu süreci başlayacaktır.

Kent Kurumlarına Katılım: Bireyin kent kurumlarıyla sağlıklı ilişkiler kurması, kentin doğasını kavraması ve kente uygun bir yaşam felsefesi geliştirmesi açısından son derece önemlidir (Geyik, 2010: 39). Kent kurumlarıyla sağlıklı ilişkiler kuran birey, kent konseyleri, sivil toplum kuruluşları, sanat ve kültür merkezleri gibi bireye gelişme imkânı sunan faaliyetlere katılarak kent kültürünün kazanılması yolunda adım atmış olur. Öte yandan bireylerin kentsel yaşamda, kendilerini de etkileyebilecek kararlarda kayıtsız kalmamaları ve örgütlenme düzeyleri de kentlilik bilinci düzeyini yansıtır.

Kent Sorunlarıyla İlgilenme: Bireylerin, sorunların çözümüne olan ilgileri, kentsel sorunların, ortadan kaldırılamasa dahi en aza indirilebilmesi için en önemli etkidir. Kentlilik bilincinden yoksun birey, kent sorunlarına karşı duyarlılık göstermez. Kentte yaşayan bireylerin düşünceleri, kenti algılama biçimleri, kentsel sorunları hissetmeleri, bu sorunlara çözüm bulmak için göstermiş oldukları davranışlar, kentin dinamizminde önemli role sahiptir (Güçlü, 2002: 92). Kentlilik bilinci düzeyini, yaşadığımız kentin sorunlarına yönelik ne derece hassasiyet sahibi olduğumuz, çevremizde yaşanan olumsuzlukları gidermeye yönelik bir çabamızın olup olmadığı gibi hususlar göstermektedir (Kaya vd., 2007: 41).

Kentsel Farkındalık: Kentsel farkındalık, kenti sahiplenme ve kentsel sorunlara duyarlılıkla yakından ilgilidir ve bir kentte sunulan olanakları, eksiklikleri, değişiklikleri görebilme, kentin tarihi ve kültürü hakkında bilgi sahibi olma, kentsel yönetimlerin hizmet sunumlarını izleme gibi unsurların bir araya gelmesinden oluşur. Bu bağlamda farkındalık, peyzaj, altyapı ve üstyapı olanakları, yönetim, ekonomi gibi kentin asli unsurları hakkında bir değer yargısına sahip olmayı gerektirir (Mutlu, 2011: 16).

Kentte yaşayanların kentlilik bilincine ulaşmaları için, bireylerin sahip oldukları ortak tarihsel değerlerle mevcut duruma ve geleceğe ilişkin algı ve beklentilerinin, kentin strateji, politika ve uygulamalarıyla örtüşmesi gerekmektedir. Buna göre kentlilik bilinci, kentte yaşayanların birbirini fark etmesi, anlaması, farklılıklarını çeşitlilik olarak algılaması ve bu çeşitlilik içerisinde kent kültürü adına ortaklıklar çıkarma çabalarının bütünüdür (Kurt, 2011: 267).

1.4.1. Kentlilik Bilincini Etkileyen Faktörler

Kentlilik bilincini etkileyen faktörler, bireysel, sosyal, ekonomik ve fizikî faktörler olarak dört başlık altında toplanabilir.

1.4.1.1. Bireysel Faktörler

Yaş, doğum yeri ve meslek, kentlilik bilinci oluşumuna etki eden bireysel faktörlerdir. Kentlilik bilinci genç bireylerde, yetişkin, orta ve orta yaş üstü bireylere göre daha kolay oluşturulabilir. Bu durumun meydana gelmesinde çeşitli faktörlerin etkilidir. Fakat en önemli faktör bireylerin bulundukları yaş düzeylerinin eğitilmelerine, farkındalık duygusunun yaratılmasına geniş ölçüde olanak tanınmasıdır (Geyik, 2010: 31). Ülkemizde genç nüfus oranının yüksek olması, kentlilik bilincinin kazandırılmasında büyük bir avantaj sağlamaktadır. Bu avantajın değerlendirilebilmesi ve genç kuşağın kentlilik bilincinin oluşturulmasında eğitim kurumlarının rolü çok büyüktür. Özellikle alt gelir grubundaki genç bireylerin kentlilik bilinci kazanmasında, tek sosyal çevreleri olan okul, büyük öneme sahiptir. Diğer yaş gruplarının kentlilik bilincinin geliştirilmesinde ise görev, yerel yönetimlere ve sivil toplum kuruluşlarına düşmektedir.

Kentlilik bilincinin gelişmesi üzerinde etkisi olan bir diğer bireysel faktör ise bireyin doğum yeridir. Toplumumuzda kendini yaşadığı yere değil, doğduğu yere ait hissetme eğilimi vardır. Birey yaşadığı yerle aidiyet duygusu geliştirmede süreci, kentlilik bilinci oluşturmak mümkün olmayacaktır.

Bireyin iş sahibi olup olmaması veya hangi meslek grubuna dâhil olduğu da kentlilik bilincini etkilemektedir. Çünkü alt gelir grubunun yaşadığı alanlar göz önünde bulundurulduğunda, kadınların genellikle bir mesleklerinin olmadığı ve zamanlarının büyük bir bölümünü evde geçirdikleri, erkeklerin ise çok yoğun mesai saatleri olduğunu görürüz. İş ya da ekonomik bağımsızlığı olmayan bireylerin kentle bütünleşmeleri daha güç olmakta ve bunların kendilerini kente yabancı olarak algılamaları olasılığı yüksek olmaktadır (Batmaz ve Gürer, 2016:167). Bu şartlar altında yaşayan bireylerin, kentin sosyokültürel imkânlarından yararlanmaları ve bilinç geliştirmeleri söz konusu olmamaktadır.

1.4.1.2. Sosyal Faktörler

Bireyin eğitim seviyesi, boş zamanlarını değerlendirme biçimi ve yaşadığı sosyal çevre kentlilik bilinci oluşumunda etkilidir. Eğitim, bireyde istenilen davranışları oluşturma süreci olarak ifade edilmektedir ve kültürel değerleri aktarma, bireyi toplumsallaştırma, üretkenliği artırma, kalıtımla gelen gizli güçleri ortaya çıkararak geliştirmeye yönelik dört amacı vardır (Kentleşme Şûrası, 2009: 23). Bir sosyalleşme süreci olan eğitim, toplumsal değişimin tetikleyicisidir.

Boş zaman değerlendirme şekli, bireyin eğitim durumuna, mesleğine, gelir düzeyine ve sosyal çevresine göre değişkenlik göstermektedir. Bireyin kentsel etkinliklere katılım düzeyi ise kentlilik bilincini etkilemektedir. Çünkü bireyin yaşadığı kenti tanınması ve kent ile arasında bağ kurabilmesi için boş zamanlarında katıldığı kentsel aktiviteler önem arz etmektedir.

Bireyde kentlilik bilinci, bireysel ve sosyal faktörlerin etkileşimiyle sağlanır. Sosyal çevrenin bireyi sağlıklı bir sosyalleşme süreci içinde yönlendirmesi oldukça önemlidir. Kente yönelik bilinç, aidiyet, algı ve farkındalık duygusunun bireyde oluşmasında sosyal çevre doğrudan etkili olabilmektedir (Mutlu, 2011: 17). Aile, apartman, sokak, okul ve mahalle gibi küçük birimlerde ortaya çıkmamış kentlilik bilincinin şehre yayılması mümkün değildir. Başka bir deyişle kentlilik bilinci oluşumu temelden başlatılmalıdır (Geyik, 2010: 35).

1.4.1.3. Ekonomik Faktörler

Bireylere sunulan ekonomik ve sosyal şartlar, bireyin kent kültürünü özümseyerek buna uygun hareket etmesinde ve kente karşı sorumluluk duymasında etkilidir. Sosyo-ekonomik açıdan geri kalmış bölgelerde yaşayan bireyler, kentin olanaklarından yeteri kadar yararlanamamaktadır. Bunda kentin o bölgelere hizmet sunumunun düşük olmasının yanı sıra alt gelir grubundaki bireylerin hem ekonomik yönden imkânlarının kısıtlı olması hem de yoğun çalışma şartları sonucunda kendilerine ayıracak zamanlarının kalmaması etkilidir. Söz konusu olanaklardan üst düzeyde yararlanabilen bireylerin varlığı, yararlanamayan bireylerin kente yabancılaşmasına, sorumluluk almaktan kaçınmasına ve kente aidiyet duymamasına neden olacaktır (Batmaz ve Gürer, 2016: 167). Genellikle eğitim seviyeleri de düşük olan bu bireylerin kendi sosyal çevrelerinin dışına çıkma olanakları çok düşüktür. Bu durum, bireylerin kent ve kentte yaşayan diğer bireylerle bağ kurmalarını engeller ve bu bölgelerde yaşayan bireyler her geçen gün biraz daha yabancılaşır.

Alt gelir grubunun söz konusu engelleri aşması için devlet ve yerel yönetimler kentlilik bilinci çalışmalarına ağırlık vermelidir. Örneğin, sosyo-ekonomik açıdan dar gelirli bireylere ücretsiz kent

turları düzenlenebilir, ilçelerinde yer alan kültür merkezlerindeki sanatsal-kültürel etkinliklere katılımlarını arttırıcı projeler yaratılabilir, onlara kentte yaşadıkları hissini uyandıracak çevre düzenlemeleri gerçekleştirilebilir (Geyik, 2010: 37).

1.4.1.4. Fizikî Faktörler

Alt yapı eksikliği, park ve yeşil alan yokluğu, sağlık, eğitim vb. kurumlarının azlığı fizikî faktörler olarak sayılabilir. Özellikle kırdan kente göç edenlerin ve düşük gelirli kimselerin yaşadığı alanlara kent hizmetlerinin sunumundaki yetersizlik, bireylerde dışlanmışlık hissine neden olmakta ve onların kent kültürüne uyum sağlamalarını geciktirmektedir (Batmaz ve Gürer, 2016:168). Kent kültürü ile uyumsuz olan birey kent ile aidiyet ilişkisi kuramamakta ve kentten ve kentte yaşayan diğer bireylerden uzaklaşmaktadır. Bu nedenle bireylerin kent kültürü ile uyumlu, kent ile aidiyet kuran kimseler olabilmesi için öncelikli olarak kentin atıl bölgelerindeki fiziksel şartlar iyileştirilmelidir.

1.5. Kentsel Yaşam Kalitesi, Kentlilik Bilinci ve Kentsel Aidiyet

Kentsel mekânlar, halkın rahatlıkla ulaşabildiği yapılaşmış ya da doğal olan her türlü çevreyi ifade eder. Tüm caddeleri, meydanları, yolları, konut yerleşimlerinin olduğu mekânları, vatandaşlar için ticarî ya da kamusal kullanımların bulunduğu parkları, açık mekânlar ve en azından gündüz halkın kamusal/özel mekânlara kısıtlanmadan girebildiği yerleri de kapsamaktadır (İnceoğlu ve Aytuğ, 2009: 134).

Kentsel yaşam kalitesi ise “kentte yaşayan tüm bireylerin hiçbir ayrım gözet(il)meksizin eşit, dengeli, kentin sunduğu olanak ve fırsatlardan yararlanma hakkına sahip olmalarını” ifade eder (Es’ten akt. Mutlu, 2011: 18). Kentsel yaşam kalitesini belirleyen ana unsur, kentlerde yaşanan mekânın yaşanabilirliği, sosyal ve alt yapıya ilişkin donanımların varlığı, yaygınlığı ve ulaşılabilirliğidir (Kentleşme Şûrası, 2009: 20). Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansında ise (Habitat II, 1996), yaşam kalitesi şöyle ifade edilmektedir:

‘Kentlilerin, temel ihtiyaçlarını karşılamının ötesinde, onların farklılık gösteren ve büyüyen beklentilerini karşılayan nitelikleri ifade eder.’ (Özdemir, 2013: 306).

Şehirlerdeki yaşam kalitesi, dünya kentleştikçe, küreselleşmenin güncel problemi haline gelmiştir. Yaşam kalitesi kavramının tanımları ve ölçülmesi ile ilgili yapılan çalışmaların çokluğu ile dünya nüfusunun büyük bir yüzdesinin kentlerde yaşıyor olması “kent” ve “yaşam kalitesi” kavramlarını bir araya getirmiştir (Yıldız, 2007: 27). Araştırmalar, maddi zenginliğin yaşam kalitesinin tek başına bir göstergesi olmadığını; mekânsal, sosyal ve hatta politik faktörlerin de bireylerin yaşam kalitesinde etkili olduğunu göstermektedir (Pacione’dan akt.

Türkoğlu ve Bölen, 2013: 3). Günümüzde birçok kişi, kentsel yaşam kalitesi tartışmalarının mutlaka ulaşım, konut, ekonomik kalkınma, bölgeleme ve arazi kullanımı ile başlaması gerektiğini düşünmektedir (Mazumdar, 2007: 41).

Dünya nüfusunun büyük bir kısmının kentlerde yaşadığı 21. yüzyılın başındaki bu önemli zaman eşiğinde, kentlerdeki yaşam kalitesinin yükseltilmesi kentli insanın mutluluğunda etkili olacaktır. Yaşam kalitesinin, yerel çevre koşullarının ve kullanıcıların dikkate alındığı, hem doğal hem de yapıli çevre değerlerini kapsayan bir çerçevede, uygun yöntemlerle ölçülmesi büyük önem taşımaktadır (Oktay, 2007: 45). Zira kentsel yaşam kalitesi kavramı hem doğal hem de yapıli çevre özellikleri ile ilgilidir ve kentsel donanım, ve konfor öğeleri ile ilişkilidir. Kavramın yer ve aidiyet duygusu, okunaklılık, ortak bellek gibi kolay ölçülemeyen yanları vardır (Bayraktar ve Girgin, 2010: 203)

Kentsel yaşam kalitesinin çoğunlukla 3 farklı türden memnuniyet ile açıklandığı görülmektedir. Bunlar, konuttan memnuniyet, komşuluk alanından memnuniyet ve kentten memnuniyettir (Marans'tan akt. Şenlier vd., 2013: 35). Öte yandan yüksek kaliteli kentsel yaşamın önemli bir teması insan ve mekân arasında bağ kurmaktır. İnsanların, ilişki kurabilecekleri, bağlanabilecekleri, aidiyet hissedebilecekleri, kendileriyle özdeşleştirebilecekleri, hatırlayacakları, özleyecekleri yerler, yüksek yaşam kalitesini sağlayacak mekânlardır (Mazumdar, 2007: 43).

Kentsel yaşam kalitesi, çağdaş kent ve çevre standartlarının bir kente sağlanmasının yanında, kentli haklarının da herkese sağlanmış olması ile doğrudan ilgilidir (Kabadayı, 2006: 26). Avrupa Kentsel Şartı'nda kentsel yaşam kalitesini gerçekleştirmek bakımından kentliler ve kent yönetimleri için önemli hak ve yükümlülükler mevcuttur. 1992 yılında kabul edilen Avrupa Kentsel Şartı, kentlilerin dayanışma içinde ve sorumlu yurttaş bilinciyle yararlanacakları hak ve sorumluluklar ile kent yönetimlerinin gerçekleştirmekle yükümlü bulundukları görevleri içermektedir (Mutlu, 2011: 18-20):

1. Güvenlik: Suç, şiddet ve yasa dışı olaylardan mümkün mertebe arındırılmış emin ve güvenli bir kent,
2. Kirlenmemiş, Sağlıklı Bir Çevre: Hava, su, toprak ve gürültü kirliliğinin olmadığı, doğası ve doğal kaynakları korunan bir çevre,
3. İstihdam: Yeterli istihdam olanakları yaratılmalı ve kişisel ekonomik özgürlükler,
4. Konut: Mahremiyet ve dokunulmazlığının garanti altında olduğu, sağlıklı, satın alınabilir, yeterli konut stoku,
5. Dolaşım: Toplu taşıma, özel arabalar, yayalar ve bisikletliler gibi tüm yol kullanıcıları arasında, birbirinin hareket kabiliyetini ve dolaşım özgürlüğünü kısıtlamayan uyumlu bir trafik düzeni,
6. Sağlık: Beden ve ruh sağlığının korunmasına yardımcı çevre ve koşullar,

7. Spor ve Dinlenme: Her birey için, spor yapabileceği ve boş vakitlerini değerlendirebileceği olanaklar,
8. Kùltürlerarası Kaynaşma: Farklı kùltürel ve etnik yapıları barındıran toplulukların barış içinde yaşamaları,
9. Kaliteli Bir Mimari ve Fiziksel Çevre: Tarihi yapı mirasının restorasyonu ve nitelikli çağdaş mimarinin uygulanmasıyla, uyumlu ve güzel fiziksel mekânlar,
10. İşlevlerin Uyumu: Yaşama, çalışma, seyahat işlevleri ve sosyal aktivitelerin mûmlün olduğunca birbirleriyle ilintili olması,
11. Katılım: Kurum ve kuruluşlar arasındaki dayanışmanın esas olduğú çoğulcu demokrasilerin kent yönetimlerinde gereksiz bürokrasiden arındırma, yardımlaşma ve bilgilendirme ilkeleri,
12. Ekonomik Kalkınma: Tüm yerel yönetimlerin, doğrudan veya dolaylı olarak ekonomik kalkınmaya katkı konusunda sorumluluk sahibi olması,
13. Sürdürülebilir Kalkınma: Yerel yönetimlerce ekonomik kalkınma ile çevrenin korunması ilkeleri arasında uzlaşma,
14. Mal ve Hizmetler: Yerel yönetim, özel sektör ya da her ikisinin ortaklığıyla erişilebilir, kapsamlı, kaliteli mal ve hizmet sunumu,
15. Doğal Zenginlikler ve Kaynaklar: Yerel doğal kaynak ve değerlerin akılcı, dikkatli, verimli ve adil bir biçimde, beldede yaşayanların yararı gözetilerek, korunması ve idaresi,
16. Kişisel Bütünlük: Bireyin sosyal, kùltürel, ahlaki ve ruhsal gelişimine, kişisel refahına yönelik kentsel koşullar,
17. Belediyelerarası İşbirliği: Kişilerin, yaşadıkları beldenin, beldeler arası ya da uluslararası ilişkilerine doğrudan katılma konusunda özgür olmaları,
18. Finansal Yapı ve Mekanizmalar: Bu deklarasyonda tanımlanan hakların sağlanması için, gerekli mali kaynakları bulma konusunda yerel yönetimlerin yetkili kılınması,
19. Eşitlik: Yerel yönetimlerin tüm bu hakları bütün bireylere cinsiyet, yaş, köken, inanç, sosyal, ekonomik ve politik ayırım gözetmeden, fiziksel veya zihinsel özürlerine bakılmadan, eşit olarak sunması sağlanmalıdır.

Bu maddelere bakıldığında bilinçli kentlilerin, haklarını, sorumluluklarını ve kent yönetimlerinden beklentilerini açıkça görürüz. Kent yönetimlerinin beklentileri karşılayabilmesi, kentlilerin haklarının sağlanması ve sorumluluklarını yerine getirmesinin kentsel yaşam kalitesini artıracakı kesindir.

Kentlilik bilinci gereği olan kentsel yaşamı ve kentsel yaşam kalitesini savunma ve sahiplenme duygusunun vazgeçilmez aşaması, sürdürülebilir bir kentsel yapının ve kentsel yaşam kalitesinin oluşturulmasıdır. Kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, bireylerin, kentte kendilerini huzurlu hissetmelerini ve geleceğe güvenle bakmalarını sağlayacaktır. Daha iyi bir yaşamsal çevre sağlanan bireylerde kentlilik bilinci gelişecek, bireyler yaşadıkları kenti daha fazla benimseyecek, kente sahip çıkacak ve böylece kentsel yaşam kalitesi daha çok yükselecektir.

Ayrıca kentsel yaşam kalitesi göstergelerinden olan “kent güvenliği” de aidiyet duygusunu etkileyen etkenlerden biridir. İnsanlar, sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamlarını güvenli bir kentte korkusuzca sürdürürler. Bu güven algısıyla birlikte kente dair aidiyet duygusu da gelişecektir (İstanbul Kent Güvenliği, 2012: 13).

Türkiye geneline bakıldığında, kentsel yaşam kalitesi kavramının varlığı, bilinirliği ve uygulanırılığı açısından DİE ve DPT tarafından yürütülen çalışmaların ilki 1965 yılındaki “İllerin Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Sıralamaları” konulu araştırmadır (Bilgiç vd., 2014: 542). Daha sonra 2003 yılında 81 ili kapsayan “İllerin ve Bölgelerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması” araştırması yapılmış ve bu tarihten itibaren DİE tarafından her yıl düzenli olarak “Yaşam Memnuniyeti Araştırması” yapılmaya başlanmıştır. 2011 yılında da TC Kalkınma Bakanlığı tarafından “İllerin ve Bölgelerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması” yaptırılmıştır.

Türkiye’de Sağlıklı Kentler Birliği’ne üye belediyeler tarafından gerçekleştirilen faaliyetlere bakıldığında her belediyenin kendi sakinleri için yaşam kalitesini yükseltmek adına yoğun çaba harcadığı görülmektedir. Ancak bu tür faaliyetlerin niteliklerinin ve önceliklerinin belirlenmesinde genellikle varsayımlar ya da deneme yanılma yöntemi temel alınmıştır. Konu hakkında yapılan bilimsel araştırmalar ve uygulamalar arasında büyük uçurumlar vardır. Bilimsel gerçekler ve mekânsal uygulamalar arasındaki bu geniş boşluk araştırmacılar ve uygulayıcılar arasındaki işbirliği ile daraltılmalıdır (Çubukçu ve Hepgüzel, 2013: 605).

Bu bölümde ele alınan konuları özetle değerlendirecek olursak, öncelikle kent, kentleşme, kentlileşme ve kentsel dönüşüm kavramları açıklanmaya çalışılmış ve kentsel dönüşümün boyutları, uygulama yöntemleri ve Türkiye tarihi boyunca yaşanan kentsel bozulmalar ve sebepleri dile getirilerek ülkemizde gerçekleştirilen Ankara Portakal Çiçeği Vadisi projesi, Ankara Dikmen Vadisi Kentsel Dönüşüm Projesi gibi referans sayılabilecek kentsel dönüşüm çalışmaları ele alınmıştır. Son olarak da kentlilik bilinci kavramı değerlendirilerek kentsel yaşam kalitesinin kentlilik bilinci ve kentsel aidiyet üzerindeki etkisi irdelenmiştir.

Bir sonraki bölümde ise, 2015-2016 yılları arasında Kırşehir ilinde ikamet etmekte olan 400 katılımcıdan yüz yüze anket yöntemi ile elde edilen “Kentsel Aidiyet Duygusu Anket Formu”ndaki sorulara yönelik veriler ilgili analiz programı ile analiz edilerek yorumlanmaya çalışılacaktır.

2. KIRŞEHİR İLİNDE İKAMET EDEN BİREYLERİN KENTSEL DÖNÜŞÜM FAALİYETLERİ SONRASI KENTLİLİK BİLİNCİ VE KENTSEL AİDİYET DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ

Uçsuz bucaksız kırın ortasında yükselen bu kente Türkler "Kır şehri" adını vermişlerdir. Bugün bile bazı köylerinde Kır Şehri olarak anılan şehrin ismi zamanla Kırşehir olmuştur. Kırşehir ismi Türkçedir. Bir rivayete göre de Timur'un Anadolu'ya gelişinde kendisine karşı koyan burada yaşayan halkı göstererek "kırın şehri" dediği, daha sonra bunun Kır şehri olarak değiştiği ve bu günkü ismini aldığı da söylenmektedir¹.

Anadolu Selçuklu Dönemi'nde yapılan Cacabey Gökbilim Medresesi, Moğol istilasları sırasında beraberindeki Türkmenlerle birlikte Anadolu'yu savunan ve Ahilik Teşkilatının kurucusu olan Ahi Evran adına 1482'de yaptırılan Ahi Evran-ı Veli Külliyesi, Türkçenin zengin bir olduğunu savunarak eserlerini Türkçe yazan, mutasavvıf halk şairi Alaattin Ali'nin vefatının ardından 1333'de yapılarak defnedildiği Aşık Paşa Türbesi gibi tarihi zenginliklere ev sahipliği yapan Kırşehir, İç Anadolu Bölgesi'nin Orta Kızılırmak Bölümü'nde yer alır ve yüzölçümü, 6665 km²'dir. 1924 yılında il olan Kırşehir'e Avanos, Çiçekdağı, Hacıbektaş, Mucur ilçeleri bağlanmıştır. 1944 yılında ilçe olan Kaman da Kırşehir'e bağlanmıştır. Ancak 1954 yılında Kırşehir, Nevşehir iline bağlı bir ilçe olarak kabul edilmiştir. Bu durum 1957 yılına kadar sürmüş ve 1 Temmuz 1957'de kabul edilen bir kanun ile Kırşehir yeniden il olmuştur. Bu son düzenleme ile birlikte Kırşehir ilinin merkez ilçe haricindeki ilçeleri Akçakent, Akpınar, Boztepe, Çiçekdağı, Kaman ve Mucur'dur².

Araştırma kapsamında yer alan İkizarası Kent Park, Kılıçözü Deresi'nin ıslah edilmesi ile 120.000 m²'lik bir alanda, insanların dinlenebileceği ve sosyal aktivitelerde bulunabileceği, hayata geçirilmiş bir projedir. Proje bünyesinde, spor kompleksi, ada restoran, gençlik

¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.kirsehir.gov.tr/tarih>

² Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.kirsehir.gov.tr/cografya>

merkezi, satış birimleri, çocuk oyun alanları, wc grupları, gözlem kulesi, konser alanı, amfi grupları, köprülÜ geçişleri, kanolarla gezinti imkanı, yürüyüş yolları ve su oyunları bulunmaktadır³.

Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Projesi ise, tamamı 480 dönüm alanı kapsayacak şekilde 3 etap ve 2712 konut olarak tasarlanmıştır⁴. Bu proje kapsamında TOKİ, mühendislik uygulamalarından yoksun bir şekilde inşa edilmiş meskenlerden oluşan Bağbaşı Mahallesi'ndeki konutların yerine modern, kullanışlı, afet riskleri gözetilerek inşa edilen konutlar ile Kırşehir'i yeni ve modern bir görünüme kavuşturmayı hedeflemektedir (Kaplukan, 2015: 390). Projenin 2014-2015 inşaat sezonunda tamamlanması planlanmış olsa da henüz tamamlanamamıştır.

2.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de kentleşme artan bir ilgiyle takip edilmektedir. Bu süreçte kentlerin geleceğinin korunması, sürdürülebilir kentler oluşturulması için devlet politikaları ve yerel birimlerin faaliyetleri haricinde bir de, kentli bireylerin kentlilik bilincine sahip olması gerekmektedir. Kentlilik bilinci düzeyinin yükseltilmesinin yolu da kentlerin ekonomik, sosyal ve fiziksel dönüşümünün sağlanmasından geçmektedir. Araştırmanın amacı Kırşehir ilinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm çalışmalarının Kırşehir ilinde ikamet eden bireylerin kentlilik bilinci düzeyleri ve kentsel aidiyet duygusu üzerindeki etkisinin belirlenmesidir.

2.2. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

Araştırmada, sakin bir Orta Anadolu kenti olarak nüfus döngüsünün çok hızlı olmaması, yerleşiklerin, gerçekleştirilen kentsel dönüşüm faaliyetlerinden ve yenilenen alanın eski halinden haberdar olacak kadar uzun süredir Kırşehir'de ikamet ediyor olduğunun varsayılması sebebiyle Kırşehir ili araştırma alanı olarak seçilmiştir.

Kentlilik bilinci ve kentsel aidiyet duygusu üzerine yapılan bu araştırmanın örnekleme, 2015-2016 yılları arasında Kırşehir merkez ilçede ikamet etmekte olan 400 kişiden oluşmaktadır. Örneklem büyüklüklerine ilişkin tablo aşağıda verilmiştir. Buna göre α (Evren Standart Sapması)= 0.05 için ± 0.05 örnekleme hatası ile 100 bin kişide 383 kişinin üzerinde belirlenmiştir. 2016 yılı Kırşehir ili nüfusu, 225.562 kişiden oluşmaktadır. Sonuç olarak hedef evrende 400 katılımcıya ulaşılmıştır.

³ Ayrıntılı bilgi için bkz. http://www.kirsehir.bel.tr/Proje-95-kizaras_Kent_Park

⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. http://www.kirsehir.bel.tr/Proje-54-Baba_Kentsel_Donuum_Projesi

Tablo 1. $\alpha = 0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri

Evren Büyüküğü	± 0.03 örnekleme hatası (d)			± 0.05 örnekleme hatası (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77
500	341	289	321	217	165	196
750	441	358	409	254	185	226
1000	516	406	473	278	198	244
2500	748	537	660	333	224	286
5000	880	601	760	357	234	303
10000	964	639	823	370	240	313
25000	1023	665	865	378	244	319
50000	1045	674	881	381	245	321
100000	1056	678	888	383	245	322
1000000	1066	682	896	384	246	323
100 Milyon	1067	683	896	384	245	323

Kaynak: (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2014: 50).

İlgili literatür taranarak ve uzman görüşleri alınarak araştırmacılar tarafından oluşturulan 38 maddelik “Kentsel Aidiyet Duygusu Anket Formu” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Veri toplama yöntemi için yüz yüze anket yöntemi kullanılmış ve elde edilen veriler ilgili analiz programı ile analiz edilmiştir. Tek değişkenli analizlerde kullanılan tanımlayıcı istatistiklerden yararlanılarak frekans ve yüzde dağılımlarına bakılmıştır. Ayrıca iki kategorik değişken arasındaki ilişkiyi incelememizi sağlayan çapraz tablo analizi ile uygun görülen tam bağımsız değişkenler (cinsiyet, yaş, eğitim, meslek) ve bağımlı değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Çapraz tablolarda bağımsız değişkenler genellikle satırları, bağımlı değişkenler ise sütunları oluşturmaktadır. Sürekli olmayan değişkenler arasında ilişki aranırken ki-kare testi tercih edilmiştir. Bir kategoriye ait elde edilen beklenen değer küçük bir sayı ise ki-karenin kullanımı hatalı sonuç verebileceğinden ki-kare testi yapılırken beklenen değerlerin 1’den küçük olmamasına ve %20’den fazlasının da 5’ten küçük olmamasına dikkat edilmiştir. Beklenen değerlerin küçük olduğu durumlarda ise frekansların birleştirilmesine gidilmiştir.

Katılımcıların Kırşehir Belediyesinin yapmış olduğu projelerden haberdar olduğu ve ankete samimi bir şekilde cevap verdiği varsayılmaktadır. Araştırmanın yürütülmesinde karşılaşılan sınırlılıklardan biri, araştırmanın 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan darbe girişiminin hemen sonrasında başlamış olmasıdır. Bu durum insanlardaki tedirginliği artırdığı için bireyler, ankete katılım göstermek istememişlerdir.

2.3.1. Demografik Bilgiler

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kadın	197	49,3
	Erkek	203	50,7
Yaş	16-35	219	54,8
	36 ve üstü	151	37,7
	55 ve üstü	30	7,5
Eğitim durumu	İlkokul	33	8,2
	İlköğretim/Ortaöğretim	34	8,5
	Lise	106	26,5
	Üniversite	149	37,2
	Lisansüstü	78	19,5
Meslek	Ev Hanımı	38	9,5
	İşçi	57	14,2
	Memur	183	45,8
	Esnaf (tüccar, iş adamı vb.)	11	2,7
	Çiftçi	3	0,7
	Emekli	12	3,0
	Serbest Meslek (avukat, doktor, mühendis vb.)	8	2,0
	Gündelik marjinal işler (boyacı, temizlikçi vb.)	5	1,3
	Öğrenci	74	18,5
	İşsiz	9	2,3
Medeni durum	Evli	256	64,0
	Bekar	130	32,5
	Boşanmış	8	2,0
	Dul ⁵	6	1,5
Doğum yeri	Kırşehir	215	53,7
	Kırşehir dışı	185	46,3
Toplam		400	100

Tablo 2’de ankete katılanların cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek, medeni durum, doğum yeri gibi bazı demografik özelliklerine göre frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir.

⁵ Dul kelimesi eşi vefat etmiş kadın ya da erkeği ifade etmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların İkamet Ettiği Mahalleye Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Mahalle	N	%
Ahi Evran	39	9,8
Aşıkpaşa	57	14,2
Bağbaşı	27	6,7
Bahçelievler	15	3,7
Çukurçayır	6	1,5
Göhlisar	2	0,5
Güldiken	13	3,3
Kayabaşı	9	2,2
Kervansaray	40	10,0
Kındam	7	1,8
Kuşdilli	11	2,7
Medrese	64	16,0
Nasuhdede	21	5,3
Yenice	89	22,3
Toplam	400	100

Tablo 3’te katılımcıların ikamet ettiği mahallelere göre frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir. Örneklem büyüklüğünün mahallelere göre dağılımında, mahallelerdeki nüfus yoğunluğu dikkate alınmıştır.

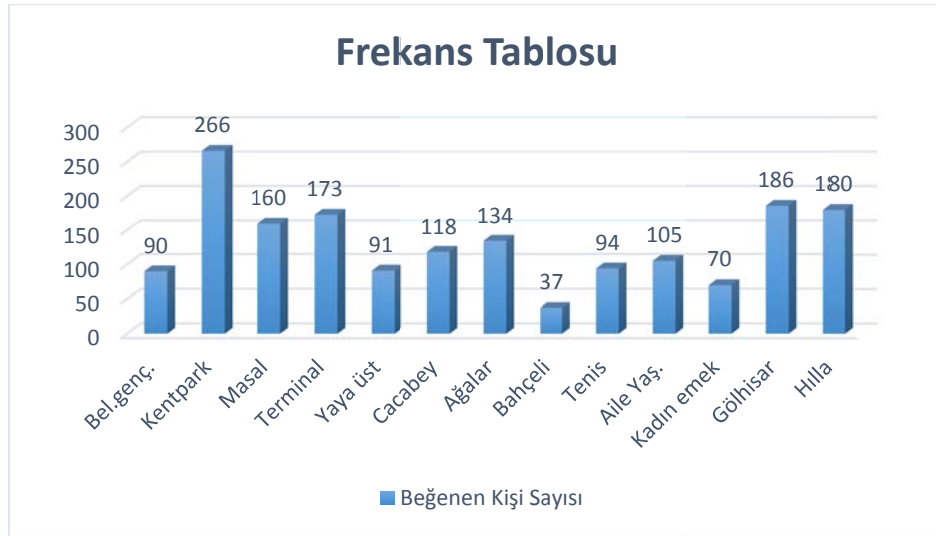
2.3.2. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, elde edilen verilerin istatistiksel analizleri sonucunda ortaya çıkan bulgular ve bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

2.3.2.1. Kentsel Dönüşüm Projelerinden Duyulan Memnuniyete İlişkin Analizler

Katılımcılara, Kırşehir ilinde belediye tarafından gerçekleştirilen çeşitli projelerin isimleri okunarak, kendilerinden memnuniyet duydukları projeleri belirtmeleri istenmiş ve 1’den çok cevap verebilecekleri ifade edilmiştir. Belediyenin yakın zamanda gerçekleştirdiği çok sayıda projeye şıklarda yer verilmesinin nedeni, katılımcıların objektif cevaplar vermesini sağlamaktır.

Şekil 1’de görüldüğü üzere Kırşehir ilinde gerçekleştirilen projelerden İkizarası Kent Park Projesi en çok tercih edilen proje olmuştur. İkizarası Kent Park projesi 266 kez tercih edilmesiyle Kırşehir ilinin en beğenilen projesidir.

Şekil 1. Kırşehir Belediyesinin Yapmış Olduğu Projelerin Beğeni Frekansları

Tablo 4. Cinsiyet ile Kırşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Bazı Projeler Arasındaki İlişki

Kırşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Bazı Projelerin Tercih Edilme Durumları								
		Tennis Kompleksi		Aile Yaşam M.		Göhlisar Parkı		Toplam
		Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	
Cinsiyet	Kadın	55	138	70	123	77	116	193
		28,5%	71,5%	36,3%	63,7%	39,9%	60,1%	100%
	Erkek	39	162	35	166	109	92	201
		19,4%	80,6%	17,4%	82,6%	54,2%	45,8%	100%
Toplam		94	300	105	289	208	186	394
		23,9%	76,1%	26,6%	73,4%	52,8%	47,2%	100%

Tablo 4'e göre hesaplanan ki-kare değerleri sırasıyla 0,044; 0,000 ve 0,005 olarak bulunmuştur. 0,05 anlamlılık düzeyine göre bulunan bu p değerleri için $p < 0,05$ olduğundan cinsiyet ile Kırşehir Belediyesinin yapmış olduğu bu üç proje ile arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Göhlisar Parkı projesi %54,2 ile daha çok erkekler tarafından sevilen bir proje iken Tennis Kompleksi projesi %28,5 ile, Aile Yaşam Merkezi projesi ise %36,3 ile daha çok kadınlar tarafından sevilen bir proje olmuştur. Diğer projelerde ise cinsiyete göre anlamlı bir değişiklik olmamaktadır.

Tablo 5. İkizarası Kent Park’a Gitme Sıklığının Yüzde Frekans Tablosu

İkizarası Kent Park’a Gitme Sıklığı	N	%
Her gün	23	5,8
Haftada bir kez	104	26
Ayda bir kez	159	39,8
Yılda birkaç kez	114	28,5
Toplam	400	100

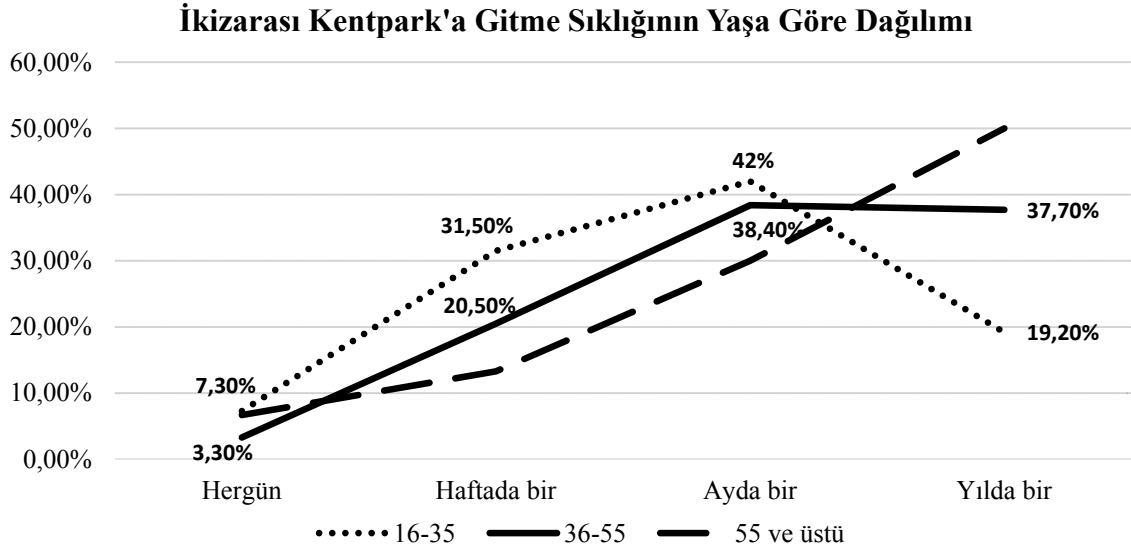
Değerlendirmeye alınan 400 katılımcıdan çok küçük bir kısmı İkizarası Kent Park’a her gün gittiğini belirtmiştir. 104 katılımcı haftada bir kez, 159 katılımcı ayda bir kez, 114 katılımcı da yılda birkaç kez cevabını vermiştir. Bu verilerle Tablo 5 elde edilmiştir.

Beğenilen bir proje olarak öne çıkan İkizarası Kent Park’ın vatandaşlar tarafından ne sıklıkta ziyaret edildiğini belirlemek, bireylerin projeden duydukları memnuniyet düzeyini göstermiştir. Buna göre İkizarası Kent Park hemen her gün ziyaret edilen bir sosyalleşme alanıdır.

Tablo 6. Yaş ile İkizarası Kent Park’a Gitme Sıklığı Arasındaki İlişki

		İkizarası Kent Park’a Gitme Sıklığı				
		Hergün	Haftada bir kez	Ayda bir kez	Yılda birkaç kez	Toplam
Yaş	16-35	16	69	92	42	219
		7,3%	31,5%	42,0%	19,2%	100%
	35-55	5	31	58	57	151
		3,3%	20,5%	38,4%	37,7%	100%
	55 ve üstü	2	4	9	15	30
		6,7%	13,3%	30,0%	50,0%	100%
Toplam		23	104	159	114	400
		5,8%	26,%	39,8%	28,5%	100%

Tablo 6’daki verilerden hesaplanan ki-kare değeri 0,000 olarak bulunmuştur ve bu değer 0,05 anlamlılık düzeyine göre oldukça küçüktür. Buna göre yaş ile İkizarası Kent Park’a gitme sıklığı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Şekil 2. İkizarası Kent Park'a Gitme Sıklığının Yaşa Göre Dağılımı

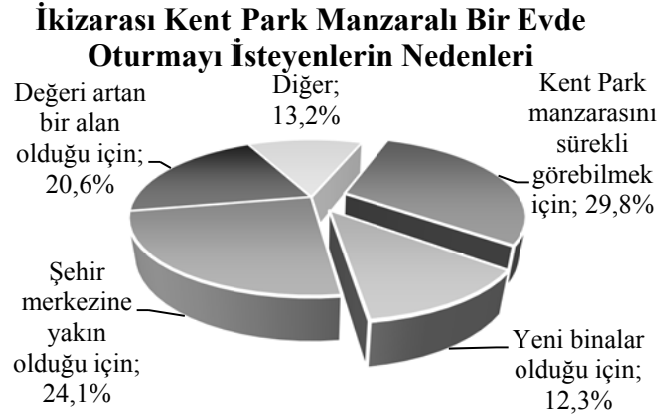
Şekil 2’de İkizarası Kent Park’a gitme sıklığının yaşıya göre dağılımı verilmiştir. Buna göre 16-35 ve 35-55 yaş aralığında İkizarası Kent Park’a gitme sıklığı “ayda bir kez” seçeneğinden sonra azalma görülürken, 55 yaş üstünde artış söz konusudur. Ayrıca “ayda bir kez” seçeneğinden sonra 16-35 yaş aralığındaki azalmanın daha fazla olduğu görülmektedir. Şekil 2’ye göre yaş ilerledikçe İkizarası Kent Park’a gitme sıklığında azalma olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Cinsiyet ile İkizarası Kent Park Manzaralı Bir Evde Oturma İsteği Arasındaki İlişki

İkizarası Kent Park Manzaralı Bir Evde Oturma İsteği	N	%
Kesinlikle istemem	45	11,3
İstemem	126	31,5
Ne isterim ne istemem	94	23,5
İsterim	115	28,7
Kesinlikle isterim	20	5
Toplam	400	100

Katılımcıların İkizarası Kent Park’ın genel görünümüne karşı tutumlarını ölçmek amacıyla hazırlanan bu soruya verilen cevaplar Tablo 7’de gösterilmiştir. Buna göre katılımcıların %33,7’si İkizarası Kent Park manzaralı bir evde oturmayı tercih ederken, %42,8’i İkizarası Kent Park manzaralı bir evde oturmak istememektedir. İstememe nedeni Şekil 1’de de yer verildiği üzere, İkizarası Kent Park manzarasının çirkin veya yetersiz görülmesi değil, parkın kalabalık ve gürültülü olması, deprem bölgesinde yer alması, bataklık gibi kötü zemine sahip olması ve mültecilerin parkı sıklıkla ziyaret etmesi gibi etkenler yer almaktadır. İkizarası Kent Park manzaralı bir evde oturmayı isteyen 135 kişiden ve kararsız kalan 93 kişiden oluşan

toplam 228 kişinin bu evlerde oturmayı isteme nedenleri ise Şekil 3'te yüzde olarak gösterilmiştir.

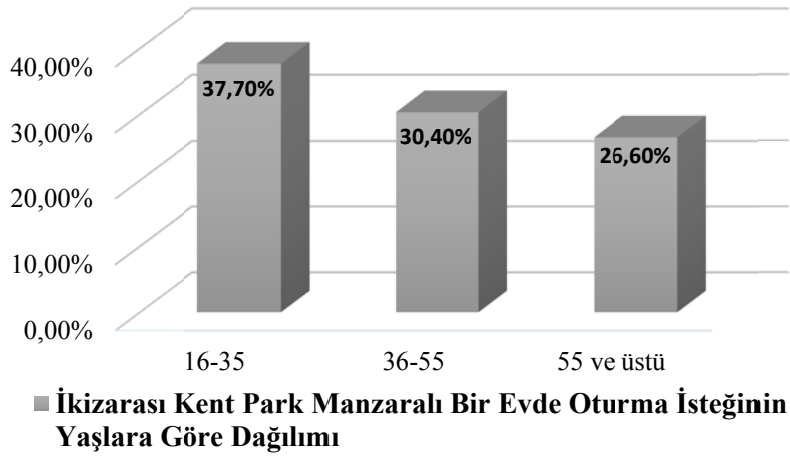
Şekil 3. Kent Park Manzaralı Bir Evde Oturmayı İsteme Nedenlerinin Dağılımı

Şekil 3'e göre İkizarası Kent Park manzaralı bir evde oturmayı isteme nedenlerinin başında %29,8 oranla 68 kişinin tercih ettiği “ İkizarası Kent Park manzarasını sürekli görebilmek için” seçeneği gelmektedir. %12,3 orana sahip “yeni binalar olduğu için” seçeneği ise sadece 28 kişi tarafından tercih edilmiştir. Ayrıca, katılımcıların “yeşil alan” olarak görmesi de tercih etme sebepleri arasında yer almaktadır.

Tablo 8. Yaş ile İkizarası Kent Park Manzaralı Bir Evde Oturma İsteği Arasındaki İlişki

		İkizarası Kent Park Manzaralı Bir Evde Oturma İsteği					
		Kesinlikle istemem	İstemem	Ne isterim ne istemem	İsterim	Kesinlikle isterim	Toplam
Yaş	16-35	23	57	58	69	12	219
		10,5%	26,0%	26,5%	31,5%	5,5%	100%
	36-35	16	62	27	39	7	151
		10,6%	41,1%	17,9%	25,8%	4,6%	100%
	55 ve üstü	7	7	8	7	1	30
		23,3%	23,3%	26,7%	23,3%	3,3%	100%
Toplam		46	126	93	115	20	400
		11,5%	31,5%	23,3%	28,7%	5,0%	100%

Tablo 8'deki verilerden hesaplanan ki-kare değeri 0,047 olarak bulunmuştur. 0,05 anlamlılık düzeyine göre $p=0,047 < 0,05$ olduğundan yaş ile İkizarası Kent Park manzaralı bir evde oturma isteği arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Şekil 4. Kent Park Manzaralı Bir Evde Oturma İsteğinin Yaşlara Göre Dağılımı

Şekil 4’te görüldüğü gibi 16-35 yaş aralığındaki katılımcıların %37’si Kent Park manzaralı bir evde oturmayı isterken, bu oran 36-55 yaş aralığında %30,4; 55 yaş ve üstünde ise %26,6 olarak bulunmuştur. Dolayısıyla Kent Park manzaralı bir evde oturma isteğinin en fazla 16-35 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Ayrıca yaş ilerledikçe İkizarası Kent Park manzaralı bir evde oturma isteği azalmaktadır.

Tablo 9. Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Projesinin Yeni Hali ile Eski Hali Arasındaki İlişki

		Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Projesinin Yeni Halinin Tercih Edilme Durumu					
		Kesinlikle etmem	Etmem	Ne ederim ne etmem	Ederim	Kesinlikle ederim	Toplam
Eski halinin bilinmesi durumu	Evet	37	45	17	89	60	248
		14,9%	18,1%	6,9%	35,9%	24,2%	100%
	Hayır	8	32	41	39	8	128
		6,3%	25%	32%	30,5%	6,3%	100%
Toplam		45	77	58	128	68	376
		12,0%	20,5%	15,4%	34,0%	18,1%	100%

Tablo 9’a göre hesaplanan ki-kare değeri 0,000 olarak bulunmuştur ve bu değer 0,05 anlamlılık düzeyine göre oldukça küçüktür. Buna göre Bağbaşı kentsel dönüşüm projesinin eski halini bilenler yeni halini daha çok tercih etmektedirler. Bağbaşı kentsel dönüşüm projesinin eski halini toplam 248 kişi bilmektedir. Eski halini bilenler arasından toplam 149 kişi yeni halini; 82 kişi ise eski halini tercih etmektedir. Bölgenin eski halini tercih eden kişilerin gerekçeleri ise TOKİ’nin tüm Türkiye’yi aynı şekilde inşa etmesi, yerel ve bölgesel sivil mimarının verimli bir şekilde kullanılamaması (Can ve Çiçek, 2012: 45) yönündeki

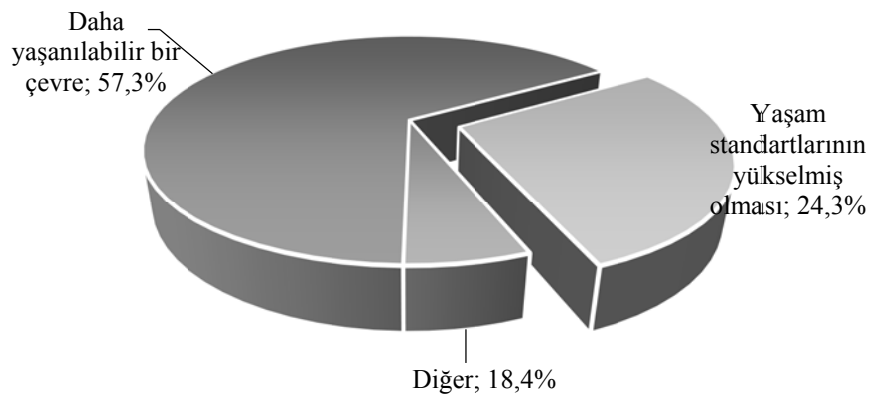
eleştirilerle uyumludur. Geriye kalan 17 kişi ise çekimser kalmaktadır. Sonuç olarak, Bağbaşı kentsel dönüşüm projesi katılımcılar tarafından tercih edilen bir proje olmaktadır. Bu projenin tercih edilmesinin başlıca nedenleri ise Şekil 5’te yüzde olarak gösterilmiştir.

Tablo 10. Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Projesi Alanının Yeni Halinin Eski Haline Tercih Edilme Sebeplerinin Yüzde Frekans Tablosu

Tercih Sebebi	Hissedilme Durumu	
	N	%
1. Daha yaşanılabilir bir çevre oluşturulmuş olması	229	57,3
2. O bölgedeki insanların yaşam standartlarının yükselmiş olması	97	24,3
Girilemeyen değer	53	13,2
Tercih etmedim	21	5,2
Toplam	400	100

Tablo 10’da, katılımcıların, Bağbaşı kentsel dönüşüm proje alanının yeni halini eski haline tercih etme sebeplerinin yüzde frekans değerleri verilmiştir. Buna göre katılımcıların %57,3’ü “daha yaşanılabilir bir çevre oluşturulduğu için”, %24,3 ise “o bölgedeki insanların yaşam standartları yükselmiş olduğu için” bölgenin yeni halini tercih ettiğini belirtmiştir. Bu durum bireylerin kentsel yaşam kalitesine önem verdiğini göstermiştir.

Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Projesinin Tercih Edilme Nedeni

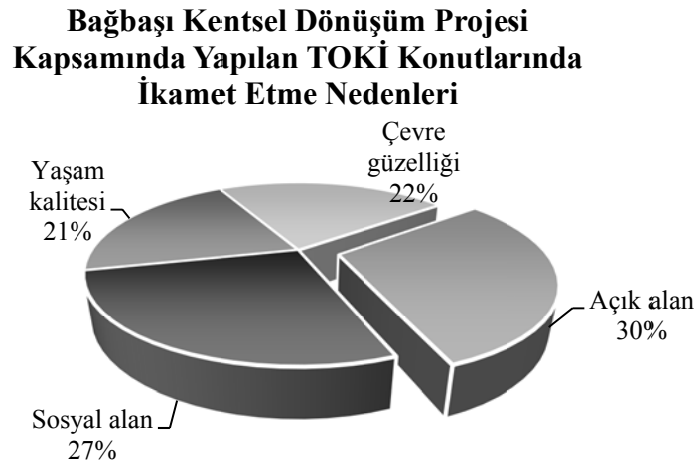
Şekil 5. Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Projesinin Tercih Edilme Nedenlerinin Dağılımı

Tablo 11. Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Projesi Kapsamında Yapılan TOKİ Konutlarında ikamet etmeyi İstemeye Dair Yüzde Frekans Tablosu

TOKİ Konutlarının Tercih Edilme Durumu	N	%
Kesinlikle istemem	23	5,8
İstemem	195	48,7
Ne isterim ne istemem	76	19,0
İsterim	80	20,0
Kesinlikle isterim	13	3,3
Girilemeyen değer	13	3,3
Toplam	400	100

Tablo 11'e göre Bağbaşı kentsel dönüşüm projesi kapsamında yapılan TOKİ konutlarında ikamet etmek isteyenlerin sayısı sadece 93 kişidir ve bu oran %24 ile sınırlı kalmıştır. Buna göre katılanların büyük çoğunluğu bu TOKİ konutlarında ikamet etmeyi istememektedir. Bunun nedeni bölgenin fiziksel dönüşümünün henüz tamamlanmamış olması ve katılımcıların, fiziksel dönüşüm tamamlandıktan sonra dahi toplumsal dönüşümün gerçekleşmeyeceğine yönelik inançlarıdır.

Ayrıca ankete katılan katılımcılara TOKİ konutlarında ikamet etmeyi isteme nedenleri 4 şık ile sorulmuş ve katılımcılara birden fazla seçeneği işaretleme hakkı verilmiştir. TOKİ konutlarında ikamet etmeyi tercih eden 93 kişinin tercih etme nedenleri Şekil 6'da verilmiştir.

Şekil 6. TOKİ Konutlarında İkamet Etmeyi İsteme Nedenlerinin Dağılımı

Bu konutlarda ikamet etmeyi isteyenlerin nedenleri birbirlerine çok yakın olup, isteyenler arasında en yüksek oran %30 ile “konut bölgesindeki açık alanların (pak, bahçe, yürüyüş yolu

vb.) cazip gelmesi” olmuştur. Bunu %27 ile “kentsel dönüşüm projesi tamamlandıktan sonra bölgenin sosyal açıdan daha yeterli hale geleceğinin düşünülmesi” takip etmektedir. %22’lik oran ile “çevre güzelleştirildiği ve köhne yapılardan arındırıldığı” için tercih edilmiştir. “yaşam kalitesinin yüksek bir konut alanı” olarak görülmesi ise %21 ile en düşük orana sahiptir.

Tablo 12. Katılımcıların Bağbaşı Mahallesi’nde Çocuklarını Büyütmek İstemelerine Dair Yüzde Frekans Tablosu

Çocuklarını Büyütmeyi İsteme Durumu	N	%
Kesinlikle istemem	38	9,5
İstemem	157	39,2
Ne isterim ne istemem	74	18,5
İsterim	98	24,5
Kesinlikle isterim	12	3,0
Kayıp veri	21	5,3
Toplam	400	100

Tablo 12’ye göre katılımcıların katılımcıların %48,7’si hayır demiş, %18,5’i kararsı kalmış ve yalnızca %24,5’i isterim demiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğu Bağbaşı Mahallesi’nin dönüşümü tamamlandıktan sonra dahi çocuğunu o bölgede büyütmek istememektedir. Bunun nedeni de katılımcıların bölgede ikamet etmeyi istememe sebebiyle aynıdır.

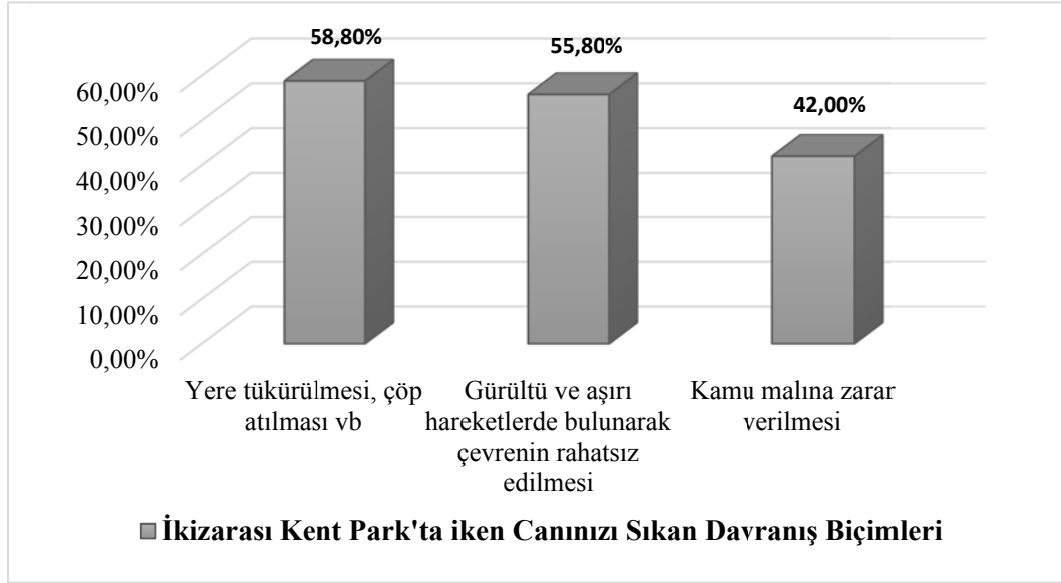
2.3.2.2. Kentlilik Bilinci Düzeyinin Ölçülmesine İlişkin Analizler

Tablo 13. İkizarası Kent Park’ta Bulunulan Zaman Diliminde Canınızı Sıkan ve Müdahale Etme İsteği Uyandıran Davranış Biçimlerinin Yüzde Frekans Tablosu

	Hissedilme Durumu	
	Evet	Hayır
Canınızı Sıkan Davranış Biçimi		
Yere tükürülmesi, çöp atılması vb.	235 (%58,8)	165 (%41,2)
Gürültü ve aşırı hareketlerde bulunarak çevrenin rahatsız edilmesi	223 (%55,8)	177 (%44,2)
Kamu malına zarar verilmesi	168 (%42,0)	232 (%58,0)

Tablo 13’e göre, katılımcılara 1’den fazla seçenek işaretleyebilme imkânı sunulan bu soruda, değerlendirmeye alınan 400 kişinin %58,8’i, İkizarası Kent Park’ta bulunduğu sürede yere tükürülmesi, çöp atılması gibi sebeplerden, %55,8’i gürültü ve aşırıya kaçan davranışlardan

ve %42'si de kamu malına zarar verilmesinden dolayı rahatsızlık duyduğunu söylemiştir. Ayrıca bu veriler ile Şekil 7 elde edilmiştir.

Şekil 7. İkizarası Kent Park'ta Canınızı Sıkan Davranış Biçimlerinin Dağılımı

Buna göre katılımcılar genel olarak toplum kurallarına uyulmasına ve kamu malının korunmasına özen göstermektedir.

Tablo 14. İkizarası Kent Park'a İlişkin Komisyonunda Yer Almayı İsteme Durumu Yüzde Frekans Tablosu

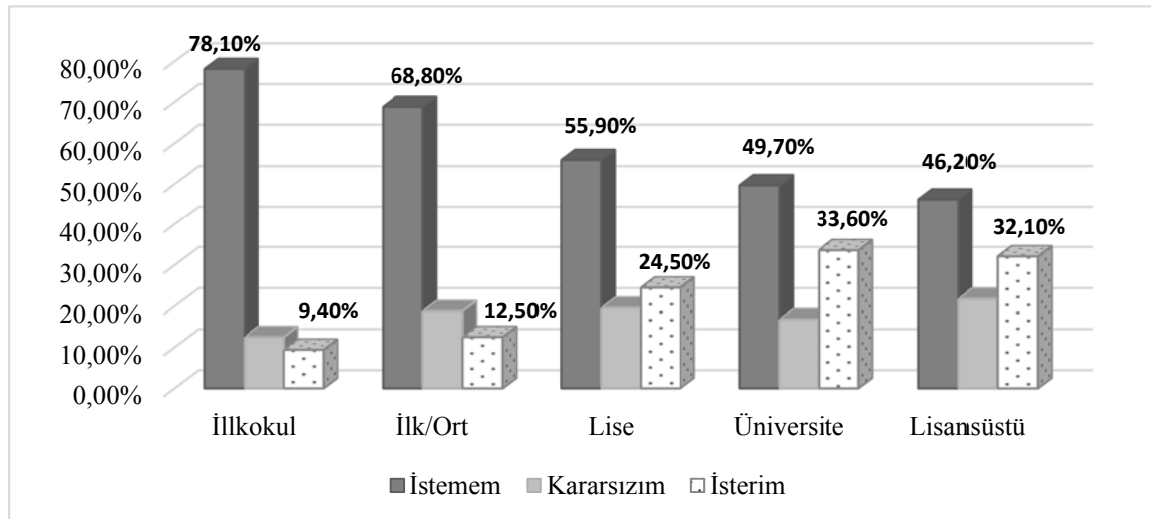
İkizarası Kent Park'a İlişkin Komisyona Katılım	N	%
Kesinlikle istemem	43	11,1
İstemem	168	43,4
Ne isterim ne istemem	71	18,3
İsterim	87	22,5
Kesinlikle isterim	18	4,7
Toplam	387	100

İkizarası Kent Park projesi kapsamında bir kısmı ıslah edilen Kılıçözü Deresi'nin ıslah çalışmaları halen sürmektedir. Katılımcılara, bu çalışmalar için oluşturulacak olası bir komisyonda yer almayı isteyip istemedikleri sorulmuş ve katılımcıların büyük çoğunluğu istemediğini belirtmiştir. Tablo 14'te görüldüğü gibi katılımcıların %44,5'i ilgili komisyonda yer almayı istememektedir. Katılımcıların %18,3'ü çekimser olduğunu belirtirken yalnızca %27,2'lik bir dilim komisyonda yer almak istemektedir. Bu durum Kırşehir ilinde kentsel katılımın düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 15. Eğitim Durumu ile Komisyonda Yer Almayı İsteme Arasındaki İlişki

İkizarası Kent Park Projesi Kapsamındaki İlgili Komisyona Katılım					
		İstemem	Kararsızım	İsterim	Toplam
Eğitim Durumu	İlkokul	25	4	3	32
		78,1%	12,5%	9,4%	100%
	İlköğretim Ortaöğretim	22	6	4	32
		68,8%	18,8%	12,5%	100%
	Lise	57	20	25	102
		55,9%	19,6%	24,5%	100%
	Üniversite	71	24	48	143
		49,7%	16,8%	33,6%	100%
	Lisansüstü	36	17	25	78
		46,2%	21,8%	32,1%	100%
Toplam		211	71	105	387
		54,5%	18,3%	27,1%	100%

387 kişi değerlendirilmeye alınmış ve elde edilen veriler Tablo 15’te gösterilmiştir. Buna göre hesaplanan ki-kare değeri 0,031 olarak bulunmuştur. Bu değer 0,05 anlamlılık düzeyine göre küçük olduğundan ilgili komisyonda yer almayı istenmesinin eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Ayrıca bu veriler ile Şekil 8’de edilmiştir.

Şekil 8. Komisyona Katılma İsteğinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Şekil 8’e göre eğitim seviyesi yükseldikçe, ilgili komisyona katılma isteği artarken katılmama isteği azalmıştır.

Tablo 16. Kentlilik Bilincine Yönelik Seminerlere Ayrılan Zaman Yüzde Frekans Tablosu

Kentlilik Bilincini Arttırmak İçin Düzenlenen Seminerlere Ayrılan Zaman	N	%
0 saat	154	39,7
1-2 saat	176	45,4
3-4 saat	39	10,1
5+ saat	19	4,9
Toplam	388	100

Tablo 16'ya göre katılımcıların %39,7'si seminerlere hiç zaman ayıramayacağını belirtirken, %45,4'ü 1-2 saat, %10,1'i 3-4 saat ve %4,9'u 5 saatten fazla zaman ayırabileceğini ifade etmiştir. En çok tercih edilen katılım süresi 1-2 saatle sınırlı kalmış, süre arttıkça katılım talebi azalmıştır. Bununla birlikte hiç zaman ayırmak istemeyen ciddi bir çoğunluk da mevcuttur.

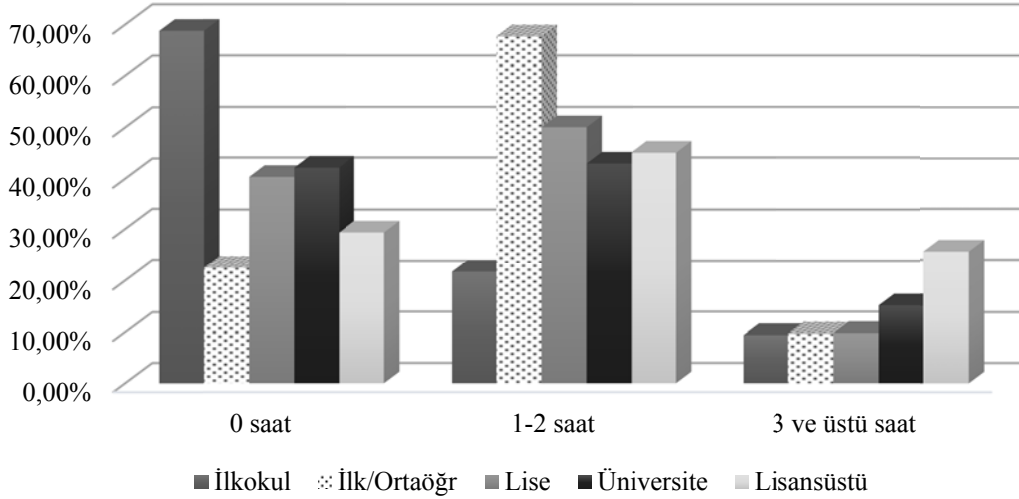
Tablo 17. Eğitim Durumu ile Seminere Ayrılan Zaman Arasındaki İlişki

Kentlilik Bilincini Arttırmak İçin Düzenlenen Seminere Ayrılan Zaman					
		0 saat	1-2 saat	3-4 saat	Toplam
Eğitim Durumu	İlkokul	22	7	3	32
		68,8%	21,9%	9,4%	100,0%
	İlköğretim Ortaöğretim	7	21	3	31
		22,6%	67,7%	9,7%	100,0%
	Lise	41	51	10	102
		40,2%	50,0%	9,8%	100,0%
	Üniversite	61	62	22	145
		42,1%	42,8%	15,2%	100,0%
	Lisansüstü	23	35	20	78
		29,5%	44,9%	25,6%	100,0%
Toplam	154	176	58	388	
	39,7%	45,4%	14,9%	100,0%	

Kentlilik bilincini arttırmak için hafta sonları düzenlenen seminere ayrılan zaman ile eğitim durumu arasındaki ilişki incelenmiş ve 388 kişi değerlendirmeye alınarak Tablo 17 elde edilmiştir. Buna göre hesaplanan ki-kare değeri 0,000 olarak bulunmuştur. Bu değer 0,05 anlamlılık düzeyine göre oldukça küçüktür. O halde kentlilik bilincini arttırmak için

düzenlenen seminerlere ayrılan zaman ile eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişkisi vardır. Bu verilerden yararlanarak Şekil 9 elde edilmiştir.

Seminerlere Ayrılan Zamanın Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Şekil 9. Seminere Ayrılan Zamanın Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Şekil 9’da görüldüğü gibi kentlilik bilincini arttırmak için düzenlenen seminerlere katılım saati 3 ve daha üzeri saatler için oldukça azdır. Hiç zaman ayırmak istemeyen grupta %68,8 oran ile en fazla ilkokul mezunları bulunurken, 3 ve daha üzeri zaman ayırmak isteyen grupta ise %25,6 oran ile en fazla lisansüstü mezunu bulunmaktadır. Bu durum eğitim seviyesi arttıkça kentlilik bilincinin de arttığını göstermektedir.

Tablo 18. Bağbaşı Mahallesi’ni Temsil Etmek Üzere Kent Konseyi’ne Katılma İsteği

Kent Konseyine Katılma İsteği	N	%
Kesinlikle katılmam	35	9,1
Katılmam	157	40,8
Çekimserim	84	21,8
Katılırim	101	26,2
Kesinlikle katılırim	8	2,1
Toplam	385	100

Tablo 18’e göre Bağbaşı Mahallesi’ni temsil etmek üzere, olası bir kent konseyine davet edilme durumunda cevabınız ne olurdu sorusuna, katılımcıların %49,1’i katılmam cevabını vermiş, %21,8’i çekimser kalmış ve %28,3’ü katılırim demiştir. Katılımcıların büyük

çoğunluğunun konseyde yer almayı istememesi kentsel katılımın düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 19. Yaş ile Bağbaşı Mahallesi için Kırşehir Kent Konseyine Katılım İsteği Arasındaki İlişki

Bağbaşı Mahallesi için Kırşehir Kent Konseyine Katılım İsteği							
		Kesinlikle katılmam	Katılmam	Çekimser	Katılırim	Kesinlikle katılırim	Toplam
Yaş	16-35	18	81	61	54	3	217
		8,3%	37,3%	28,1%	24,9%	1,4%	100%
	36 ve üstü	17	76	23	47	5	168
		10,1%	45,2%	13,7%	28,0%	3,0%	100%
Toplam		35	157	84	101	8	385
		9,1%	40,8%	21,8%	26,2%	2,1%	100%

Yaş ile Bağbaşı Mahallesi'ni temsil etmek üzere Kırşehir Kent Konseyine katılım isteği arasındaki ilişki düzeyi incelenmiş ve 385 katılımcı değerlendirmeye alınmıştır. Tablo 19'daki verilerden hesaplanan ki-kare değeri 0,015 olarak bulunmuştur ve bu değer 0,05 anlamlılık düzeyine göre oldukça küçüktür. Buna göre yaş ile Bağbaşı Mahallesi'ni temsil etmek üzere Kırşehir Kent Konseyine katılım isteği arasında anlamlı bir ilişki vardır. 16-35 yaş aralığındaki katılımcıların %26,3'ü katılmayı isterken, bu oran 35 yaş üstü için %31 olarak bulunmuştur. Bu durum genç kuşağın kentin bu bölgelerindeki sorunları görmezden geldiğini, yaşın ilerlemesiyle kentin atıl alanlarına duyarlılığın arttığını göstermektedir.

Tablo 20. Bağbaşı Mahallesi'ni Güzelleştirme Derneğinde Aktif Görev Alma İsteği Yüzde Frekans Tablosu

İlgili Dernekte Görev Alma İsteği	N	%
Kesinlikle istemem	35	9,1
İstemem	166	43,1
Çekimserim	86	22,3
İsterim	89	23,1
Kesinlikle isterim	9	2,3
Toplam	385	100

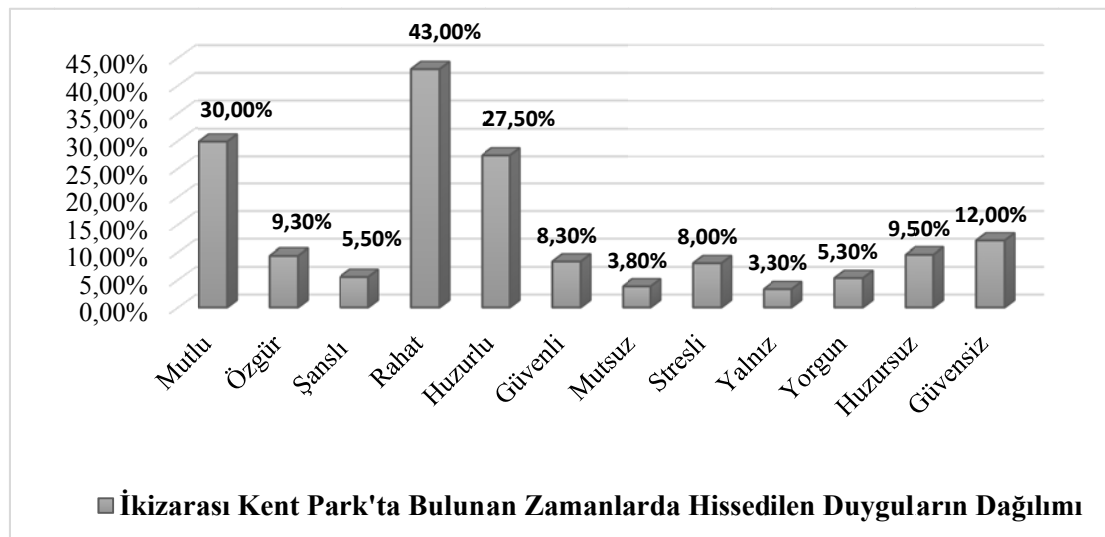
Tablo 20'ye göre, 385 katılımcı dikkate alınarak yapılan değerlendirmede katılımcıların %52,2'si ilgili dernekte görev almayı reddetmektedir. %22,3'ü çekimser kalmış ve %25,4'ü katılmak istemiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun Bağbaşı Mahallesi'ni Güzelleştirme Derneği'nde görev almayı istememesinin nedeni ise ikili görüşmelerimizden edindiğimiz bilgilere göre, mahallenin sosyal dokusunun dönüşüm öncesiyle aynı olması sebebiyle mahallede kısa vadede toplumsal bir dönüşümün gerçekleşeceğine, vatandaş tarafından inanılmamasıdır.

Tablo 21. Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Alanının Altyapısında Aksaklık Olduğunda Yetkililere Haber Etme Durumu Yüzde Frekans Tablosu

Yetkililere Haber Etme Durumu	N	%
Kesinlikle etmem	10	2,6
Etmem	58	15,1
Birileri etsin diye beklerim	38	9,9
Ederim	220	57,4
Kesinlikle ederim	60	14,9
Toplam	383	100

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu Bağbaşı Kentsel Dönüşüm alanında ikamet etmeyi istememesine rağmen Tablo 21'e göre bölgenin altyapısının da bir aksaklık söz konusu olduğunda yetkili birimlere haber edeceğini belirtmiştir. Daha önce bölgenin yeni halini eski haline neden tercih ettiklerine dair verilen analizde de görüldüğü üzere katılımcılar bölgenin yaşam kalitesinin yükselmesini önemsemektedir.

2.3.2.3. Kentsel Aidiyet Düzeyine İlişkin Analizler

Şekil 10. İkarası Kent Park'ta Bulunulan Zamanlarda Hissedilen Duyguların Dağılımı

Tablo 22. İkizarası Kent Park'ta Bulunulan Zamanlarda Hissedilen Duyguların Yüzde Frekans Tablosu

İkizarası Kent Park'ta iken Hissedilen Duygu	Hissedilme Durumu	
	Evet	Hayır
Mutlu	120 (%30,0)	277 (%69,3)
Özgür	37 (%9,3)	360 (%90,0)
Şanslı	22 (%5,5)	375 (%93,8)
Rahat	172 (%43,0)	225 (%56,3)
Huzurlu	110 (%27,5)	287 (%71,8)
Güvenli	33 (%8,3)	364 (%91,0)
Mutsuz	15 (%3,8)	382 (%95,5)
Stresli	32 (%8,0)	365 (%91,3)
Yalnız	13 (%3,3)	384 (%96,0)
Yorgun	21 (%5,3)	376 (%94,0)
Huzursuz	38 (%9,5)	359 (%89,8)
Güvensiz	48 (%12,0)	349 (%87,3)

400 katılımcıya İkizarası Kent Park'ta bulundukları zaman diliminde hissettikleri duygular sorulmuş ve 1'den fazla seçenek işaretleme şansı tanınmıştır. Tablo 22'ye göre katılımcılar, 172 kez rahat hissettiğini, 120 kez mutlu hissettiğini ve 110 kez de huzurlu hissettiğini söylemiştir. Ayrıca bu veriler ile Şekil 10 elde edilmiştir.

İkizarası Kent Park'ta hissedilen duygularda mutlu, rahat ve huzurlu seçeneklerinin öne çıkması projeden hoşnut olunduğunu göstermektedir. Öte yandan bir yere aidiyet hissetmek için temel şart o yerin bireylerde iyi duygular uyandırmasıdır ve İkizarası Kent Park bu niteliğe sahiptir.

Tablo 23. Kırşehir Kentinin Tanıtılmasında İkizarası Kent Park Projesinden Bahsedilme Durumlarının Yüzde Frekans Tablosu

İkizarası Kent Park Projesinden Bahsedilme Durumu	N	%
Kesinlikle söz etmem	16	4,0
Söz etmem	29	7,2
Aklıma gelmez	53	13,3
Söz ederim	234	58,5
Kesinlikle söz etmem	60	15,0
Girilemeyen değer	8	2,0
Toplam	400	100

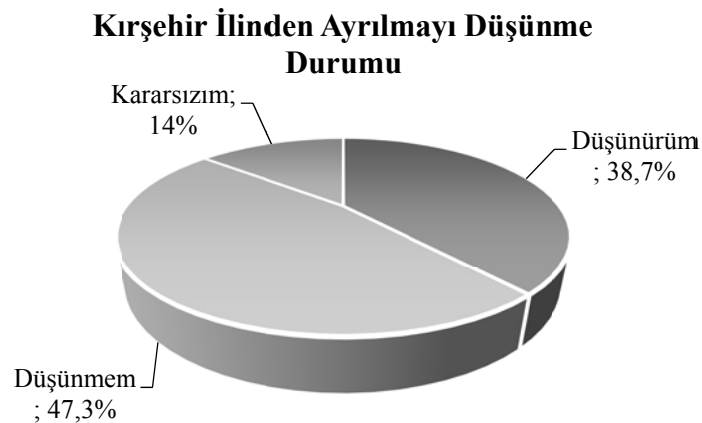
Tablo 23'e göre katılımcıların %73,5'i Kırşehir ilinin tanıtımında İkizarası Kent Park'tan söz edeceğini belirtirken, %11,2'si bahsetmeyeceğini ifade etmiş ve %13,3'ü de İkizarası Kent Park'ın aklına gelmeyeceğini söylemiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun bahsedeceğini söylemesi, Kırşehir ilinde ikamet eden vatandaşlar tarafından projenin kabul gördüğünü göstermektedir.

Tablo 24. Kırşehir Kentine Gelen Misafirlerin İkizarası Kent Park'a Götürülme Durumlarının Yüzde Frekans Tablosu

İkizarası Kent Park'a Götürme Durumu	N	%
Kesinlikle götürmem	9	2,2
Götürmem	27	6,8
Aklıma gelmez	29	7,3
Götürürüm	254	63,5
Kesinlikle götürürüm	73	18,2
Girilemeyen değer	8	2,0
Toplam	400	100

Tablo 24'e göre katılımcıların %81,7'si Kırşehir'e gelen misafirini İkizarası Kent Park'a götüreceğini, %9'u ise götürmeyeceğini söylerken, %7,3'ü misafirini İkizarası Kent Park'a götürmenin aklına gelmeyeceğini belirtmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun misafirini İkizarası Kent Park'a gezmeye götüreceğini ifade etmesi, projenin Kırşehir ilinin bir parçası olarak benimsendiğini göstermektedir.

Kırşehir kentinden ayrılmayı düşünme durumu incelenmiş ve Şekil 11'deki veriler elde edilmiştir.

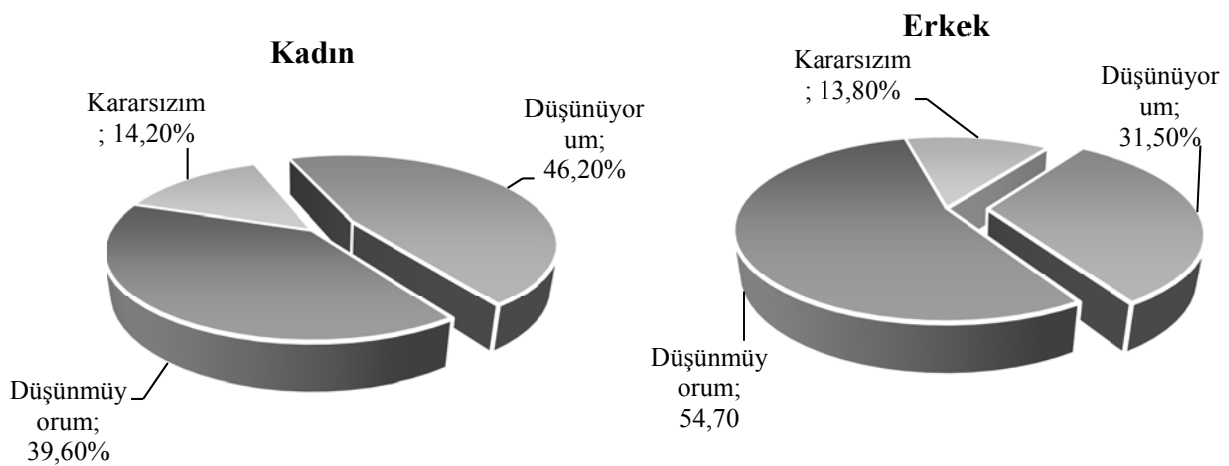
Şekil 11. Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumlarına Göre Dağılım

Şekil 11'e göre katılımcıların %47 oran ile büyük çoğunluğu Kırşehir ilinden ayrılmayı düşünmemektedir. %39'u ise Kırşehir ilinden ayrılmayı düşünürken, %14'ü kararsız kalmıştır. Bu durum Kırşehir ilinde ikamet edenlerin büyük çoğunluğunun kente aidiyet duyduğunu göstermektedir.

Tablo 25. Cinsiyet ile Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumu Arasındaki İlişki

Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumu							
Cinsiyet		Kesinlikle düşünmem	Düşünmem	Ne düşünürüm ne düşünmem	Düşünürüm	Kesinlikle düşünürüm	Toplam
Kadın		28	50	28	61	30	197
		14,2%	25,4%	14,2%	31%	15,2%	100%
Erkek		45	66	28	42	22	203
		22,2%	32,5%	13,8%	20,7%	10,8%	100%
Toplam		73	116	56	103	52	400
		18,3%	29,0%	14%	25,8%	13%	100%

Tablo 25'e göre hesaplanan ki-kare değeri 0,029 olarak bulunmuştur ve bu değer 0,05 anlamlılık düzeyine göre oldukça küçük olduğundan cinsiyet ile Kırşehir ilinden ayrılmayı düşünme durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır. Buna göre kadınların %46,2'si ile büyük çoğunluğu Kırşehir kentinden ayrılmayı düşünürken, erkeklerin %54,7'si ile büyük çoğunluğu Kırşehir kentinden ayrılmayı düşünmemektedir.

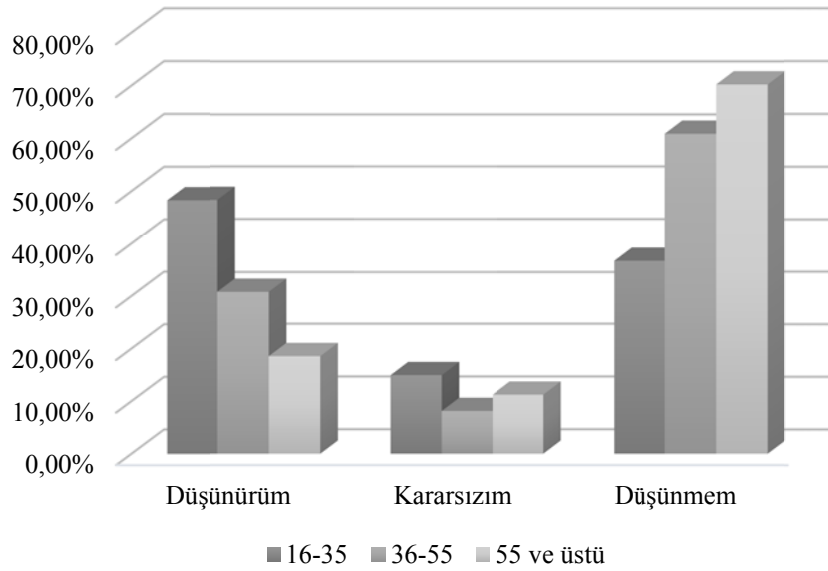

Şekil 12. Kırşehir İlinden Ayrılmayı Düşünme Durumlarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 26. Yaş ile Kırşehir İlinden Ayrılmayı Düşünme Durumu Arasındaki İlişki

Kırşehir İlinden Ayrılmayı Düşünme Durumu							
		Kesinlikle düşünmem	Düşünmem	Ne düşünürüm ne düşünmem	Düşünürüm	Kesinlikle düşünürüm	Toplam
Yaş	16-35	32	47	32	65	39	215
		14,9%	21,9%	14,9%	30,2%	18,1%	100%
	36-55	30	61	12	34	12	149
		20,1%	40,9%	8,1%	22,8%	8,1%	100%
	55 ve üstü	11	8	3	4	1	27
		40,7%	29,6%	11,1%	14,8%	3,7%	100%
Toplam		73	116	47	103	52	391
		18,7%	29,7%	12,0%	26,3%	13,3%	100%

Tablo 26'ya göre hesaplanan ki-kare değeri 0,000 olarak bulunmuştur ve bu değer 0,05 anlamlılık düzeyine göre oldukça küçük olduğundan yaş ile Kırşehir kentinden ayrılmayı düşünme durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

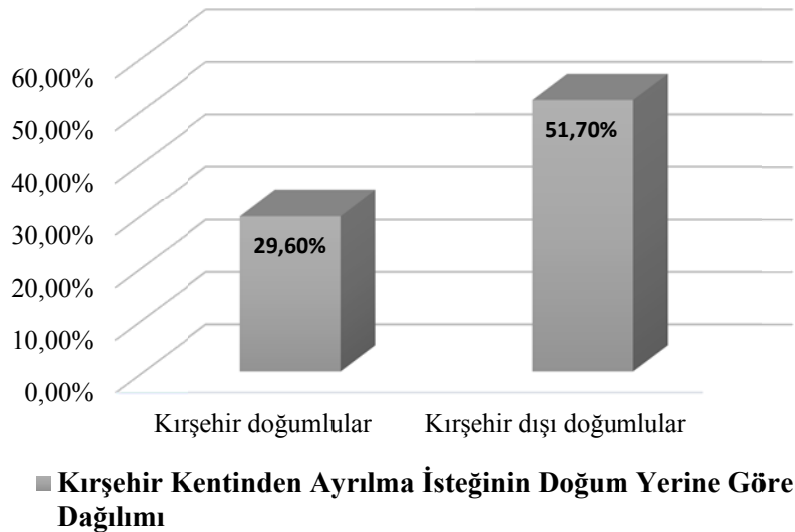
Şekil 13. Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumunun Yaşlara Göre Dağılımı

Şekil 13'e göre 16-35 yaş aralığı Kırşehir kentinden ayrılmayı diğer yaş aralıklarına göre daha çok istemektedir. 55 yaş ve üstü Kırşehir kentinden ayrılmayı en az tercih eden yaş grubudur. Sonuç olarak yaş ilerledikçe Kırşehir kentinden ayrılmayı isteme durumu da azalmaktadır. Bu durum genç kuşağın Kırşehir iline daha az aidiyet hissettiğini göstermektedir.

Tablo 27. Doğum Yeri ile Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumu Arasındaki İlişki

		Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumu					Toplam
		Kesinlikle düşünmem	Düşünmem	Ne düşünürüm ne düşünmem	Düşünürüm	Kesinlikle düşünürüm	
Cinsiyet	Kırşehir	54	74	22	40	23	213
		25,4%	34,7%	10,3%	18,8%	10,8%	100%
	Kırşehir dışı	19	42	25	63	29	178
		10,7%	23,6%	14,0%	35,4%	16,3%	100%
Toplam		73	116	47	103	52	391
		18,7%	29,7%	12,0%	26,3%	13,3%	100%

Tablo 27'ye göre hesaplanan ki-kare değeri 0,000 olarak bulunmuştur ve bu değer 0,05 anlamlılık düzeyine göre oldukça küçük olduğundan doğum yeri ile Kırşehir ilinden ayrılmayı düşünme durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır. Buna göre Kırşehir dışı doğumluların %51,7'si ile büyük çoğunluğu Kırşehir kentinden ayrılmayı düşünürken, Kırşehir doğumluların sadece %29,6'sı Kırşehir kentinden ayrılmayı düşünmektedir. Ayrıca bu veriler ile Şekil 14 elde edilmiştir.

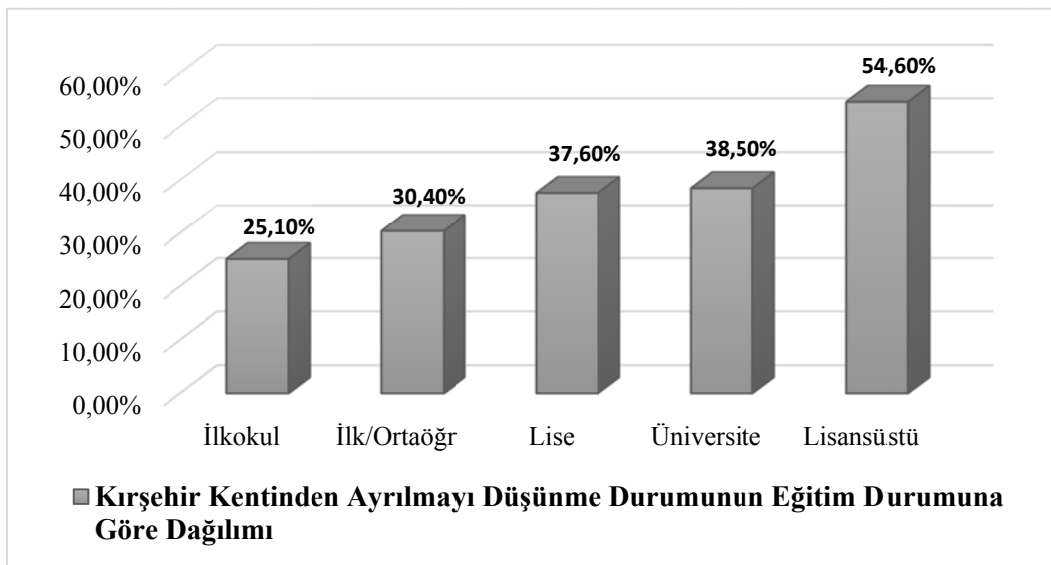
Şekil 14. Kırşehir Kentinden Ayrılmayı İsteğinin Doğum Yeri Göre Dağılımı

Bu durum Kırşehir doğumlu olanların Kırşehir iline aidiyet düzeylerinin, Kırşehir dışı doğumlulara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 28. Eğitim Durumu ile Kırşehir Kentinden Ayrılma İsteği Arasındaki İlişki

Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumu							
Eğitim Durumu		Kesinlikle düşünmem	Düşünmem	Ne düşünürüm ne düşünmem	Düşünürüm	Kesinlikle düşünürüm	Toplam
İlkokul		11	10	3	6	2	32
		34,4%	31,3%	9,4%	18,8%	6,3%	100%
İlköğretim Ortaöğretim		8	14	1	5	5	33
		24,2%	42,4%	3,0%	15,2%	15,2%	100%
Lise		26	30	7	22	16	101
		25,7%	29,7%	6,9%	21,8%	15,8%	100%
Üniversite		24	47	20	46	11	148
		16,2%	31,8%	13,5%	31,1%	7,4%	100%
Lisansüstü		4	15	16	24	18	77
		5,2%	19,5%	20,8%	31,2%	23,4%	100%
Toplam		73	116	47	103	52	391
		18,7%	29,7%	12,0%	26,3%	13,3%	100%

391 kişi değerlendirilmeye alınmış ve elde edilen veriler Tablo 28’de gösterilmiştir. Buna göre hesaplanan ki-kare değeri 0,000 olarak bulunmuştur. Bu değer 0,05 anlamlılık düzeyine göre oldukça küçüktür. O halde Kırşehir kentinden ayrılmayı düşünme durumu eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

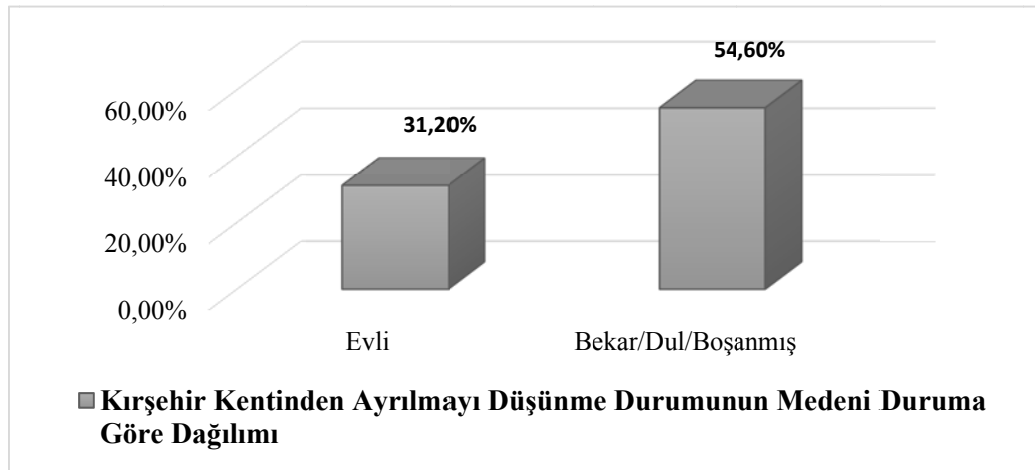
Şekil 15. Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumunun Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Şekil 15 incelendiğinde ilkökul mezunlarının küçük bir kısmı Kırşehir kentinden ayrılmayı düşünürken, bu oran eğitim seviyesi ilerledikçe artmaktadır. %54,6 oran ile en fazla lisansüstü mezunları Kırşehir kentinden ayrılmayı düşünmektedir. Yani eğitim seviyesi arttıkça Kırşehir iline duyulan aidiyet azalmaktadır.

Tablo 29. Medeni Durum ile Kırşehir Kentinden Ayrılmayı İsteği Arasındaki İlişki

Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumu							
Medeni Durum		Kesinlikle düşünmem	Düşünmem	Ne düşünürüm ne düşünmem	Düşünürüm	Kesinlikle düşünürüm	Toplam
Evli		56	85	31	56	22	250
		22,4%	34,0%	12,4%	22,4%	8,8%	100%
Bekar		17	31	16	47	30	141
		12,1%	22,0%	11,3%	33,3%	21,3%	100%
Dul Boşanmış		12,1%	22,0%	11,3%	33,3%	21,3%	100%
		12,1%	22,0%	11,3%	33,3%	21,3%	100%
Toplam		12,1%	22,0%	11,3%	33,3%	21,3%	100%
		73	116	47	103	52	391

391 kişi değerlendirilmeye alınmış ve elde edilen veriler Tablo 29’da gösterilmiştir. Buna göre hesaplanan ki-kare değeri 0,000 olarak bulunmuştur. Bu değer 0,05 anlamlılık düzeyine göre oldukça küçüktür. O halde Kırşehir kentinden ayrılmayı düşünme durumu medeni duruma göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

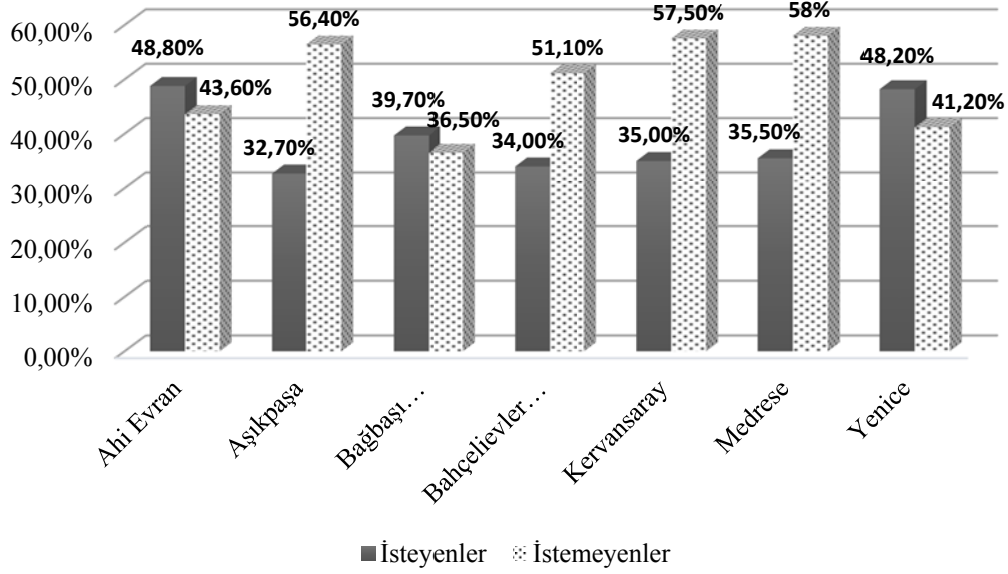
Şekil 16. Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumunun Medeni Duruma Göre Dağılımı

Şekil 16 incelendiğinde evlilerin Kırşehir kentinden ayrılmayı düşünme oranı %31,2 iken, evli olmayanların Kırşehir kentinden ayrılmayı düşünme oranı %54,6’dır. Buna göre evli olmayanlar Kırşehir’den ayrılmayı daha çok istemektedir. Bu durum bekar bireylerin Kırşehir iline duydukları aidiyetin daha düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 30. Mahalle ile Kırşehir Kentinden Ayrılma İsteği Arasındaki İlişki

Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumu							
		Kesinlikle düşünmem	Düşünmem	Ne düşünürüm ne düşünmem	Düşünürüm	Kesinlikle düşünürüm	Toplam
Mahalle	Ahi Evran	5	12	3	15	4	39
		12,8%	30,8%	7,7%	38,5%	10,3%	100%
	Aşıkpaşa	15	16	6	12	6	55
		27,3%	29,1%	10,9%	21,8%	10,9%	100%
	Bağbaşı	4	19	15	18	7	63
		6,3%	30,2%	23,8%	28,6%	11,1%	100%
	Çukurçayır						
	Kayabaşı						
	Nasuhdede						
	Bahçelievler	10	14	7	9	7	47
		21,3%	29,8%	14,9%	19,1%	14,9%	100%
	Göhlisar						
	Güldiken						
	Kındam						
	Kuşdilli						
	Kervansaray	14	9	3	7	7	40
		35,0%	22,5%	7,5%	17,5%	17,5%	100%
	Medrese	9	27	4	14	8	62
		14,5%	43,5%	6,5%	22,6%	12,9%	100%
	Yenice	16	19	9	28	13	85
		18,8%	22,4%	10,6%	32,9%	15,3%	100%
Toplam		73	116	47	103	52	391
		18,7%	29,7%	12,0%	26,3%	13,3%	100%

391 kişi değerlendirilmeye alınmış ve elde edilen veriler Tablo 30’da gösterilmiştir. Buna göre hesaplanan ki-kare değeri 0,023 olarak bulunmuştur. Bu değer 0,05 anlamlılık düzeyine göre oldukça küçüktür. O halde Kırşehir kentinden ayrılmayı düşünme durumu mahallelere göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

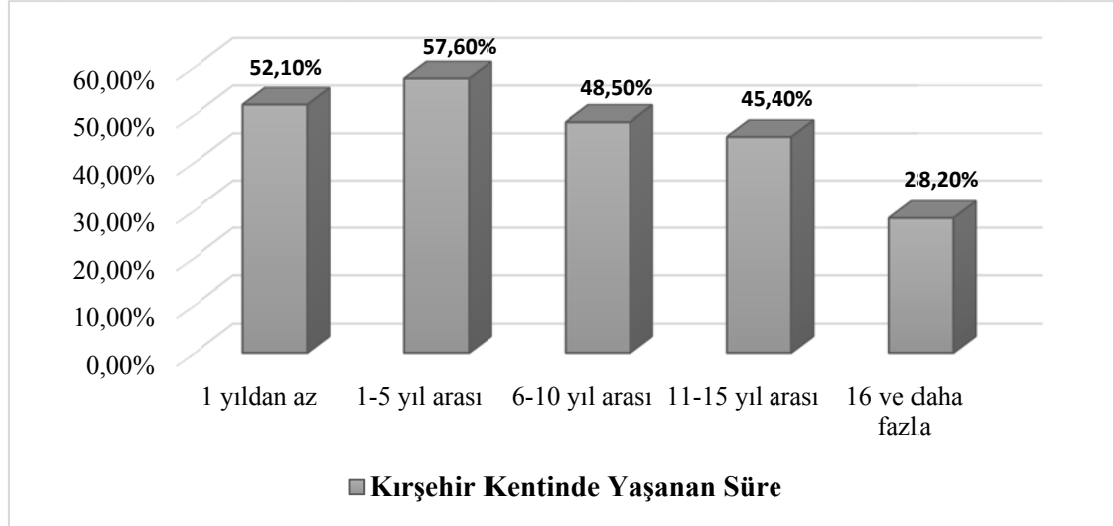
Şekil 17. Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumunun Mahallelere Göre Dağılımı

Tablo 30'daki verilerle elde edilen Şekil 17 incelendiğinde “Ahi Evran”, “Bağbaşı...” ve “Yenice” mahallelerinin Kırşehir kentinden ayrılmayı düşünme oranlarının diğer mahallelerden fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 31. Kırşehir Kentinde Yaşanan Süre ile Kırşehir Kentinden Ayrılmaya İsteği Arasındaki İlişki

Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumu							
Yaşanan yıl		Kesinlikle düşünmem	Düşünmem	Ne düşünürüm ne düşünmem	Düşünürüm	Kesinlikle düşünürüm	Toplam
	1 yıldan az	4 17,4%	2 8,7%	5 21,7%	9 39,1%	3 13,0%	23 100%
	1-5 yıl	4 6,8%	13 22,0%	8 13,6%	24 40,7%	10 16,9%	59 100%
	6-10 yıl	4 5,7%	20 28,6%	12 17,1%	22 31,4%	12 17,1%	70 100%
	11-15 yıl	6 13,6%	14 31,8%	4 9,1%	14 31,8%	6 13,6%	44 100%
	16 ve daha fazla	55 28,2%	67 34,4%	18 9,2%	34 17,4%	21 10,8%	195 100%
	Toplam	73 18,7%	116 29,7%	47 12,0%	103 26,3%	52 13,3%	391 100%

391 kişi değerlendirilmeye alınmış ve elde edilen veriler Tablo 31’de gösterilmiştir. Buna göre hesaplanan ki-kare değeri 0,000 olarak bulunmuştur. Bu değer 0,05 anlamlılık düzeyine göre oldukça küçüktür. O halde Kırşehir kentinden ayrılmayı düşünme durumu Kırşehir kentinde harcanan süreye göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Ayrıca Tablo 51’den elde edilen veriler Şekil 18’de gösterilmiştir.

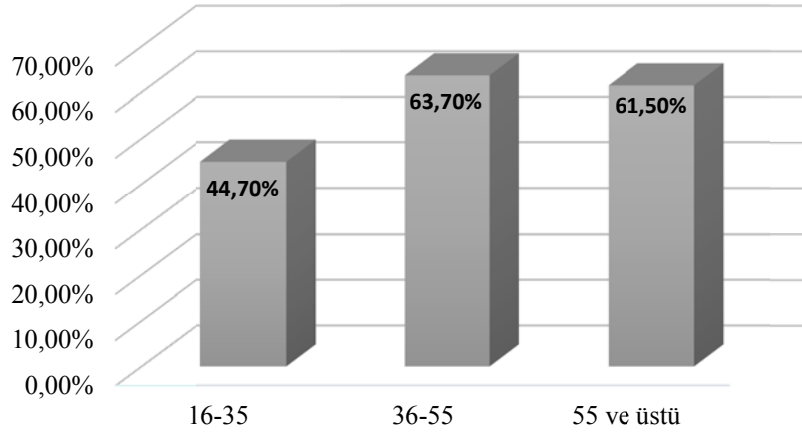
Şekil 18. Kırşehir Kentinden Ayrılmayı İsteme Durumunun Kentte Yaşanan Süreye Göre Dağılımı

Kırşehir ilinden ayrılmayı düşünme durumu Kırşehir’de yaşanan ilk 5 yılda artış gösterirken 5 yıldan sonra süre uzadıkça Kırşehir’den ayrılma isteği azalmaktadır. Bu durum Kırşehir ilinde yaşama süresi arttıkça Kırşehir kentine duyulan aidiyetin de arttığını göstermektedir.

Tablo 32. Yaş ile Kırşehir Kentine Duyulan Özlem Arasındaki İlişki Arasındaki İlişki

		Kırşehir Kentine Duyulan Özlem					
		Kesinlikle özlemiyoru m	Özlemiyorum	Ne özlüyorum ne özlemiyorum	Özlüyorum	Kesinlikle özlüyorum	Toplam
Yaş	16-35	24	42	54	63	34	217
		11,1%	19,4%	24,9%	29,0%	15,7%	100%
	36-55	6	23	24	66	27	146
		4,1%	15,8%	16,4%	45,2%	18,5%	100%
	55 ve üstü	4	2	4	11	5	26
		15,4%	7,7%	15,4%	42,3%	19,2%	100%
Toplam		34	67	82	140	66	389
		8,7%	17,2%	21,1%	36,0%	17,0%	100%

Tablo 32’deki verilerden hesaplanan ki-kare değeri 0,15 olarak bulunmuştur ve bu değer 0,05 anlamlılık düzeyine göre oldukça küçük olduğundan yaş ile Kırşehir kentine duyulan özlem arasında anlamlı bir ilişki vardır.

■ Kırşehir Kentine Duyulan Özlemin Yaşa Göre Dağılımı

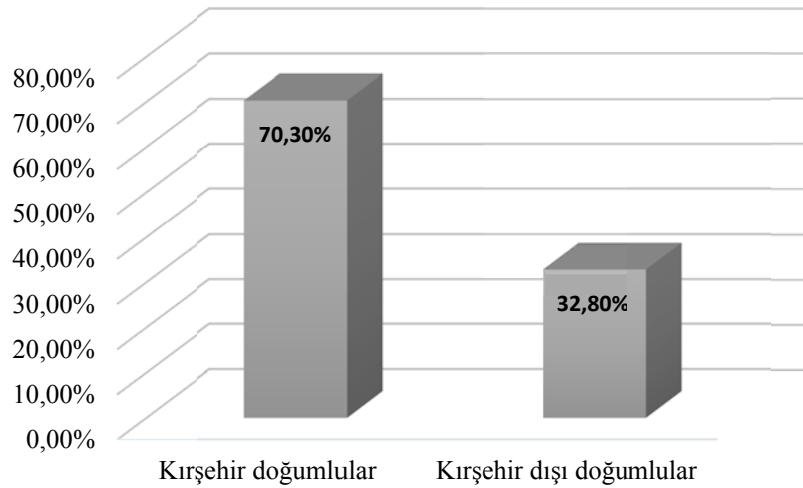
Şekil 19. Kırşehir Kentine Duyulan Özlemin Yaşa Göre Dağılımı

Şekil 19’a göre 16-35 yaş arasında Kırşehir iline duyulan özlem %44,7 iken, 35-55 yaş aralığında %63,7 ve 55 yaş üstünde %61,5’dir. Bu durum yaş arttıkça Kırşehir iline duyulan aidiyetinde arttığını göstermektedir.

Tablo 33. Doğum Yeri ile Kırşehir Kentine Duyulan Özlem Arasındaki İlişki

		Kırşehir Kentine Duyulan Özlem					Topl m
Doğum Yeri		Kesinlikle özlemiyorum	Özlemiyorum	Ne özlüyorum ne özlemiyorum	Özlüyorum	Kesinlikle özlüyorum	
Kırşehir		14	28	20	92	55	209
		6,7%	13,4%	9,6%	44,0%	26,3%	100%
Kırşehir dışı		20	39	62	48	11	180
		11,1%	21,7%	34,4%	26,7%	6,1%	100%
Toplam		34	67	82	140	66	389
		8,7%	17,2%	21,1%	36,0%	17,0%	100%

Değerlendirmeye alınan 389 kişinin verileri Tablo 33’te bulunmaktadır. Buna göre hesaplanan ki-kare değeri 0,000 olarak bulunmuştur ve bu değer 0,05 anlamlılık düzeyine göre oldukça küçüktür. O halde doğum yeri ile Kırşehir kentine duyulan özlem arasında anlamlı bir ilişki vardır.

■ Kırşehir Kentine Duyulan Özlemin Doğum Yerine Göre Dağılımı

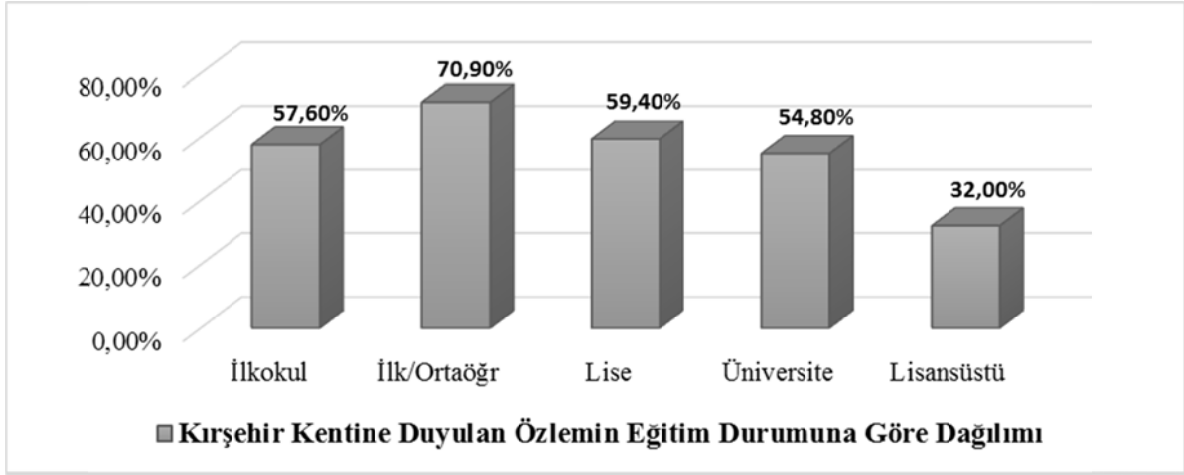
Şekil 20. Kırşehir Kentine Duyulan Özlemin Doğum Yerine Göre Dağılımı

Şekil 20'ye göre Kırşehir doğumluların Kırşehir kentine özlemi Kırşehir dışı doğumlulardan oldukça fazladır. Kırşehir doğumluların %70,30'u Kırşehir kentini özlerken, bu oran Kırşehir dışı doğumlularda sadece %32,8'dir. Bu durum Kırşehir doğumlu olanların Kırşehir iline hissettikleri aidiyet düzeylerinin Kırşehir dışında doğanlara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 34. Eğitim Durumu ile Kırşehir Kentine Duyulan Özlem Arasındaki İlişki

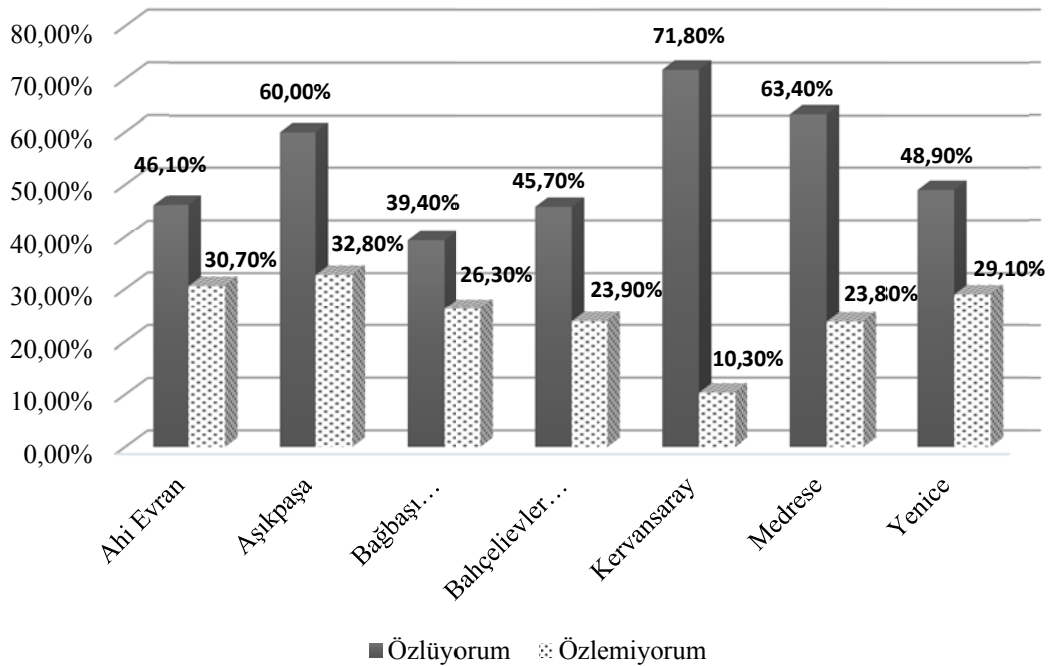
Kırşehir Kentinin Özlenme Durumu							
Eğitim Durumu		Kesinlikle özlemiyorum	Özlemiyorum	Ne özlüyorum ne özlemiyorum	Özlüyorum	Kesinlikle özlüyorum	Toplam
İlkokul		4	4	6	9	10	33
		12,1%	12,1%	18,2%	27,3%	30,3%	100%
İlköğretim Ortaöğretim		0	5	4	17	5	31
		0,0%	16,1%	12,9%	54,8%	16,1%	100%
Lise		9	19	13	37	23	101
		8,9%	18,8%	12,9%	36,6%	22,8%	100%
Üniversite		13	22	31	57	23	146
		8,9%	15,1%	21,2%	39,0%	15,8%	100%
Lisansüstü		8	17	28	20	5	78
		10,3%	21,8%	35,9%	25,6%	6,4%	100%
Toplam		34	67	82	140	66	389
		8,7%	17,2%	21,1%	36,0%	17,0%	100%

389 kişi değerlendirmeye alınmış ve Tablo 34 elde edilmiştir. Buna göre hesaplanan ki-kare değeri 0,004 olarak bulunmuştur. Bu değere 0,05 anlamlılık düzeyine göre oldukça küçüktür. O halde Kırşehir kentine duyulan özlem, eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Şekil 21. Kırşehir Kentine Duyulan Özlemin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Bu verilerden elde edilen Şekil 21 incelendiğinde ilköğretim/ortaöğretim seviyesine kadar Kırşehir kentine olan özlem yüksekken, eğitim seviyesi arttıkça Kırşehir kentine olan özlemin azaldığı görülmektedir. Bu durum eğitim seviyesi arttıkça Kırşehir iline duyulan aidiyetin azaldığını göstermektedir.

Şekil 22. Kırşehir Kentine Duyulan Özlemin Mahallelere Göre Dağılımı

Tablo 35’teki verilerden elde edilen Şekil 22 incelendiğinde “Ahi Evran”, “Bağbaşı...” ve “Yenice” mahallelerinde ikamet edenler diğer mahallelerde ikamet edenlere göre Kırşehir kentine daha az özlem duyduğunu görürüz.

Tablo 35. Mahalle ile Kırşehir Kentine Duyulan Özlem Arasındaki İlişki

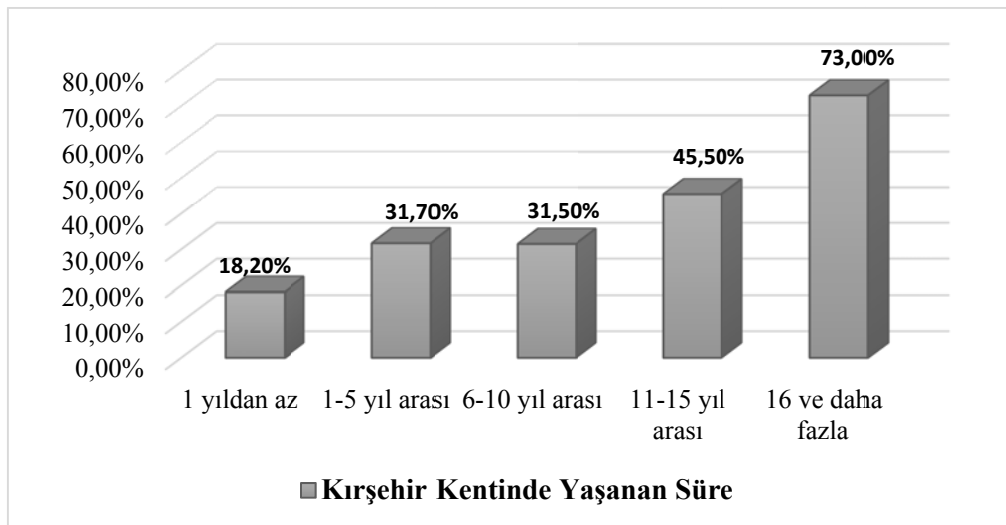
Kırşehir Kendine Duyulan Özlem Durumu							
		Kesinlikle özlemiyorum	Özlemiyorum	Ne özlüyorum ne özlemiyorum	Özlüyorum	Kesinlikle özlüyorum	Toplam
Mahalle	Ahi Evran	2	10	9	13	5	39
		5,1%	25,6%	23,1%	33,3%	12,8%	100%
	Aşıkpaşa	3	15	4	19	14	55
		5,5%	27,3%	7,3%	34,5%	25,5%	100%
	Bağbaşı	7	9	21	20	4	61
		11,5%	14,8%	34,4%	32,8%	6,6%	100%
	Çukurçayır						
	Kayabaşı						
	Nasuhdede						
	Bahçelievler	5	6	14	12	9	46
		10,9%	13,0%	30,4%	26,1%	19,6%	100%
	Göhlisar						
	Güldiken						
	Kındam						
	Kuşdilli						
	Kervansaray	0	4	7	15	13	39
		0,0%	10,3%	17,9%	38,5%	33,3%	100%
	Medrese	4	11	8	28	12	63
		6,3%	17,5%	12,7%	44,4%	19,0%	100%
	Yenice	13	12	19	33	9	86
		15,1%	14,0%	22,1%	38,4%	10,5%	100%
Toplam		34	67	82	140	66	389
		8,7%	17,2%	21,1%	36,0%	17,0%	100%

Tablo 35’e göre hesaplanan ki-kare değeri 0,002 olarak bulunmuştur. Bu değer 0,05 anlamlılık düzeyine göre oldukça küçük olduğundan Kırşehir kentine duyulan özlem durumu mahallelere göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Tablo 36. Kırşehir Kentinde Yaşanan Süre ile Kırşehir Kentine Duyulan Özlem Arasındaki İlişki

		Kırşehir Kentine Duyulan Özlem					Toplam
		Kesinlikle özlemiyorum	Özlemiyorum	Ne özlüyorum ne özlemiyorum	Özlüyorum	Kesinlikle özlüyorum	
Yaşanan yıl	1 yıldan az	2 9,1%	6 27,3%	10 45,5%	2 9,1%	2 9,1%	22 100%
	1-5 yıl	7 11,7%	16 26,7%	18 30,0%	16 26,7%	3 5,0%	60 100%
	6-10 yıl	5 7,1%	15 21,4%	28 40,0%	16 22,9%	6 8,6%	70 100%
	11-15 yıl	10 22,7%	11 25,0%	3 6,8%	16 36,4%	4 9,1%	44 100%
	16 ve daha fazla	10 5,2%	19 9,8%	23 11,9%	90 46,6%	51 26,4%	193 100%
Toplam		34 8,7%	67 17,2%	82 21,1%	140 36,0%	66 17,0%	389 100%

389 katılımcıdan elde edilen değerlendirme Tablo 36’da verilmiştir. Buna göre hesaplanan ki-kare değeri 0,000 olarak bulunmuştur ve bu değer 0,05 anlamlılık düzeyine göre oldukça küçük olduğundan Kırşehir kentinde yaşanan süre ile Kırşehir kentine duyulan özlem arasında anlamlı bir ilişki vardır.

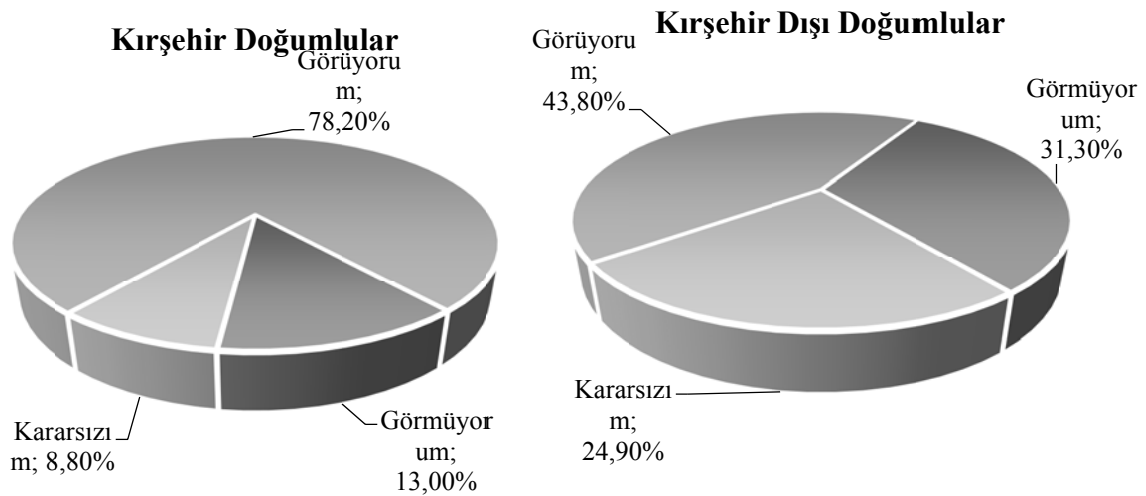
Şekil 23. Kırşehir Kentine Duyulan Özlem Durumunun Kentte Yaşanan Süreye Göre Dağılımı

Tablo 36'daki verilerden elde edilen Şekil 23 incelendiğinde, Kırşehir'de yaşama süresi arttıkça bireylerin Kırşehir'e özlem duyma oranlarının da arttığını görürüz. 1 yıldan az süredir Kırşehir'de yaşayanlar %18,2 ile çok küçük oranda Kırşehir kentini özlerken, 16 yıl ve daha fazla Kırşehir'de yaşayanlar Kırşehir kentini %73 oran ile daha çok özlemektedir. Bu durum Kırşehir'de yaşama süresi ile Kırşehir iline duyulan aidiyetin doğru orantılı olduğunu göstermektedir.

Tablo 37. Doğum Yeri ile Kendini Kırşehir Kentinin Bir Üyesi Görme Arasındaki İlişki

Kırşehir Kentinin Bir Üyesi Olarak Görme Durumu							
Doğum Yeri		Kesinlikle görmüyorum	Görmüyorum	Ne görüyorum ne görmüyorum	Görüyorum	Kesinlikle görüyorum	Toplam
Kırşehir		11	17	19	87	81	215
		5,1%	7,9%	8,8%	40,5%	37,7%	100,0%
Kırşehir dışı		16	42	46	64	17	185
		8,6%	22,7%	24,9%	34,6%	9,2%	100,0%
Toplam		27	59	65	151	98	400
		6,8%	14,8%	16,3%	37,8%	24,5%	100,0%

Tablo 37'ye göre hesaplanan ki-kare değeri 0,000 olarak bulunmuştur. 0,05 anlamlılık düzeyine göre $p=0,000<0,05$ olduğundan doğum yeri ile kendini Kırşehir kentinin üyesi olarak görme arasında anlamlı bir ilişki vardır. Buna göre doğum yeri Kırşehir olan katılımcılar, doğum yeri Kırşehir dışı olan katılımcılara oranla kendisini daha çok Kırşehir kentinin bir üyesi olarak görmektedir. Ayrıca bu veriler ile Şekil 24 elde edilmiştir.

Şekil 24. Kırşehir Kentinin Bir Üyesi Olarak Görmenin Doğum Yerine Göre Dağılımı

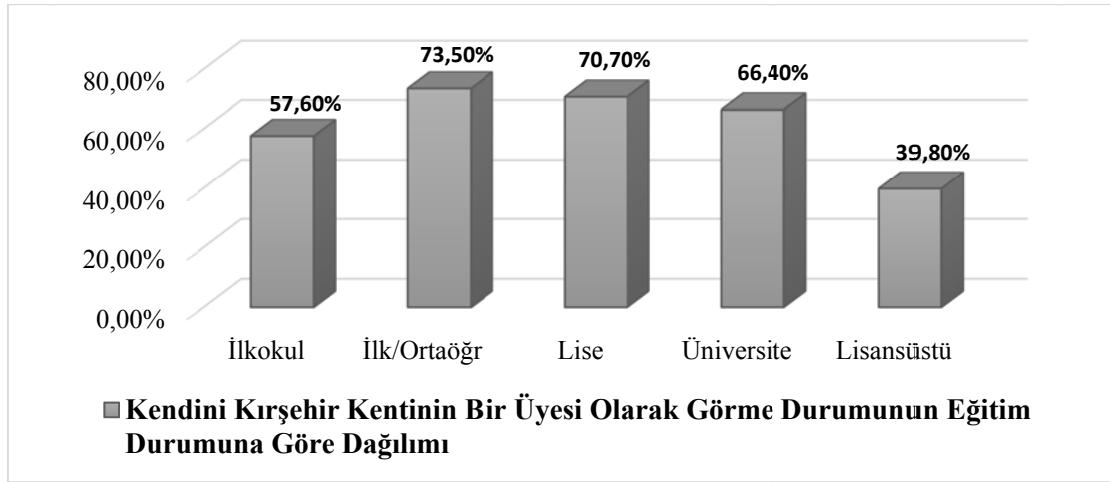
Şekil 24'e baktığımızda, Kırşehir doğumlu katılımcıların %78,20'si kendini Kırşehir kentinin bir üyesi olarak görürken, Kırşehir dışında doğmuş olan katılımcıların %43,80'inin kendini Kırşehir kentinin bir üyesi olarak gördüğünü görürüz. Bu durum Kırşehir doğumlu katılımcıların Kırşehir iline duydukları aidiyetin Kırşehir dışında doğanlara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 38. Eğitim Durumu ile Kendini Kırşehir Kentinin Bir Üyesi Olarak Görme Durumu Arasındaki İlişki

Kendini Kırşehir Kentinin Bir Üyesi Olarak Görme Durumu							
Eğitim Durumu		Kesinlikle görmüyor	Görmüyor	Ne görüyor ne görmüyor	Görüyor	Kesinlikle görüyor	Toplam
İlkokul		5	3	6	9	10	33
		15,2%	9,1%	18,2%	27,3%	30,3%	100%
İlköğretim Ortaöğretim		0	6	3	15	10	34
		0,0%	17,6%	8,8%	44,1%	29,4%	100%
Lise		5	11	15	42	33	106
		4,7%	10,4%	14,2%	39,6%	31,1%	100%
Üniversite		8	22	20	62	37	149
		5,4%	14,8%	13,4%	41,6%	24,8%	100%
Lisansüstü		9	17	21	23	8	78
		11,5%	21,8%	26,9%	29,5%	10,3%	100%
Toplam		27	59	65	151	98	400
		6,8%	14,8%	16,3%	37,8%	24,5%	100%

Tablo 38'e göre hesaplanan ki-kare değeri 0,004 olarak bulunmuştur. Bu değer 0,05 anlamlılık düzeyine göre oldukça küçüktür. O halde kendini Kırşehir kentinin bir üyesi olarak görme durumu eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Tablo 38'deki verilerle elde edilen Şekil 25 incelendiğinde ilköğretim/ortaöğretim seviyesine kadar olan mezunlar kendini Kırşehir kentinin bir üyesi olarak görürken, lise seviyesinden sonra bu oran eğitim seviyesi arttıkça azalmaktadır. %39,8 oran ile en az lisansüstü mezunları kendini Kırşehir kentinin bir üyesi olarak görmektedir. Bu durum eğitim seviyesi arttıkça Kırşehir iline duyulan aidiyetin azaldığını göstermektedir.

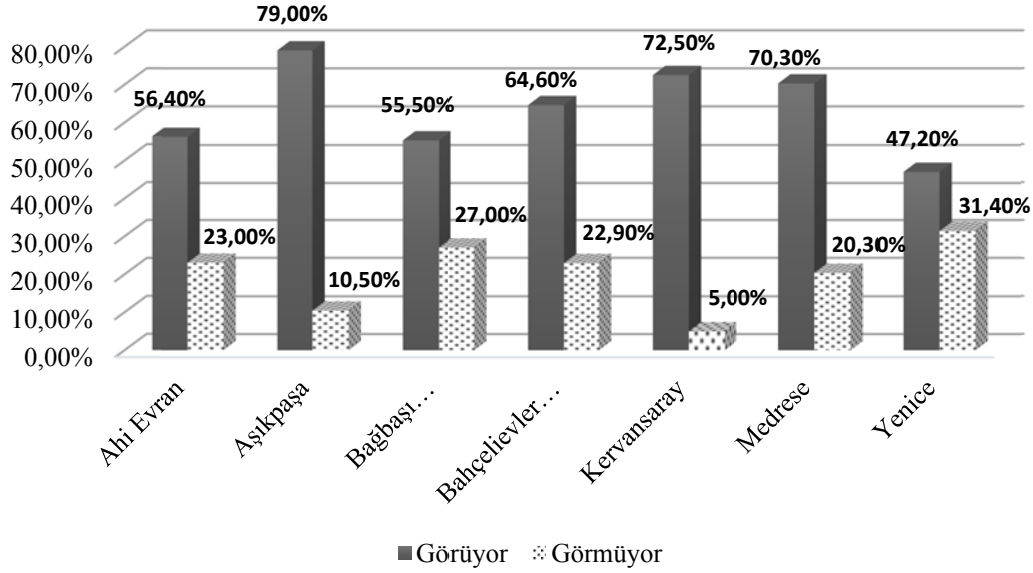

Şekil 25. Kırşehir Kentinin Üyesi Olarak Görmenin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 39. Mahalle ile Kırşehir Kentinin Bir Üyesi Olarak Görme Arasındaki İlişki

		Kırşehir Kentinden Ayrılmayı Düşünme Durumu					Toplam
		Kesinlikle görmüyorum	Görmüyorum	Ne görüyorum ne görmüyorum	Görüyorum	Kesinlikle görüyorum	
Mahalle	Ahi Evran	2	7	8	14	8	39
		5,1%	17,9%	20,5%	35,9%	20,5%	100%
	Aşıkpaşa	2	4	6	27	18	57
		3,5%	7,0%	10,5%	47,4%	31,6%	100%
	Bağbaşı	7	10	11	31	4	63
		11,1%	15,9%	17,5%	49,2%	6,3%	100%
	Çukurçayır						
	Kayabaşı						
	Nasuhdede						
	Bahçelievler	4	7	6	18	13	48
	Göhlisar	8,3%	14,6%	12,5%	37,5%	27,1%	100%
	Güldiken						
	Kındam						
	Kuşdilli						
	Kervansaray	0	2	9	14	15	40
		0,0%	5,0%	22,5%	35,0%	37,5%	100%
	Medrese	2	11	6	22	23	64
		3,1%	17,2%	9,4%	34,4%	35,9%	100%
	Yenice	10	18	19	25	17	89
		11,2%	20,2%	21,3%	28,1%	19,1%	100%
Toplam		27	59	65	151	98	400
		6,8%	14,8%	16,3%	37,8%	24,5%	100%

Tablo 39’a göre hesaplanan ki-kare değeri 0,004 olarak bulunmuştur. Bu değer 0,05 anlamlılık düzeyine göre küçük olduğundan kendini Kırşehir kentinin bir üyesi olarak görme durumu mahallelere göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

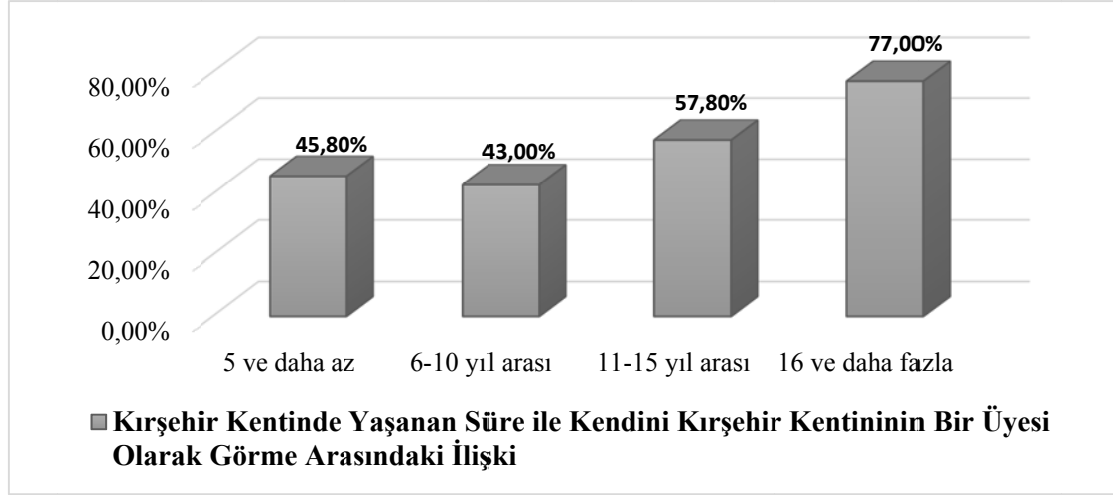
Şekil 26. Kırşehir Kentinin Bir Üyesi Olarak Görme Durumunun Mahallelere Göre Dağılımı

Şekil 26 incelendiğinde “Ahi Evran”, “Bağbaşı...” ve “Yenice” mahallelerinde ikamet edenler diğer mahallelerde ikamet edenlere göre kendilerini daha az Kırşehir kentinin bir üyesi olarak görmektedir

Tablo 40. Kırşehir Kentinde Yaşanan Süre ile Kendini Kırşehir Kentinin Bir Üyesi Olarak Görme Arasındaki İlişki

		Kırşehir Kentinin Bir Üyesi Olarak Görme Durumu					
		Kesinlikle görmüyorum	Görmüyorum	Ne görüyorum ne görmüyorum	Görüyorum	Kesinlikle görüyorum	Toplam
Yaşanan yıl	5 ve daha az	7	21	17	26	12	83
		8,4%	25,3%	20,5%	31,3%	14,5%	100%
	6-10 yıl	5	14	22	26	5	72
		6,9%	19,4%	30,6%	36,1%	6,9%	100%
	11-15 yıl	6	7	6	18	8	45
		13,3%	15,6%	13,3%	40,0%	17,8%	100%
	16 ve daha fazla	9	17	20	81	73	200
		4,5%	8,5%	10,0%	40,5%	36,5%	100%
Toplam		27	59	65	151	98	400
		6.8%	14.8%	16.3%	37.8%	24.5%	100%

Tablo 40'a göre hesaplanan ki-kare değeri 0,000 olarak bulunmuştur ve bu değer 0,05 anlamlılık düzeyine göre oldukça küçük olduğundan Kırşehir kentinde yaşanan süre ile kendini Kırşehir kentinin bir üyesi olarak görme arasında anlamlı bir ilişki vardır. 5 ve daha az yıl Kırşehir'de yaşayanlar %45,8 oranında kendilerini Kırşehirli görürken, 16 ve daha fazla yıl Kırşehir'de yaşayanlar kendilerini %77 oranında Kırşehirli görmektedir.

Şekil 27. Kendini Kırşehir Kentinin Bir Üyesi Olarak Görme Durumunun Kentte Yaşanan Süreye Göre Dağılımı

Şekil 27 incelendiğinde, 10 yıldan daha uzun süredir Kırşehir'de ikamet eden katılımcıların, Kırşehir'de yaşama süreleri arttıkça kendilerini Kırşehir ilinin bir üyesi olarak görme durumlarının da arttığını görürüz.

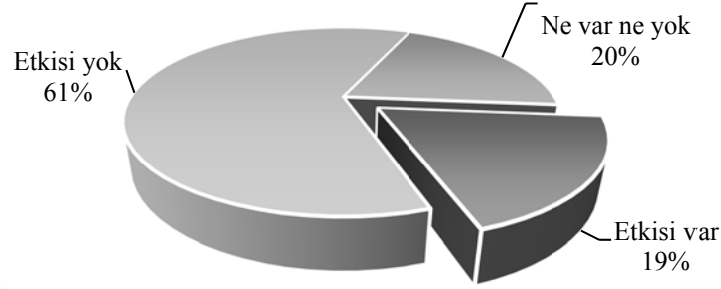
2.3.2.4. Projelerin Kentlilik Bilinci ve Kentsel Aidiyet Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi

Tablo 41. Kırşehir Kentine Duyulan Özlem ile Yapılan Projeler Arasındaki İlişki

	Kırşehir'e Duyulan Özlemde Projelerin Etkisi					Toplam
	Kesinlikle etkisi yok	Etkisi yok	Etkisi ne var ne yok	Etkisi var	Kesinlikle etkisi var	
Özlemiyorum	20	45	16	5	2	88
	22,7%	51,1%	18,2%	5,7%	2,3%	100%
Ne özlüyorum ne özlemiyorum	15	26	25	6	1	73
	20,5%	35,6%	34,2%	8,2%	1,4%	100%
Özlüyorum	45	80	32	32	9	198
	22,7%	40,4%	16,2%	16,2%	4,5%	100%
Toplam	80	151	73	43	12	359
	22,3%	42,1%	20,3%	12,0%	3,3%	100%

Tablo 41'e göre, değerlendirmeye alınan 359 katılımcı içinden 198 katılımcı Kırşehir kentine karşı özlem duymaktadır. Özlem duyanların %63,1'i, oluşan bu durumda projelerin etkisinin olmadığını düşünürken, sadece %20,7'si projelerin etkisinin olduğunu düşünmektedir.

Kırşehir Kentinin Özlenmesinde Son Yıllarda Yapılan Projelerin Etkisi

Şekil 28. Kırşehir Kentinin Özlenmesinde Yapılan Projelerin Etkisi

Kırşehir kentinin özlenmesinde son yıllarda gerçekleştirilmeye başlanan Bağbaşı kentsel dönüşüm projesi ve İkizarası Kent Park projesinin etkisinin olup olmadığı incelenmiş ve Şekil 28 elde edilmiştir. Ankete katılan bütün veriler incelendiğinde Kırşehir kentinin özlenmesinde son yıllarda yapılan bu projelerin etkisi olmadığı sonucu elde edilmiştir.

Tablo 42. Kendisini Kırşehirli Hissetme Durumu ile Yapılan Projeler Arasındaki İlişki

Kırşehirli Hissetmesinde Projelerin Etkisi						
	Kesinlikle etkisi yok	Etkisi yok	Etkisi ne var ne yok	Etkisi var	Kesinlikle etkisi var	Toplam
Kırşehirli hissetmeyenler	18	27	17	5	1	68
	26,5%	39,7%	25,0%	7,4%	1,5%	100%
Kararsızlar	13	21	17	1	0	52
	25,0%	40,4%	32,7%	1,9%	0,0%	100%
Kırşehirli hissedenler	50	108	41	37	11	247
	20,2%	43,7%	16,6%	15,0%	4,5%	100%
Toplam	81	156	75	43	12	367
	22,1%	42,5%	20,4%	11,7%	3,3%	100%

Tablo 42'ye göre değerlendirmeye alınan 367 katılımcı içinden 247 katılımcı kendisini Kırşehirli olarak hissetmektedir. Kırşehirli hissedenlerin %63,9'u, oluşan bu durumda

projelerin etkisinin olmadığını düşünürken, sadece %19,5'i projelerin etkisinin olduğunu düşünmektedir. Buna göre son yıllarda gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projelerinin Kırşehir ilinde ikamet eden bireylerin kendilerini Kırşehir ilinin bir üyesi olarak görme durumları üzerinde etkisi olmamıştır.

Bu bölümde, Kırşehir ilinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm çalışmalarının katılımcıların kentsel aidiyet ve kentlilik bilinci düzeyleri üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla hazırlanan sorulara verilen yanıtlar analiz edilerek sonuçlar değerlendirilmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, Kırşehir ilinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm çalışmaları konusundaki genel eğilim memnuniyet duyulması olmakla birlikte Kırşehir iline duyulan aidiyetin, son dönemde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm çalışmalarıyla ilgisi olmadığı gözlenmiştir.

SONUÇ

Artan konut talebinin karşılanması amacıyla yapı ve çevre standartlarının iyileştirilmesi suretiyle yaşam kalitesinin artırılmasına, köhnemiş yapıların bulunduğu alanların temizlenmesinden bölgeye iktisadî canlılık kazandırmaya kadar pek çok amaç taşıyan kentsel dönüşüm, toplumlarda farklı süreçlerin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye’de kentsel dönüşüm sürecinin belirleyicisi olan temel sorun kaçak yapılaşmış kentsel alanlardır. Özellikle 1950’li yıllardan itibaren, kentlerin şekillenmesinde belirleyici etkisi olan gecekondu ve kaçak yapılaşma sürecine karşı kamu, farklı dönemlerde, birbirinden farklı yaklaşımlarla çözüm aramıştır. Kentsel dönüşümde, bir yandan kent yoksulluğunu alt etmeyi hedefleyen, ama öbür yandan “kentlileşme” hedeflerini içerecek sosyal boyutu önceleyen bir hukuksal, toplumsal ve siyasal modellemeye gerek vardır. Ve bu modelleme, kentsel alandaki eşitsizlikleri azaltan, adaleti somutlayan ve yeniden kuran bir kentsel dönüşüm modellemesi olmak zorundadır (Köktürk, 2016).

Fiziksel kentsel çevrenin geliştirilmesi, var olan konut stokunun yenilenmesi, kentlerde kültürel ve toplumsal olanakların yaratılması ve yönetime halk katılımının belirlenmesi Avrupa Kentsel Şartı ile olmuştur (Demirkol ve Baş, 2013:28). Kentlilik bilincinin kapsadığı sorumluluk, farkındalık ve aidiyet, toplumun o güne kadar ürettiği kentsel kültür ve yaşamla doğrudan bağlantılıdır. Kentlilik bilincinin gelişmesi için, ortak bir kentte yaşamak yeterli değildir. Kentsel yaşama uyum sağlayamayan, kendini yaşadığı kentle özdeşleştiremeyen bireylerin kente karşı sorumluluk duygusu geliştirmesi de beklenemez. Bireyler kendini kentin bir parçası olarak görmediği sürece, kentsel mekânların hor görülmesi, tahrip edilmesi ve sahipsiz kentlerin oluşması kaçınılmazdır. Ülkemizde genç nüfus oranının yüksek olması, eğitim kurumları aracılığıyla kentlilik bilincinin kazandırılmasında büyük bir avantaja dönüştürülebilir. Bununla birlikte kentsel yaşam kalitesinin artırılması, kentlilik bilincini geliştirecek en önemli faktördür. Böylece bireyler, yaşadıkları kenti daha fazla benimseyerek kente sahip çıkacak ve kentsel yaşam kalitesi daha çok yükselecektir.

Kırşehir ilinde ikamet eden bireylerin, Kırşehir ilinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projeleri sonrasında kentlilik bilinci ve kentsel aidiyet duygusu düzeyleri üzerindeki etkisinin belirlenmesi amacıyla, örneklemimizde yer alan 400 katılımcıya Kılıçözü Deresi'nin ıslah edilmesiyle Kırşehir'e kazandırılan İkizarası Kent Park Projesi ve Bağbaşı Mahallesi'nde gerçekleştirilen Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Projesi ile ilgili sorular sorulmuştur.

Katılımcıların büyük çoğunluğu İkizarası Kent Park'ın Kırşehir ilinin yeşil alan ihtiyacını karşılamadığını ve İkizarası Kent Park manzaralı bir evde oturmak istemediğini belirtmiştir. Yüz yüze yaptığımız görüşmelerde edindiğimiz bilgilere göre, İkizarası Kent Park manzaralı evde oturma isteğinin düşük olmasının sebepleri arasında kalabalık ve gürültülü olması, Kırşehir'in deprem bölgesinde yer alması sebebiyle dere kenarında bir evde oturma güvenli olmadığına düşünülmesi ve park ve çevresinde çok fazla mülteci bulunması sayılabilir.

İkizarası Kent Park'ta yer tükürülmesi, çöp atılması, gürültü ve aşırı hareketlerle çevrenin rahatsız edilmesi gibi konularda katılımcıların çoğu müdahale etme ihtiyacı hissedeceklerini belirtirken, kamu malına zarar verilmesi durumunda müdahale etme gereksinimi oranı biraz daha düşüktür. Kırşehir'i tanıtırken İkizarası Kent Park'tan söz etme ve Kırşehir'e gelen misafiri İkizarası Kent Park'a gezmeye götürme seçeneklerinin öne çıkması ve Kırşehir Belediyesinin gerçekleştirdiği projelerden memnuniyetin ifade edildiği soruda 266 kişi tarafından İkizarası Kent Park projesinden memnun olunduğunun belirtilmesi ve İkizarası Kent Park'ta hissedilen duyguların cevaplarında rahat, mutlu, huzurlu seçeneklerinin öne çıkması, katılımcıların projeden hoşnut olduklarını göstermektedir.

Emine Uşaklıgil, "Kentsel dönüşümün, toplum açısından yararlı olabilmesi için, dönüşümün devlet eliyle bir gayrimenkul geliştirme operasyonuna indirgenmemesi gerekirdi. Kamunun şirketleştiği, şirketlerin kamulaştığı bir ortamın kamu yararına olması imkânsızdır. Asıl amaç, yıkıp yeniden yapmak; inşaat ve beraberindeki rantlar esas olunca, kazananlar zenginler, kaybedenler de yoksullar oluyor." dese de Kırşehir ilinde gerçekleştirilen Bağbaşı projesi kapsamında böyle bir problemle karşılaşılmamıştır. Örneklemimizde, Kırşehir'de gerçekleştirilen Bağbaşı kentsel dönüşüm projesi alanının eski halini bilen katılımcıların çoğu bölgenin yeni halini eski haline tercih edeceğini belirtmiştir. Yapılan benzer çalışmalarla karşılaştırdığımızda, örneğin Murat Yaman'ın Dikmen Vadisi Projesi'nin 3. Etap'ını değerlendirdiği çalışmasında "İlgili proje kentsel sorunların ortadan kaldırılması için gerekli midir?" sorusuna katılımcıların %50 'sinin "Gereklidir." cevabını verdiği görülmektedir.

Bölgenin eski ve yeni halini bilen katılımcılar arasında yeni halini eski haline tercih etme oranının yüksek olma sebebi olarak, daha yaşanabilir bir çevre oluşturulmuş olması öne çıkmaktadır. Buna karşılık katılımcıların yarısından fazlası, Bağbaşı TOKİ konutlarında ikamet etmeyi istemediğini belirtmiştir. Bunun nedeni ise ikili görüşmelerden edindiğimiz bilgilere göre, katılımcıların, Bağbaşı Mahallesi'nde kentsel dönüşümün ilk etapları tamamlanmış olsa da toplumsal dönüşümün henüz gerçekleşmediği yönünde bir kanaate sahip olmalarıdır. Ve yine aynı kanaatten ötürü katılımcıların neredeyse yarısı, Bağbaşı kentsel dönüşüm projesi tamamlandığında dahi çocuklarını o bölgede yetiştirmek istemeyeceklerini ifade etmiştir. Buna rağmen katılımcıların büyük çoğunluğu, kentsel dönüşüm bölgesinin altyapısında bir aksaklık oluşması durumunda yetkili birimlere haber edeceğini belirtmiştir.

Katılımcıların kentlilik bilinci düzeylerini ölçmek için hazırladığımız komisyon, dernek ve konsey katılımına ilişkin değerlendirmelerimizde, katılımcıların %52,8'i (212 kişi), Kılıçözü Deresi'nin ıslah çalışmalarının devamı için bir komisyon oluşturulsa görev almayı ister misiniz sorusuna istemem derken, %48,1'i (192 kişi) Bağbaşı Mahallesi'ni temsil etmek üzere Kırşehir Kent Konseyi'ne katılır mısınız sorusuna katılmam cevabını vermiş ve %50,2'si (201 kişi) de Bağbaşı Mahallesi'ni güzelleştirme derneği oluşturulsa aktif görev almak ister misiniz sorusuna istemem demiştir. Kentlilik bilinci düzeyini artırmak için seminer düzenlense ayda kaç saatinizi ayırırsınız sorusuna ise katılımcıların %38,5'i (154 kişi) hiç vakit ayırmayacağını belirtirken, %44'ü (176 kişi) 1-2 saat ayıracağını ifade etmiştir.

Katılımcıların kentlilik bilinci düzeylerini incelemek için hazırladığımız soruların eğitim durumu ile ilişkilendirilmesinde ise dikkate değer noktalar karşımıza çıkmıştır. Kentlilik bilinci seminerlerine hiç zaman ayırmak istemeyenlerin büyük çoğunluğunu ilkokul mezunları oluştururken, 3 ve daha fazla zaman ayırmak isteyenlerin içerisinde lisan ve lisansüstü eğitimi mezunlarının çoğunlukta olması dikkat çekmektedir. Kılıçözü Deresi ıslah çalışmaları için oluşturulabilecek olan komisyona katılım isteği ise eğitim seviyesi ile doğru orantılı olarak artmıştır. Bağbaşı Mahallesi'ni temsil etmek üzere Kırşehir Kent Konseyi'ne katılır mısınız ve Bağbaşı Mahallesi'ni güzelleştirme derneğinde aktif görev alır mısınız sorularına verilen cevaplar bütün eğitim düzeylerinde birbirine yakındır; katılımcıların çoğu her iki soruya da istemem cevabını vermiştir. Bu sonuçtan yola çıkarak Bağbaşı Mahallesi ile ilgili olan kentlilik bilinci sorularının mahalleye göre ilişkilendirilmesini gerçekleştirdiğimizde anlamlı bir sonuç elde edememiş bulunmaktayız. Yani Bağbaşı Mahallesi için Kırşehir Kent Konseyi'ne katılma ve Bağbaşı Mahallesi'ni güzelleştirme derneğinde aktif görev alma isteği

mahallelere göre farklılık göstermemektedir. Bütün mahallelerde her iki soruya da katılımcıların çoğu istemem cevabını vermiştir.

Katılımcıların kentsel aidiyet düzeylerini ölçmek için hazırladığımız sorularda daha önce kentlilik bilinci üzerine yapılan “Bursa’da Kentlilik Bilinci Araştırması” ile benzer sonuçlar elde etmiş bulunmaktayız. Bursa’da gerçekleştirilen alan araştırmasında katılımcıların büyük çoğunluğu, kendini Bursa kentinin bir üyesi olarak gördüğünü, Bursa dışına çıktığında Bursa’yı özlediğini ve mecbur kalmadıkça Bursa kentinden ayrılmayı düşünmediğini ifade etmiştir (Işığışok vd., 2015: 62-63). Kırşehir dışına çıktığınızda Kırşehir’i özleyiyor musunuz sorusuna katılımcıların yarısından fazlası özlediğini belirtmiş fakat Kırşehir’i özlediğini belirten katılımcıların büyük bir kısmı bu özlemde, son dönemde Kırşehir ilinde gerçekleştirilen projelerin etkisi olmadığını ifade etmiştir. Burada dikkatimizi çeken nokta Kırşehir doğumlu katılımcıların %70,3’ü (147 kişi) Kırşehir’i özlerken, Kırşehir dışında doğan katılımcıların %32,8’inin (59 kişi) Kırşehir’i özlemesidir. Kırşehir’i özleme durumu ile Kırşehir’de yaşanan süre arasında yapılan ilişkilendirmede ise Kırşehir’de yaşama süresi 10 yılı aşan katılımcıların Kırşehir’de yaşama süresi arttıkça Kırşehir’e duydukları özlemin arttığını görmekteyiz.

Yine benzer şekilde katılımcıların büyük çoğunluğu, kendini Kırşehir kentinin bir üyesi olarak gördüğünü belirtmiştir. Fakat kendini Kırşehir kentinin bir üyesi olarak görenler dikkate alınarak yapılan ilişkilendirmeye göre bu katılımcıların pek çoğu, kendini Kırşehirli hissetmesinde son dönemde gerçekleştirilen projelerin etkisi olmadığını ifade etmiştir. Öte yandan doğum yeri ile yapılan ilişkilendirmede elde ettiğimiz sonuçlara göre doğum yeri Kırşehir olan katılımcıların %78,2’si (168 kişi) kendini Kırşehirli hissettiğini söylerken, Kırşehir dışında doğanların %43,8’i (81 kişi) kendini Kırşehirli hissettiğini söylemiştir. Kırşehir kentine üyelik hissetme ile Kırşehir’de yaşanan süre arasında yapılan ilişkilendirmede, özlem durumu ile yaşama süresi arasındaki ilişki ile aynı sonuca ulaşmaktayız. Yani Kırşehir’de yaşama süresi 10 yılı aşan katılımcıların Kırşehir’de yaşama süresi arttıkça Kırşehirli hissetme oranlarının arttığını görmekteyiz.

Önceki paragrafta değindiğimiz sonuçlara benzer şekilde, katılımcıların doğum yerlerine göre Kırşehir’den ayrılma düşüncesini değerlendirdiğimizde, Kırşehir’de doğanların %29,6’sının, Kırşehir dışında doğanların ise %52,3’ünün Kırşehir’den ayrılmayı düşündüğünü görürüz. Kırşehir’de yaşama süresi ile Kırşehir’den ayrılmayı düşünme arasındaki ilişkilendirmeye göre ise 5 yıldan daha uzun süredir Kırşehir’de yaşayan katılımcıların, Kırşehir’de yaşama süresi arttıkça Kırşehir’den ayrılmayı düşünme oranlarının azaldığını görürüz.

Eğitim durumu ile yapılan ilişkilendirmelerden elde ettiğimiz sonuçlar ise şöyledir: İlk ve orta öğretim seviyesine kadar, Kırşehir kentine olan özlem artan bir seyir izlerken, ilk ve orta öğretim seviyesinden sonra eğitim düzeyi yükseldikçe Kırşehir kentine olan özlem azalmıştır. Yine benzer şekilde kendini Kırşehir kentinin üyesi görme durumu ilk ve orta öğretim seviyesine kadar artarken ilk ve orta öğretim seviyesinden sonra eğitim düzeyi yükseldikçe Kırşehirli hissetme duygusu azalmıştır. Kırşehir'den ayrılmayı düşünme durumu ise eğitim düzeyi yükseldikçe artan bir seyir izlemiştir.

Kentlilik bilincinin geliştirilmesi için literatürde eğitim temel yaklaşım olarak ele alınmaktadır. Öyle bir eğitim ki ilköğretim sürecinden başlayarak mezun olana kadar sürmelidir. Fakat elde ettiğimiz sonuçlara göre eğitim düzeyi arttıkça Kırşehir kenti ile kurulan duygusal bağ azalmaktadır. Bunda, insanların daha büyük şehirlerdeki yaşam standartlarını görmüş olması, aldığı eğitimden dolayı gittiği her şehirde iş bulabileceğine olan güveni ve büyük şehirlerdeki özgür yaşamın etkisi vardır. Öte yandan doğum yeri Kırşehir olan ve 10 yıldan uzun süredir Kırşehir'de yaşayan bireylerin kentlilik bilinci düzeylerinin daha yüksek olmasında da kültürel bağları, yaşadıkları şehre kök salmaları ve belli bir sosyal çevre edinmiş olmaları etkilidir. Tüm bunlarla birlikte, kentin tarihsel ve kültürel birikiminin ilköğretimden itibaren yeni nesillere aktarılması, eğitici ve bilgilendirici belgeler hazırlanarak Kırşehir halkına sunulması, eğitim filmleri yapılarak ulusal ve yerel televizyonlar ile sinema salonlarında gösterilmesi, kentlilik bilinci düzeyinin artırılmasında katkı sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Acungil, Y. (2012), *Kentleşme Sürecinde Tokat'ta Kentlilik Bilinci*, Tokat.
- Akalın, E. Ö. (2003), *Kentsel Dönüşümün Uygulanabilirliğine Yönelik Bir Alan Araştırması, Dolapdere Örneği*, İstanbul.
- Akay, A., & Akgün, F. K. (2014), "Türkiye'de Planlamada Dönüşüm Süreci: Çevre ve Koruma mı? Kentleşme ve Yapılaşma mı?", *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt:47, Sayı:4, s.93-115.
- Akkar, Z. M. (2006), "Kentsel Dönüşüm Üzerine Batı'daki Kavramlar, Tanımlar, Süreçler ve Türkiye", *Planlama Dergisi*, Sayı:2, s. 29-38.
- Alptekin, M. Y. (2014), "Şehirden Kente Mekânsal Dönüşüm", *Doğu Batı Dergisi*, Sayı:67, s.35-61.
- Arabulan, S. (2015), Kentsel Dönüşüm Kapsamında Kimliğin Yeniden Kazanımı: Edirne - Karaağaç Örneği, *T.C. Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi*, Edirne.
- Arslan, T. V., Sağocak, M., & Keskin, E. B. (2015), "Kentlilik Bilinci Çalışmaları İçin Bir Model Önerisi: Bursa'da Kentlilik Bilinci Araştırması", *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, Cilt:11, Sayı:1, s. 21-43.
- Atabek, S. Y. (2009), *İstanbul Kıyılarında Mekânsal Dönüşüm: Güncel Projelerden Örnekler*, İstanbul.
- Ataöv, A., & Osmay, S. (2007), "Türkiye'de Kentsel Dönüşüme Yöntemsel Bir Yaklaşım", *METU Journal of the Faculty of Architecture*, Sayı:2, s. 57-82.
- Aydınlı, H. İ., & Turan, H. (2012), "Kuramsal ve Yasal Çerçeve Türkiye'de Kentsel Dönüşüm", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:28, s. 61-70.

- Aytaç, Ö. (2007), "Kent Mekânlarının Sosyo-kültürel Coğrafyası", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:17, Sayı:2, s. 199-226.
- Bahar, H. İ. (2009), *Sosyoloji*, USAK Yayınları, Ankara.
- Balcı, F. Ş. (2008), "Ankara Büyükşehir Belediyesi Kamu Yararı Kavramı Çerçevesinde Kentsel Dönüşüm", *TÜCAUM V. Coğrafya Sempozyumu*, s. 241-250.
- Batmaz, N. & Güner, A. (2016), Kırıkkale İlinin Kentlilik Bilinci Bağlamında Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma, *4. Uluslararası Kentsel ve Çevresel Sorunlar ve Politikalar Kongresi*.
- Bayındırlık ve İskân Bakanlığı (2009), "Kentlilik Bilinci, Kültür ve Eğitim Komisyonu Raporu", *Kentleşme Şûrası*, Ankara.
- Bayraktar, N., & Girgin, Ç. (2010), "Kooperatif Üst Birlikleri Tarafından Gerçekleştirilen Konut Yaşam Çevrelerinde Kentsel Yaşam Kalitesi Açısından Bir Değerlendirme/Batıkent Örneği", *Gazi Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt:25, Sayı:2, s. 201-211.
- Beyazlı, D. Ş., & Aydemir, Ş. (2008), "Kentlilik Bilinci ve Mekân: Trabzon Kenti Örneği", *Planlama Dergisi*, Sayı:3, s. 49-60.
- Bilgiç, D. E., Özturan, Ö., & Çağlayan, S. A. (2014), "Kentsel Yaşam Kalitesi Bağlamında Meydanların Kullanıcı Odaklı Ele Alınışı ve Kocaeli Bekirdere Üçyol Meydanı", *1.Uluslararası Kentsel Planlama-Mimarlık-Tasarım Kongresi*, s. 539-553, CNR Basım, Kocaeli.
- Birol, G. (2008), "Kentlilik Bilinci ve Balıkesir'den Yarım Asırlık Bir Örnek: Yeni Çarşı Deneyimi", *Ege Mimarlık Dergisi*, Sayı:65, s. 28-31.
- Can, İ. & Çiçek, C. (2012), " Gecekondulaşma, Kentsel Dönüşüm Ve TOKİ Konutlarının Ticarileşmesi: Kars Örneği", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:9, s. 37-61.
- Çakallı, M. E. (2012), *Kentsel Yenilemede Bir Araç Olarak Kentsel Dönüşüm Projeleri ve İlgili İdari Yargı Kararları*, Ankara.
- Çetin, R. Z., & Sönmez, İ. Ö. (2013), "Tarihî Kent Merkezlerinde Yeniden Canlandırma Stratejileri", *Ege Mimarlık Dergisi*, s. 18-21.

- Çubukçu, E., & Hepgüzel, B. (2013), "Aktif Yaşamı Destekleyen Mekânsal Özellikler: Bilimsel Çalışmalar, Yerel Uygulamalar", Ed: Böke, E., 25. *Uluslararası Yapı ve Yaşam Fuar ve Kongresi*, s. 597-608, Cihan Matbaa.
- Daşkiran, F., & Baydur, C. M. (2015), "Deprem Riski, Değerleme ve Kentsel Dönüşüm: Mekânsal Bir Çözümleme", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl:3, Sayı:18, s. 494-511.
- Dayıoğlu, O. (2006), *Kentsel Gelişimde Dönüşüm Projeleri: Süreç ve Aktörlerin Tanımlanması, Zeytinburnu Örneği*, İstanbul.
- Demirkıran, S. (2008), "Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Yerel Yönetimlerin Rolü: Bursa Büyükşehir Belediyesi Örneği", Edirne.
- Demirkol, S. & Baş, Z. (2013), " Kentsel Dönüşümün, 6306 Sayılı Yasa Kapsamında Hak Ve Özgürlükler Açısından Ele Alınması", *TBB Dergisi 2013 (108)*.
- Doğan, H. H. (2011), "Küreselleşme Koşullarında Kentsel Dinamiklerin Gelişimi", *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl:4, Sayı:1, s. 15-42.
- Duru, B. (2005), "Avrupa Birliği Kentsel Politikası ve Türkiye Kentleri Üzerine", *Mülkiye Dergisi*, Vol:29, No:246, s. 1-13.
- Erdoğan, Ö. (2015), "Türkiye'de Günümüzde Kentsel Yenileme Uygulamalarında Yaygın Olarak Yer Verilen Başlıca Araçlar", *Elektronik Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, Cilt:2, Sayı:1, s.58-71.
- Ertaş, M. (2011), "Kentsel Dönüşüm Çalışmalarında Sosyal Boyutun İncelenmesi, Ankara ve Londra Örnekleri", *Selçuk Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Teknik-Online Dergi*, Cilt:10, Sayı:1, s. 1-18.
- Ertürk, V. (2011), *İstanbul Kentsel Kıyı Alanlarındaki Dönüşüm Uygulamalarının Sosyal Kimlik Açısından İrdelenmesi: Kartal/Küçükçekmece Uygulamaları*, İstanbul.
- Eryazıcıoğlu, M. E., & Markoç, İ. (2014), "Kentsel Kimlik ve Kentsel Projeler Bağlamında Kimliksizleşme Sorunu, İstanbul Örneği", *1. Uluslararası Kentsel Planlama ve Mimarlık Tasarım Kongresi*.
- Geçkili, P. (2015), " Aidiyet Üzerinden Mekan-İnsan İkililiği ve Dönüşüm Pratikleri", <http://www.arkitera.com/proje/4411/aidiyet-uzerinden-mekan-insan-ikiligi-ve-donusum-pratikleri>.

- Genç, F. N. (2008), "Türkiye'de Kentsel Dönüşüm: Mevzuat ve Uygulamaların Genel Görünümü", *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, Cilt:15, Sayı:1, s. 115-130.
- Genç, F. N. (2012), "Yerel Yönetimler ve Kent Yenileme", *Yerel ve Kentsel Politikalar*, Çizgi Kitabevi, Konya, s. 137-168.
- Geyik, S. (2010), *Kırdan Kente Göç Sonrası Kentlilik Bilinci (Mevlana Mahallesi Örneği)*, Sakarya.
- Göksu, A. F. (2007), *Ankara Portakal Çiçeği Vadisi Kentsel Dönüşüm Projesi*. Mart 29, 2016 tarihinde www.kentselyenileme.org adresinden alındı.
- Görgülü, Z. (2009), "Kentsel Dönüşüm ve Ülkemiz", *TMMOB İzmir Kent Sempozyumu*, s.767-780).
- Görgülü, Z., Dinçer, İ., Enlil, Z., Örnek, E., Kurtarır, E., & Altınok, E. (2006), "Mahalle Ölçeğinde Kentsel Dönüşüm Modeli", *İstanbul'un Eylem Planlamasına Yönelik Mekânsal Gelişme Stratejileri Araştırma ve Model Geliştirme İşi* İstanbul.
- Görmez, K. (1997), *Kent ve Siyaset*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Güçlü, S. Ö. (2002), *Kentlileşme ve Göç Sürecinde Antalya'da Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci*. Altan Matbaacılık Yayıncılık, Ankara.
- İnceoğlu, M., & Aytuğ, A. (2009), "Kentsel Mekânda Kalite Kavramı", *Megaron Dergisi*, Cilt:4, Sayı:3, s.131-146.
- İstanbul Kent Güvenliği. (2012, Mayıs). USAK Yayınları.
- Işığışok, E., Sağocak, M., Arslan, T. V., & Keskin, E. B. (2015), *Bursa'da Kentlilik Bilinci Araştırması*. Star Matbaacılık, Bursa.
- Kabadayı, H. (2006), *Yaşam Kalitesi ve Kullanıcı Memnuniyetinin Kentsel Tasarımdaki Etkisine Çok Boyutlu Yaklaşım*, İstanbul.
- Kaban, E. (2011), *Kentsel Dönüşüm ve İstanbul'un İlk Kentsel Dönüşüm Uygulama Projesi-Sulukule Örneği*, İstanbul.
- Kapluhan, E. (2015), "Şehir Coğrafyası Açısından Bir İnceleme: Bağbaşı Mahallesi (Kırşehir) Kentsel Dönüşüm Projesi", *Coğrafya'da Yeni Yaklaşımlar*, İzmir.

- Kalaycıoğlu, S., Duduhacıoğlu, B., Karaçalı, H., & Beyaz, D. (2009), "Mekanda Değişimin Algılanması: Ankara Dikmen Vadisi Kentsel Dönüşümü", *VI. Ulusal Sosyoloji Kongresi*, s. 893-910.
- Kara, M. (2010), "Türkiye'de Gecekondu Dönüşüm Projelerinin Konut Sorununun Çözümündeki Rolü: Ankara İli Gültepe ve Yatıkmusluk Örneği", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, Cilt:5, Sayı:2, s. 171-204.
- Karagöl, E. T. (2013), "Kent Ekonomisi ve Kentsel Dönüşüm", *Sürdürülebilir Bir Şehir İçin Kentsel Dönüşüm*, Esenler Şehir Düşünce Merkezi Şehir Yayınları, İlbey Matbaa, İstanbul, s. 11-17.
- Kaya, E., Şentürk, H., Danış, O., & Şimşek, S. (2007), *Modern Kent Yönetimi 1*, Okutan Yayınları, İstanbul.
- Keleş, R. (1998), *Kentbilim Terimleri Sözlüğü*, İmge Kitabevi, Ankara.
- Keskinok, Ç. (2009), "Kent, Kentsel Sorunlar, Kentlilik Bilinci", *18:30 Söyleşileri-5*, Dumat Yayınevi, s.35-57.
- Koçak, Y. (2014), "Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Göç Üzerine Etkisi: Kars 29 Ekim Mahallesi Örneği", *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume: 9/5, s. 1411-1432.
- Köktürk, E. (2016), "Kentsel Dönüşüm ve Adalet", <http://www.sosyaldemokratdergi.org/?p=2525>
- Kurt, N. (2011), "Kent Hizmetlerinin Geleceğinde Kentsel Sorumluluklar ve Kent Kültürünün Geliştirilmesi Stratejileri", *Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt:9, Sayı:2, s. 261-278.
- Kurt, Ü. (2012), "Demokratik Bir Kent Kültürü İnşası", *Göç, Kentleşme ve Aidiyet Ekseninde Esenler'i Anlamak*, Hiperlink, s. 83-103.
- Mazumdar, S. (2007), "Kentsel Yaşam Kalitesi ve Yer Duygusu", *Mimarlık Dergisi*, Sayı:335, s. 41-46.
- Mumford, L. (2007), *Tarih Boyunca Kent*, Çev: G. Koca, & T. Tosun, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Mutlu, A. (2011), *Metropol Kent Samsun'da Kentlilik Bilinci*, Fotokopi Dünyası Baskısı, Samsun.

- Oktay, D. (2001), "Kentsel Tasarımın Kuramsal Çerçevesine Güncel Bir Bakış: Kentlerimiz, Yaşam Kalitesi ve Sürdürülebilirlik", *Mimarlık Dergisi*, Sayı:302, s. 45-49.
- Oktay, D. (2007), "Sürdürülebilirlik, Yaşanılabilirlik ve Kentsel Yaşam Kalitesi: Kavramdan Uygulamaya", *Mimarlık Dergisi*, Sayı:335, s. 37-40.
- Ortaylı, İ. (2010), *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*, Cedit Neşriyat, Ankara.
- Oruç, G. D., & Giritlioğlu, C. (2006), "Şehir Eski Merkezlerinde Yeniden Canlandırma: İstanbul-Eminönü Örneği", *İTÜ Dergisi*, Cilt:5, Sayı:2, s. 233-241.
- Ören, K., & Yüksel, H. (2013), "Türkiye'de Konut Sorunu ve Temel Dinamikleri", *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:18, s. 47-84.
- Özdemir, E. (2013), "Daha Yaşanabilir Kentlere Doğru: Kentsel Açık Mekânlarda "Öteki" İçin Tasarım", Ed: Böke, E., 25. *Uluslararası Yapı ve Yaşam Fuar ve Kongresi*, Cihan Matbaa, s.305-310.
- Özden, P. P. (2006), "Türkiye'de Kentsel Dönüşümün Uygulanabilirliği Üzerine Düşünceler", *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Sayı:35, s. 215-233.
- Özden, P. P. (2008), *Kentsel Yenileme*, İmge Kitabevi, Ankara.
- Özkan, Y. E., & Sıdal, S. (2008), "Kent Dönüşümü ve Yoksulluk", *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, Cilt:6, Sayı:24, s. 22-49.
- Polat, S., & Dostoğlu, N. (2007) "Kentsel Dönüşüm Kavramı Üzerine: Bursa'da Kükürtlü ve Mudanya Örnekleri", *Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt:12, Sayı:1, s. 61-76.
- Polat, S. (2008), "Kentsel Dönüşüm: Tanımlar, Nedenler, Uygulamalar", *Bursa Defteri*, Sayı: 31, s. 53-61.
- Sağır, A. (2009), "Kentsel Dönüşümlerden Sosyal Değişmelere: Pendik Belediyesi Örneği", *Akademik İncelemeler*, Cilt:4, Sayı:2, s. 57-80.
- Saraç, M. (2014), *Kentsel Dönüşüm ve Gelişimi, Sosyal Boyutu, Kentsel Dönüşümden Doğan Hukukî Sorunlar*.
- Sönmez, İ. Ö. (2005), "Kentsel Dönüşüm Süreçlerinde Aktörler-Beklentiler-Riskler", *Ege Mimarlık Dergisi*, Sayı:53, s. 16-23.
- Sönmez, N. Ö. (2006), "Düzensiz Konut Alanlarında Kentsel Dönüşüm Modelleri Üzerine Bir Değerlendirme", *Planlama Dergisi*, Sayı:2, s. 121-127.

- Şahin, Y. (2013), *Kentleşme Politikası*, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.
- Şan, M. K. (2008), "Kent Kültürü ve Kente Aidiyet Bilincinin Oluşturulması Süreçleri", *3.Yöresel Kültürler Fuarı ve Sempozyumu- Kentlileşme ve Kentlilik Bilinci*, Faal Tanıtım Ltd. Şti.Yayını, Kocaeli.
- Şeker, B. D., Sirkeci, İ., & Yüceşahin, M. M. (2015), *Göç ve Uyu.*, London: Transnational Press London.
- Şen, B. (2005), "Soylulaştırma: Kentsel Mekânda Yeni Bir Ayrışma Biçimi", *İstanbul'da Kentsel Ayrışma, Mekânsal Dönüşümde Farklı Boyutlar*, Bağlam Yayıncılık, İstanbul, s. 127-159.
- Şen, B. (2006), "Soylulaştırma ve Konut Sorunu: Kente Dair İyimser Beklentilerin Karşılanamaması", *6. Türkiye Şehircilik Kongresi*, İzmir, s. 183-195.
- Şenlier, N., Yıldız, R., & Salıhoğlu, T. (2013), "Farklı Konut Yerleşim Dokularında Yaşanabilirlik", Ed: Böke, E., *25. Uluslararası Yapı ve Yaşam Fuar ve Kongresi*, Cihan Matbaa, s. 35-43.
- Şentürk, Ü. (2014), "Mekân Sadece Mekân Değildir: Kentsel Mekânın Yeni Tezahürleri", *Doğu Batı Dergisi*, Sayı:67, s. 85-106.
- Şişman, A., & Kibaroglu, D. (2009), "Dünyada ve Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları", *TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 12. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı*, Ankara, s. 1-9.
- Tekeli, İ. (2011), *Kent, Kentli Hakları, Kentleşme ve Kentsel Dönüşüm*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Tekeli, İ. (2014), "Türkiye'yi Anlamanın Yolu Kentlerini ve Demokrasisini Tanımaktan Geçiyor", *Doğu Batı Dergisi*, Sayı:67, s. 63-84.
- Torlak, S. E., & Polat, F. (2006), "Denizli Sevindik Mahallesi Örneği Çerçevesinde; Kentte Yaşama Süresinin Kentlileşme Sürecine Etkilerinin Analizi", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt:15, Sayı:2, s. 75-91.
- Turgut, S. R., & Ceylan, E. Ç. (2009), "Gecekondu Alanlarında Kentsel Dönüşüm Uygulamasına Bir Örnek: Küçükçekmece/Ayazma-Tepeüstü Kentsel Dönüşüm Projesi", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt:18, Sayı:3, s. 23-51.

- Türkoğlu, H., & Bölen, F. (2013), "Bursa'da Kentsel Yaşam Kalitesinin Ölçülmesi", Ed: Böke, E., 25. *Uluslararası Yapı ve Yaşam Fuar ve Kongresi*, Cihan Matbaa, s. 3-11.
- Uslugil, T. (2010), *Kentsel Dönüşüm Projeleri ve Kamu Yararı: Meram Belediyesi Kentsel Dönüşüm Projeleri*, Konya.
- Uşaklıgil, E.(2016), "Bir Şehri Yok Etmek", <http://www.sosyaldemokratdergi.org/?p=2511>
- Uysal, Ü. (2006), "Soylulaştırma Kuramının İstanbul'da Uygulanabilirliği: Cihangir Örneği", *Planlama Dergisi*, Sayı:2, s. 77-92.
- Yaman, M. (2011), " Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Ankara Büyükşehir Belediyesi: Dikmen Vadisi 3. Etap Örneği", Ankara.
- Yapıcıoğlu, B. & Güvenç, K. (2013), "Kuzey Kıbrıs Mekânsallığının İlginç Yapısı: Endemik Kentsel Oluşumlar", Ed: Böke, E., 25. *Uluslararası Yapı ve Yaşam Fuar ve Kongresi*, Cihan Matbaa, s. 557-564.
- Yazıcıoğlu, Y. & Erdoğan, S. (2014), *Spss Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Yasin, M. (2005), "Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Hukuki Boyutu", *TBB Dergisi*, Sayı:60.
- Yıldız, H. T. (2007), "Kentsel Yaşam Kalitesi: Kuram, Politika ve Uygulamalar", *Mimarlık Dergisi*, Sayı:335, s. 27.
- Yılmaz , A., & Bozkurt, Y. (2008), "Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları ve Kütahya TOKİ Örneği", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt:17, Sayı:2, s. 5-21.

İnternet Adresleri

- 775 Sayılı Gecekondu Kanunu, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.775.pdf>
- 2985 Sayılı Toplu Konut Kanunu, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2985.pdf>
- 3194 Sayılı İmar Kanunu, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3194.pdf>
- 5226 Sayılı Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu İle Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5226.html>

5366 Sayılı Yıpranan Tarihi Ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması Ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun,
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5366.pdf>

5393 Sayılı Belediye Kanunu, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>

6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun,
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/05/20120531-1.htm>

Türk Dil Kurumu (2013),
http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.583dd4282f8b40.19792947

www.kirsehir.bel.tr/Proje-54-Baba_Kentsel_Donuum_Projesi

www.kirsehir.bel.tr/Proje-95-kizaras_Kent_Park

www.kirsehir.gov.tr/cografya

www.kirsehir.gov.tr/tarih

www.kentselyenileme.org/dosyalar/dikmen.pdf (29 Mart 2016 tarihinde alındı). "Dikmen Vadisi Konut ve Çevre Geliştirme Projesi"

EKLER

Ek1.

KENTSEL AİDİYET DUYGUSU ANKET FORMU

1. Cinsiyetiniz
 - (1) Kadın
 - (2) Erkek
2. Yaşınız
 - (1) 16-35
 - (2) 36-55
 - (3) 55+
3. Eğitim durumunuz
 - (1) İlkokul mezunu
 - (2) İlköğretim/ortaöğretim mezunu
 - (3) Lise mezunu
 - (4) Üniversite mezunu
 - (5) Lisansüstü eğitim mezunu
 - (6) Hiçbiri
4. Mesleğiniz
 - (1) Ev hanımı
 - (2) İşçi
 - (3) Memur
 - (4) Esnaf (tüccar, iş adamı)
 - (5) Çiftçi
 - (6) Emekli
 - (7) Serbest meslek (avukat, doktor, mühendis vb.)
 - (8) Gündelik marjinal işler (inşaat işçisi, boyacı, seyyar satıcı, temizlikçi vb.)

- (9) Öğrenci
- (10) İşsiz
5. Medeni durumunuz
- (1) Evli
- (2) Bekar
- (3) Boşanmış
- (4) Dul
6. Kaç çocuğunuz var?
- (1) 0
- (2) 1
- (3) 2
- (4) 3
- (5) 4
- (6) 5+
7. Aileniz kaç kişiden oluşuyor?
- (1) 1-3
- (2) 4-6
- (3) 7-9
- (4) 10+
8. Doğum yeriniz neresi?
- (1) Kırşehir
- (2) Kırşehir dışı
9. Kaç senedir Kırşehir’de yaşıyorsunuz?
- (1) 1 yıldan az
- (2) 1-5 yıl arası
- (3) 6-10 yıl arası
- (4) 11-15 yıl arası
- (5) 16+
10. Kırşehir’de hangi mahallede ikamet ediyorsunuz?
- (1) Ahievran Mahallesi
- (2) Aşıkpaşa Mahallesi
- (3) Bağbaşı Mahallesi
- (4) Bahçelievler Mahallesi
- (5) Çukurçayır Mahallesi

- (6) Gölhisar Mahallesi
- (7) Güldiken Mahallesi
- (8) Kayabaşı Mahallesi
- (9) Kervansaray Mahallesi
- (10) Kındam Mahallesi
- (11) Kuşdilli Mahallesi
- (12) Medrese Mahallesi
- (13) Nasuhdede Mahallesi
- (14) Yenice Mahallesi

11. Konut mülkiyeti durumunuz nedir?

- (1) Ev sahibi
- (2) Kiracı
- (3) Lojman
- (4) Bir yakının evinde kira ödemededen oturuyor

12. Konut tipiniz nedir?

- (1) Gecekondu
- (2) Müstakil bina
- (3) Apartman
- (4) Site içi müstakil konut
- (5) Site içi apartman

13. İkizarası Kent Park'a ulaşım biçiminiz?

- (1) Yürüyerek
- (2) Bisikletle
- (3) Otobüsle
- (4) Özel araçla

14. İkizarası Kent Park'a hangi sıklıkla gidersiniz?

- (1) Her gün
- (2) Haftada bir kez
- (3) Ayda bir kez
- (4) Yılda birkaç kez

15. İkizarası Kent Park'ın, Kırşehir halkının yeşil alan ihtiyacını karşıladığını düşünüyor musunuz?

- (1) Kesinlikle düşünmüyorum
- (2) Düşünmüyorum

(3) Ne düşünüyorum ne düşünmüyorum

(4) Düşünüyorum

(5) Kesinlikle düşünüyorum

16. İkizarası Kent Park manzaralı bir evde oturmak ister misiniz? (İstemiyorsanız 18. soruya geçiniz.)

(1) Kesinlikle istemem

(2) İstemem

(3) Ne isterim ne istemem

(4) İsterim

(5) Kesinlikle isterim

17. İkizarası Kent Park manzaralı bir evde oturmayı neden istersiniz?

(1) Kent Park manzarasını sürekli görebilmek için

(2) Yeni binalar olduğu için

(3) Şehir merkezine yakın olduğu için

(4) Değeri artan bir alan olduğu için

(5)

18. İkizarası Kent Park'ta bulunduğunuz zaman diliminde hissettiğiniz duygular nelerdir?

(1'den fazla seçenek işaretlenebilir.)

(1) Mutlu

(2) Özgür

(3) Şanslı

(4) Rahat

(5) Huzurlu

(6) Güvenli

(7) Mutsuz

(8) Stresli

(9) Yalnız

(10) Yorgun

(11) Huzursuz

(12) Güvensiz

19. İkizarası Kent Park'ta bulunduğunuz zaman diliminde insanların hangi tür davranışları canınızı sıkarak ve duruma müdahale etme ihtiyacı hissedersiniz? (1'den fazla seçenek işaretlenebilir.)

(1) Yere tükürülmesi, çöp atılması vb.

- (2) Gürültülü ve aşırı hareketlerde bulunarak çevrenin rahatsız edilmesi
 - (3) Kamu malına zarar verilmesi
20. Kırşehir'i tanıtırken İkizarası Kent Park'tan söz eder misiniz?
- (1) Kesinlikle söz etmem
 - (2) Söz etmem
 - (3) Aklıma gelmez
 - (4) Söz ederim
 - (5) Kesinlikle söz ederim
21. Kırşehir'e gelen misafirinizi İkizarası Kent Park'a gezmeye götürür müsünüz?
- (1) Kesinlikle götürmem
 - (2) Götürmem
 - (3) Aklıma gelmez
 - (4) Götürürüm
 - (5) Kesinlikle götürürüm
22. Kırşehir Belediyesinin iyi ki yapmış dediğiniz projeleri nelerdir? (1'den fazla seçenek işaretlenebilir.)
- (1) Belediye gençlik merkezi
 - (2) İkizarası Kent Park
 - (3) Aşıkpaşa Masal Parkı
 - (4) Şehirlerarası otobüs terminali
 - (5) Yaya üst geçitleri
 - (6) Cacabey Kent Meydanı
 - (7) Ağalar Konağı Kültür Evi
 - (8) Bahçelievler Parkı
 - (9) Tenis kompleksi
 - (10) Aile yaşam merkezi
 - (11) Kadın emek pazarı
 - (12) Gölhisar Parkı
 - (13) Hılla Nilüferli Park
23. İkizarası Kent Park projesinde bir kısmı ıslah edilen Kılıçözü Deresi'nin ıslah edilmesi çalışmalarının devamı için bir komisyon oluşturulacak olsa bu komisyonda yer almak ister misiniz?
- (1) Kesinlikle istemem
 - (2) İstemem

(3) Ne isterim ne istemem

(4) İsterim

(5) Kesinlikle isterim

24. Kentlilik bilincini artırmak için hafta sonları seminer düzenlense ayda kaç saatinizi ayırırsınız?

(1) 0

(2) 1-2

(3) 3-4

(4) 5+

25. Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Projesi alanının eski halini biliyor musunuz?

(1) Evet

(2) Hayır

26. Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Projesi alanının yeni halini eski haline tercih eder misiniz?

(Tercih etmiyorsanız 28. soruya geçiniz.)

(1) Kesinlikle etmem

(2) Etmem

(3) Ne ederim ne etmem

(4) Ederim

(5) Kesinlikle ederim

27. Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Projesi alanının yeni halini eski haline tercih etme sebebiniz nedir? (1'den fazla seçenek işaretlenebilir.)

(1) Daha yaşanılabilir bir çevre oluşturulmuş olması

(2) O bölgedeki insanların yaşam standartlarının yükselmiş olması

28. Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Projesi alanında yapılan TOKİ konutlarında ikamet etmek ister misiniz? (İstemiyorsanız 30. soruya geçiniz.)

(1) Kesinlikle istemem

(2) İstemem

(3) Ne isterim ne istemem

(4) İsterim

(5) Kesinlikle isterim

29. Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Projesi alanında yapılan TOKİ konutlarında ikamet etmeyi isteme sebebiniz nedir? (1'den fazla seçenek işaretlenebilir.)

(1) Yaşam kalitesi yüksek bir konut alanı inşa edildiği için

(2) Çevre güzelleştirildiği ve köhne yapılardan arındırıldığı için

- (3) Konut bölgesindeki açık alanlar (park, bahçe, yürüyüş yolu vb.) cazip geldiği için
- (4) Kentsel dönüşüm projesi tamamlandıktan sonra bölgenin sosyal açıdan daha yeterli hale geleceğini düşündüğüm için
30. Bağbaşı Kentsel Dönüşüm Projesi alanının altyapısında bir aksaklık olduğunda yetkili birimleri haberdar eder misiniz?
- (1) Kesinlikle etmem
- (2) Etmem
- (3) Başka birilerinin haber etmesini beklerim
- (4) Ederim
- (5) Kesinlikle ederim
31. Çocuklarınızı kentsel dönüşümü tamamlanmış bir Bağbaşı Mahallesi'nde yetiştirmek ister misiniz?
- (1) Kesinlikle istemem
- (2) İstemem
- (3) Ne isterim ne istemem
- (4) İsterim
- (5) Kesinlikle isterim
32. Bağbaşı Mahallesi'ni temsil etmek üzere Kırşehir Kent Konseyi'ne davet edilseniz katılır mısınız?
- (1) Kesinlikle katılmam
- (2) Katılmam
- (3) Çekimserim
- (4) Katılırım
- (5) Kesinlikle katılırım
33. Bağbaşı Mahallesi'ni güzelleştirme derneği oluşturulsa aktif görev almak ister misiniz?
- (1) Kesinlikle istemem
- (2) İstemem
- (3) Çekimserim
- (4) İsterim
- (5) Kesinlikle isterim
34. Herhangi bir sebeple Kırşehir dışına çıktığınızda Kırşehir'i özleyiyor musunuz?
- (Özlemiyorsanız 36. soruya geçiniz.)
- (1) Kesinlikle özlemiyorum

- (2) Özlemiyorum
 - (3) Ne özlüyorum ne özlemiyorum
 - (4) Özlüyorum
 - (5) Kesinlikle özlüyorum
35. Kırşehir'i özlemenizde, son yıllarda gerçekleştirilmeye başlanan Bağbaşı Kentsel Dönüşüm ve İkizarası Kent Park projelerinin etkisi var mı?
- (1) Kesinlikle etkisi yok
 - (2) Etkisi yok
 - (3) Etkisi ne var ne yok
 - (4) Etkisi var
 - (5) Kesinlikle etkisi var
36. Kendinizi Kırşehir Kenti'nin bir üyesi olarak (Kırşehirli) görüyor musunuz?
(Görmüyorsanız 38. soruya geçiniz.)
- (1) Kesinlikle görmüyorum
 - (2) Görmüyorum
 - (3) Ne görüyorum ne görmüyorum
 - (4) Görüyorum
 - (5) Kesinlikle görüyorum
37. Kendinizi Kırşehir Kenti'nin bir üyesi olarak (Kırşehirli) görmenizde son yıllarda gerçekleştirilmeye başlanan Bağbaşı Kentsel Dönüşüm ve İkizarası Kent Park projelerinin etkisi var mı?
- (1) Kesinlikle etkisi yok
 - (2) Etkisi yok
 - (3) Etkisi ne var ne yok
 - (4) Etkisi var
 - (5) Kesinlikle etkisi var
38. Kırşehir'den mecbur kalmadıkça ayrılmayı düşünür müsünüz?
- (1) Kesinlikle düşünmem
 - (2) Düşünmem
 - (3) Ne düşünürüm ne düşünmem
 - (4) Düşünürüm
 - (5) Kesinlikle düşünürüm

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Sayı : 2016/25

27/06/2016

Konu : Başvurunuz hk.

Sayın : *Prof. Dr. Yusuf ŞAHİN*

Rektör/Aksaray Üniversitesi İİBE.. Öğretim Üyesi

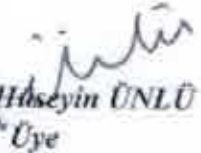
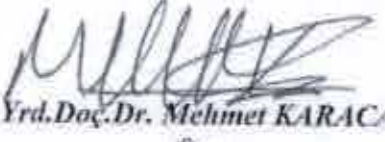
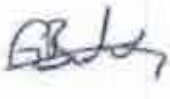
10.06.2016 tarih ve 2016/25 protokol sayılı "*Kentsel Dönüşümün Kentsel Aidiyet Duygusu Üzerindeki Etkisi: Kırşehir İli Örneği*" başlıklı araştırma ile ilgili başvurunuz Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'nun 24.06.2016 tarihli toplantısında görüşülerek **uygun** bulunmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof.Dr. M.Bahaüddin VAROL
Aksaray Üniversitesi
İnsan Araştırmaları Etik Kurul Bşk.

Eki: Kurul karar örneği.

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
İnsan Araştırmaları Etik Kurulu
Karar Örneği

Tarih	Toplantı Sayısı	Karar No
24.06.2016	6	2016/18-28
Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurulu 24.06.2016 tarihinde saat.14.00'de Mayıs-Haziran 2016 döneminde yapılan başvuruları görüşmek üzere toplanarak aşağıdaki kararları almıştır: Karar 2016/26: Yürütücülüğünü Prof.Dr. Yusuf ŞAHİN'in yaptığı "Kentsel Dönüşümün Kentsel Aidiyet Duygusu Üzerindeki Etkisi: Kırşehir İli Örneği"başlıklı araştırma ile ilgili 2016/25 protokol numaralı başvurusu Kurulumuzca incelenmiş, Üniversitemizin İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesinde belirtilen etik ilkelere UYGUN olduğuna toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.		
 Prof. Dr. M. Bahaüddin VAROL Başkan		
 Doç. Dr. Hüseyin ÜNLÜ Üye	 Yrd.Doç.Dr. Mehmet KARACA Üye	 Yrd. Doç. Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU Üye
 Yrd.Doç.Dr.Arzu YÜKSEL Üye	 Yrd. Doç. Dr. Funda VARNACI UZUN Üye	 Yrd. Doç. Dr. Gaye BULUT Üye
ASLI GİBİDİR Prof. Dr. M. Bahaüddin VAROL ASÜ, İnsan Araştırmaları Etik Kurul Başkanı		